

USPELO DELOVNO POSVETOVANJE ISKRE V POREČU

Gospodarjenje in družbena preobrazba

Letno posvetovanje najvišjih vodilnih delavcev Iskre na družbenopolitičnem, samoupravnem in tehnično-gospodarskem področju je bilo letos v Poreču 17. in 18. februarja. Na srečanje so poleg Iskrašev prišli tudi ugledni gostje: član predsedstva CK ZKS Roman Albreht, član Sveta ZSS Emil Šuštar, sekretar sveta SOZD Ivan Godec, sekretar Gospodarske zbornice SRS Alojz Fortuna in še nekateri. Posvetovanje je v organizaciji Iskrinega

sindikata potekalo zelo sistematično, plodno in predvsem odkrito. V organizaciji sta sodelovala tudi Koordinacijski odbor ZSMS in Aktiv ZB Iskre.

Konferenca, oz. delovni posvet je bil temeljito pripravljen. Na pobudo sindikata Iskre sta ga pripravili dve komisiji. Delo je potekalo v treh glavnih etapah: Pregledali smo poslovanje Iskre v preteklem letu in preteklih letih srednjeročnega planskega obdobja, pregledali smo, kako smo uresničevali Zakon o združenem delu, zlasti s poudarkom na integracijskem gibanju in dohodkovnih odnosih in pa uresničevanje delegatskega sistema.

Prvi dan, v soboto je predsednik Koordinacijskega odbora Janez Kern pozdravil sodelavce – Iskraše in goste. Nato pa je prevzel besedo predsednik kolegijskega poslovnega organa Jože Hujs. Poročal je o poslovanju v letu 1978 in poudaril, da je bilo to leto kritično že zaradi tega, ker je srednje leto v našem srednjeročnem načrtu. Poleg tega pa je to leto, ki je pokazalo smeri gospodarskih gibanj v Iskri in najširšem jugoslovanskem prostoru. Tako je možno ugotoviti, ali sledimo predvidevanjem, ki smo jih zapisali v svoj srednjeročni načrt.

Z doseženim smo lahko zadovoljni,

Udeleženci delovnega posvetovanja v Poreču.

Iskrini uspehi v zunanji trgovini

V blejskem hotelu Golf je bila 14., 15. in 16. februarja tradicionalna Iskrina zunanje-trgovinska konferenca. Tega pomembnega dogovora o uresničevanju Iskrinih izvoznih in uvoznih nalog ter o perspektivah za delo v prihodnje, so se poleg Iskrinih zunanje-trgovinskih strokovnjakov udeležili tudi številni predstavniki naših proizvodnih organizacij. Konferenca je opozorila na številne uspehe v naši menjavi s tujino, pa tudi na nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti. Zunanje-trgovinske konference so se udeležili tudi mnogi ugledni gostje, med njimi zvezni sekretar za zunanjo trgovino in član ZIS Metod Rotar, predsednik republiške SIS EOT Anton Slapernik, predstavnik republiškega sekretariata za ekonomske stike s tujino Dušan Brglez in član poslovnega odbora Ljubljanske banke Vlado Sodin. Blejsko srečanje so izredno dobro organizirali delavci iz temeljne organizacije Marketing v Iskri Commerce.

Zunanje-trgovinska konferenca – tokrat je bila že sedma po vrsti – se je začela v sredo, 14. februarja, ko je bil interni dogovor predstavnikov Iskrine zunanje-trgovinske mreže. V številnejšem obsegu se je nadaljevala naslednja dva dneva. Konferenco je vodil in povezoval član kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra Anton Stipančič. Svoje prispevke so na njej posredovali še naslednji Iskrini vodilni delavci: Ilja Medič, Andrej Polenec, Marko Bojc, Zdene Skok, Marcel Božič, Miloš Kobe, Karel Pavšer, Ivo Banič, Mitja Tavčar, Lotar Kozina, Jože Hujs, Aleksander Mihev, Gobjmir Blenkuš in Dominik Pflaum, od gostov pa je imel med drugimi daljši prispevek tudi nekdanji Iskraš Metod Rotar.

Konferenca je opozorila na številne uspehe, ki jih dosega Iskra, pa tudi pomanjkljivosti, ki zavirajo, da bi bila naša zunanjetrgovinska menjava še ugodnejša. Med najpomembnejši dosežek lahko vsekakor uvrstimo lanskoletnih več kot 100 milijonov dolarjev izvoza, s čemer se je Iskra še trdnjeje in agresivneje vključila v mednarodno delitev dela. Iskrin izvoz se je v minulih petnajstih letih povečeval za skoraj

četrtino na leto (24%), pri čemer je zanimiv podatek, da smo milijon dolarjev izvoza presegli leta 1963.

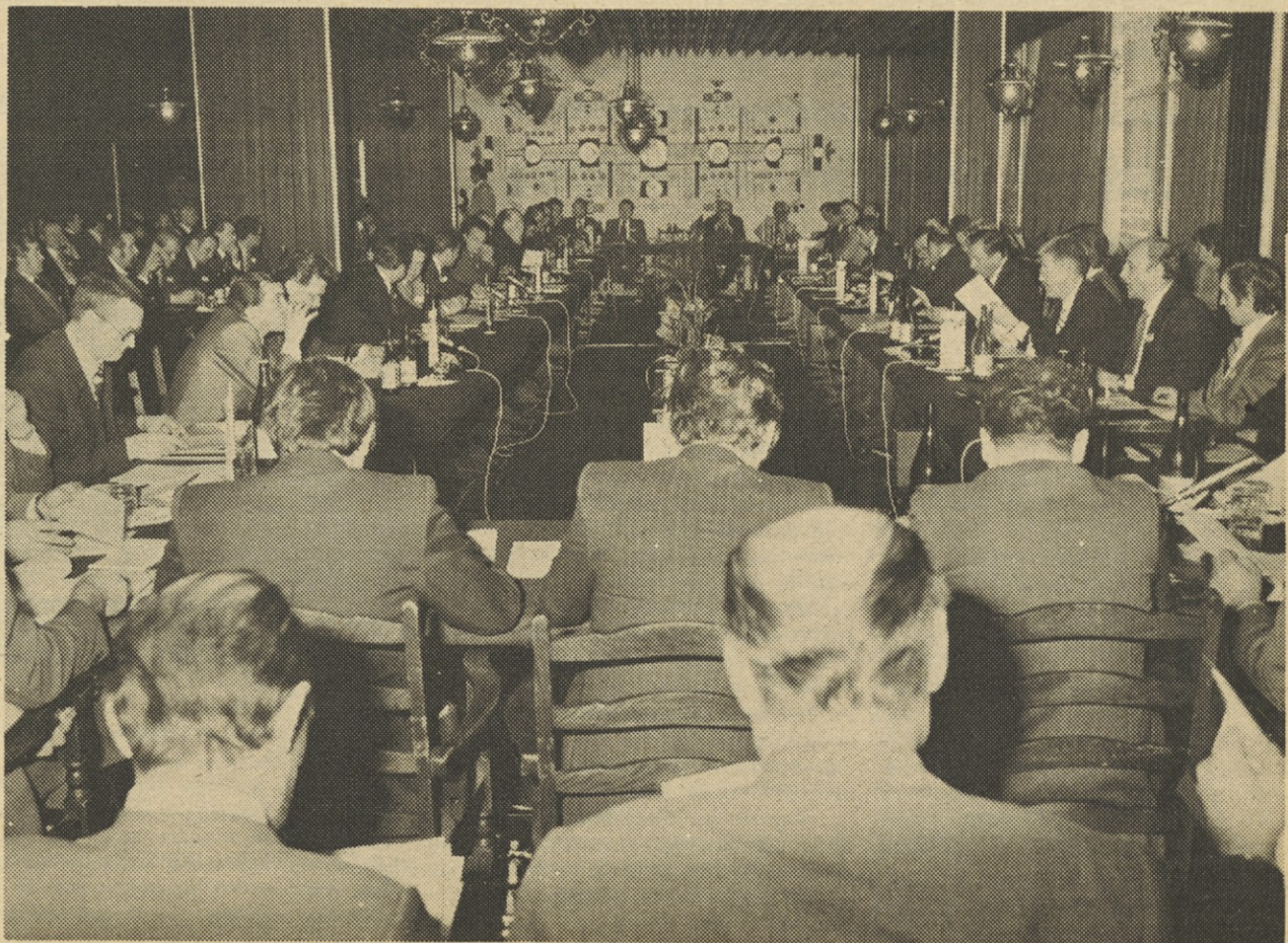
Najpomembnejši delež v naši menjavi s tujino so nosila vsekakor naša predstavništva in naše organizacije v tujini, saj je nanje odpadlo kar 80% celotnega Iskrinega izvoza. Pri tem velja zapisati, da smo tri četrtine naših izdelkov izvozili v deset držav, preostalo četrtino pa v nadaljnjih 55 držav, kar je zgovoren dokaz, da smo drobili naše sile in bi bilo treba čimprej optimalizirati naše zunanje tržišče. Od skupno 80 Iskrinih temeljnih organizacij – tudi neproizvodnih jih je v izvozu sodelovalo 31, vendar od teh aktivnejše le 9, na katere je odpadlo kar šest desetlin celotnega Iskrinega izvoza.

Naše lanskoletne izvozne obveznosti smo poleg strukturalnih presegli tudi regionalno. Na zahod smo izvozili za 46% naših izdelkov, v dežele SEV 26%, v države v razvoju pa 28%, še pomembneje pa je, da se je začel naš izvoz preusmerjati v izvoz proizvodov z višjo stopnjo obdelave.

Kot že rečeno, pa je konferenca opozorila tudi na številne probleme, ki so zavirali, da bi bil lahko naš izvoz

še večji; nekateri celo ocenjujejo, da bi lahko lani izvozili še za nadaljnjih 10 milijonov dolarjev več, če bi imeli v Iskri zadostne proizvodne zmogljivosti, če bi bolj skrbeli za enakomerno kakovost naših izdelkov itd.

Vsekakor je eden najhujših problemov, ki pesti našo zunanje-trgovino (Nadaljevanje na 2. strani)

Z zunanjetrgovinske konference Iskre na Bledu.

Komisija za nagrade in priznanja Iskre objavlja na temelju člena 3 poslovnika komisije za nagrade in priznanja Iskre v zvezi s členom 2. in 3. pravilnika o podeljevanju „Nagrade Iskra“ in „Priznanj Iskre“

Razpis Iskrine nagrade in priznanj

1. Za nagrado Iskre, ki se podeli za izjemno ustvarjalnost oz. vrhunske dosežke, ki so odločilno prispevali k uresničevanju družbeno ekonomskih vlog Iskre in k njenemu splošnemu ugledu v ožji in širši družbeni skupnosti.

2. Za pet priznanj Iskre za izjemne dosežke na posameznih področjih dejavnosti pri razvoju samoupravljanja, družbenopolitični dejavnosti, za tehnično-tehnološke in investicijske dosežke, dosežke na področju gospodarjenja, razvoja organizacije, produktivnosti dela, kvalitete, oblikovanja ter drugih pomembnih področjih.

3. Nagrada in priznanja se podeljujejo delavcem Iskre: lahko pa tudi delavcem izven organizacij Iskre, če so si s svojo dolgoletno dejavnostjo pridobili posebne zasluge za razvoj Iskre.

Kandidate za nagrado in priznanja lahko predlaga vsak delavec Iskre, vsaka Iskrina organizacija združenega dela, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije ter vse tiste organizacije združenega dela, njihove asociacije ter strokovne organizacije, ki z Iskro dolgoročno sodelujejo.

Predloge je poslati do 30. IV. 1979. na naslov: Iskra – SOZD elektrotehnološke industrije – sekretariat delavskega sveta SOZD, Ljubljana, Trg revolucije 3/XII.

Pisмени predlogi morajo poleg firme oz. imena predlagatelja vsebovati še:

- ime, priimek in poklic kandidata, dela in naloge, ki jih opravlja ter v kateri organizaciji združenega dela je zaposlen;
 - ali se predlaga nagrada ali pa priznanje ter za katero od področij dejavnosti iz točke 2 tega razpisa se priznanje predlaga;
 - obrazložitev in utemeljitev;
 - obraz in podpis pooblaščenice osebe, oz. podpis predlagatelja.
- O predlogih dokončno odloča delavski svet SOZD, ki podeli nagrado in priznanja na proslavi dneva Iskre.
- O izidu razpisa bodo obveščeni vsi predlagatelji.

Predsednik komisije:
Otmar Zorn

saj sledimo predvidevanjem in pokazalo se je, da znamo dobro načrtovati in tudi delati. V tem času se pravi od 76.-78. leta smo sledili dosežkom tehnike v svetu. Tako smo z mikroelektroniko naredili prvi korak k najodobnejši tehniki in tako dolgoročno ujeli korak s svetovnimi trendi. Nato so poročali tudi ostali člani poslovnega kolegija o dosežkih na področju raziskovalne dejavnosti, razvoja, kvalitete in gospodarjenja.

Član predsedstva CK ZKS Roman Albreht pa se je dotaknil vrste aktualnih problemov na področju uveljavljanja Zakona o združenem delu. Povedal je več pozitivnih sugestij in tudi oziagal negativne pojave v tem razvoju. Kot enega najbolj perečih vprašanj s področja izobraževanja kadrov je navedel hudo tendenco k študiju upravno administrativnih smeri. „Ne študirajmo uradnikov, ti sicer sentimentalno govorijo o delavcih, živijo, delajo in ukrepajo pa kot uradniki!“ Izvlečke iz govora Romana Albrehta objavljamo v daljšem poročilu z delovnega posvetovanja).

Popoldne je bila na vrsti razprava o uresničevanju Zakona o združenem delu in uresničevanju delegatskega sistema. Prvi je govoril sekretar sveta Zveze sindikatov Slovenije Ivan Godec, ki je nanizal celo vrsto pohval o hitri in kvalitetni prilagoditvi Iskre najvišjim samoupravnim normam.

Opozoril pa je tudi na negativne strani oziroma na počasnost nekaterih organizacij združenega dela pri uresničevanju ciljev Zakona o združenem delu.

Temeljna razmišljanja o položaju uresničevanja Zakona o združenem delu in delegatskega sistema v Iskri pa je pripravil član kolektivnega poslovnega organa Iskre Pavle Gantar. Sledila je živahna razprava sodelavcev iz več delovnih organizacij, ki so se dotaknili izkušenj in problemov, ki jih srečujejo pri uresničevanju zakonskih norm in duha Zakona o združenem delu.

Ob koncu prvega dne je v imenu sindikata Iskre in drugih DPO predlagal predsednik IO KOOS Janez Kern več dinamike v delu na področju združevanja SLO in družbene samozasčite. Pozval je vse družbenopolitične in samoupravne dejavnike k večji aktivnosti in predlagal več sklepov za konkretno delo, ki jih je konferenca soglasno sprejela.

V nedeljo zjutraj je bila sindikalna problemska konferenca o družbenem standardu naših ljudi. Govorili so predvsem o rekreacijski dejavnosti in povečanju možnosti letovanja.

Mladinci pa so imeli hkrati konferenco Koordinacijskega odbora ZSMS Iskre, izvolili so novega sekretarja odbora in sprejeli akcijski program za delo mladine prihodnje leto.

Daljšje sestavke s posvetnega srečanja in poročila so na naslednjih straneh današnje Iskre.

Iskrini uspehi v zunanji trgovini

(Nadaljevanje s 1. strani)
vinsko usmerjenost, problem kadrov. Domala vsi govorniki na konferenci in razpravljavci so opozorili, da bi bilo treba čimprej okrepi našo zunanjetrgovinsko mrežo. Drug takšen problem so izredno počasni inovacijski procesi v našem kolektivu, pri čemer velja tudi poudariti, da rezultati dosedanjih vlaganj prepočasni dajejo sadove. Naše razvojne naloge bi morali usmeriti zlasti v tisto proizvodnjo, ki ima možnost za izvoz na tuja tržišča, torej morajo imeti prednost tiste investicije, ki nam bodo omogočale doseganje izvoznih rezultatov. Večjo skrb bomo morali v Iskri nameniti v prihodnje tudi kakovosti, saj je nedopustno, da zaradi peščice

proizvajalcev trpi ime celotne Iskre. Verjetno bi bila rešitev v interdisciplinarnem reševanju takšnih primerov. Nekateri govorniki so se na konferenci ustavili tudi pri poslovni disciplini, ki je pogosto pod ravni, na kakršno je navajen zahodni svet.

Seveda pa je bil večji del konference namenjen prav letošnjim načrtom, njihovo uresničevanje pa je vsekakor povezano z dosedanjimi uspehi in reševanjem določenih pomanjkljivosti. Kot je znano, smo si za leto zastavili izvoz v višini 120 milijonov dolarjev, zato ob normalni rasti — že samo 15-odstotnem povečevanju — uresničitev sedanjega izvoznega srednjeročnega načrta v višini 500 milijonov dolarjev ne bi smela biti vprašljiva.

Prav tako tudi ne naloga, ki so si jo Iskrini zunanjetrgovinski delavci zastavili na lanskoletnem portoroškem zasedanju, da bomo do leta 1983 izvozili nato še nadaljnjih 500 milijonov dolarjev. Pogoj, da bomo dosegali naše izvozne zadolžitve pa je vsekakor vlaganje v proizvodne zmogljivosti in zunanjetrgovinsko mrežo ter uvajanje novih proizvodnih programov.

Glede uvoza so na zunanjetrgovinski konferenci poudarili, da ga je treba omejiti na kar se da najmanjšo možno mero, žal pa še vedno narašča, naša devizna bilanca pa je v negativu.

To je le nekaj misli s tradicionalne zunanjetrgovinske konference, zaradi izredne aktualnosti pa objavljamo povzetke vseh referatov.

Z zunanjetrgovinske konference Iskre na Bledu.

sprejmejo samoupravni sporazum o poslovni kakovosti v Iskri, samoupravne strukture pa naj ga čimprej in čim dosledneje uveljavijo.

Ker slaba kakovost, tako izdelkov kot poslovanja ne škoduje samo prizadevanjem, ampak celotnemu imenu Iskre, se bomo morali na tem področju v naprej obnašati resneje, da bomo tako le dosegli takšno kakovost in zanesljivost tako izdelkov kot poslovanja na kakršno bomo lahko ponosni.

FRANC MLAKAR

Izdelki še niso preizkušeni

Nekaj laboratorijskih ugotovitev v razmislek je kot dopolnilo izvajanju Lotarja Kozine dodal profesor Franc Mlakar. Opozoril je na to, da so v IKM preizkusili lani le 176 proizvodov, Iskra pa ima v ceniku okoli 2.000 proizvodov, vidimo, da letno v celoti preizkusimo le kakšnih 10 % proizvodnje. Povedal je tudi, da je še vedno vrsta artiklov, ki niso bili v IKM še nikoli preizkušeni. Opozoril je tudi na to, da je zelo majhen odstotek tistih novih proizvodov, ki jih dajo v komplet preizkus kakovosti, preden jih začnejo redno proizvajati. Dodal je še, da so raziskave zanesljivosti leta 1977, popolnoma prenehali, čeprav je pri profesionalizaciji podatek o zanesljivosti nujno potreben.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da uvažamo reprodukcijski material v velikih količinah, pri čemer pa pred

ILJA MEDIČ:

Analiza in naloge Iskre na mednarodnem tržišču

O tej temi je na zunanjetrgovinski konferenci na Bledu govoril predsednik kolegijskega poslovnega organa v delovni organizaciji Iskra Commerce Ilja Medič. Najprej se je dotaknil Iskrine zunanjetrgovinske dejavnosti v minulih nekaj letih, predvsem pa v obdobju od leta 1962 naprej, leta, ko je Iskra izvozila svoj prvi milijon dolarjev, pa do minulega leta, ko smo presegli 100 milijonov dolarjev izvoza. Za vse to obdobje je bilo značilno, da je izvoz naraščal z enakomernim trendom, kar je nedvomno posledica tudi pravilne regionalne usmeritve izvoza in postopne izgradnje lastne regional-

deti temeljni organizaciji, ampak celotnemu imenu Iskre, se bomo morali na tem področju v naprej obnašati resneje, da bomo tako le dosegli takšno kakovost in zanesljivost tako izdelkov kot poslovanja na kakršno bomo lahko ponosni.

nabavo večjih količin niti ne zahtevamo vzorcev za preskus — kot to delajo drugi z našimi proizvodi — in tudi ne preverjamo usposobljenosti proizvajalcev. Ni še dolgo tega, je dejal tov. Mlakar, kar je ena naših firm nabavila elektronske elemente od povsem neznanih dobaviteljev. IKM razpolaga s podatki o preskusih elementov v Švedskem vojaškem preskuševališču FTL in o poskusih v francoskem centralnem laboratoriju CNET in še o nekaterih, katerih se malokdo poslužuje.

Naposled je še dodal, da je IKM po daljših naporih uspel, da je sedaj priznan kot preskuševališče v okviru zahodnoevropskega sistema EXACT, kar bo treba pravilno izkoristiti in rezultate poskusov plasirati, kajpak pod pogojem, da bo kakovost proizvodov, ki jih bodo preverjali, konstantna.

ne tržne organizacije. Izvoz je v tem obdobju postajal čedalje pomembnejši faktor, in sicer ne samo zaradi devizno-bilančnih potreb in zadostitve zunanjetrgovinski regulativi, temveč je skupaj z domačim predstavljaval enotno tržišče, ki je postalo pomemben element racionalizacije procesa proizvodnje, spodbujevalec novih inovacij v vseh poslovnih procesih, generator tehnološkega napredka in, ne nazadnje, tudi pomemben integracijski faktor v poslovnem razvoju Iskre.

V tem obdobju je Iskra zanesljivo

(Nadaljevanje na 4. strani)

MILOŠ KOBE

Inovacije in izvoz

Na zunanje trgovinske konferenci Iskre na Bledu je govoril tudi član poslovodnega kolegija Miloš Kobe o inovacijski orientaciji Iskre ob vstopu v osemdeseta leta. Na začetku je dejal, da je postala že kvalitetna tradicija, da na naših zunanjetrgovinskih konferencah podajamo tudi oceno inovacijske problematike, ter inovacijske poglede na prihodnje programske usmeritve Iskre. Letos je to še posebno aktualno. Iztekanje prvega srednjeročnega plana že dopušča oceno njegovega kvantitativnega in kvalitativnega izpolnjevanja, hkrati pa terja, da pričnemo s snovanjem novega plana Iskre za prvo polovico osemdesetih let. Temu bo namenjena še vrsta letošnjih akcij v Iskri, med katere sodi tudi zunanjetrgovinska konferenca.

Potem ko je inovacijo poenostavljeno definirjal kot gospodarsko apli-

LOTAR KOZINA

Izvoz in kakovost

Na vseh dosedanjih zunanjetrgovinskih konferencah je bil močno prisoten tudi poudarek na kakovosti naših izdelkov. Iskra se je z mnogimi izdelki uspešno plasirala tudi na tujih, zahtevnih tržiščih, dosegla je celo status pretežnega izvoznika nekaterih izmed njenih OZD. Seveda pa naraščanje izvoza v predvideni višini terja vsekakor tudi večje napore na področju kakovosti, saj je trend naraščanja kakovostnih zahtev na svetovnem tržišču vedno bolj prisoten. To tudi za Iskro, kot dobavitelja in kooperanta pomeni postrožitev zahtev na področju kakovosti.

Za Iskro vse bolj postajajo zanimiva tudi tržišča tretjega sveta, čeravno te dežele večinoma nimajo neke večje industrijske in tehnične tradicije, pa je značilno, da so njihove kakovostne zahteve vendar zelo podobne razvitim tržiščem. V teh deželah pa imajo še dodatne zahteve glede izdržljivosti pri

transportu, slabem ravnanju in zaradi posebnih klimatskih pogojev.

Ker je Iskrina razvojna usmerjenost nedvomno taka, da bo za realizacijo svojega razvojnega programa v vseh panogah v vedno večji meri zadevala na ovire, ki so posledica kakovostnih gibanj, mora nujno okrepi preventivne faze za zagotavljanje kakovosti, saj prav v teh največ zaostajamo.

Poudariti je tudi treba, da v zadnjem obdobju še naprej narašča število reklamacij, pri čemer pa je treba poudariti, da se večina reklamacij še vedno nanaša na samo pet temeljnih organizacij združenega dela. Pri teh reklamacijah še vedno lahko najprej ediventiramo napake zaradi površnosti, napake zaradi odstopanja od zahtevane kakovosti, zaradi neznanja, napake zaradi nedorčenosti pri razvoju izdelka, zaradi neuskajevanja tehničnih zahtev med proizvajalcem in koristnikom. Zaradi

reklamacij smo že na prejšnji zunanjetrgovinski konferenci zahtevali postrožitev nadzora in evidence na tem področju, statutarno ureditev služb kakovosti in tipske poizkuse vseh izdelkov. Ugotoviti moramo, da čeprav je v posameznih OZD vendarle bilo marsikaj narejenega te zahteve niso bile v celoti izpolnjene. Tako lahko opazimo, da so v nekaterih OZD postrožili nadzor nad kvaliteto, v drugih je ostalo samo pri besedah. Samoupravni sporazum o kakovosti, ki določa potrebne osnove in predpogoje za nastopanje na tržišču z dobrimi izdelki je v javni strokovni razpravi. V tem sporazumu so dane osnove celotnega sistema in poudarjeno je tisto, kar po izkušnjah zagotavlja kakovost.

Tudi tipski preizkusi vseh izdelkov ne zadostujejo. Še vedno preizkušamo samo tisto kar moramo po zakonu, še zdaleč pa ne preizkušamo vseh izdelkov za izvoz, čeprav je IKM med tem pridobil, kot prva organizacija izven zapadnega bloka, članstvo v EXACT.

Zaradi prisotnosti problematike naših izdelkov, tako pri izvozu, kot na domačem tržišču je bila v preteklem mesecu v Ljubljani konferenca o kakovosti, ki je dala konkretne akcijske programe za leto 1979 po DO. Čeprav rezultatov vseh teh akcij še ni mogoče oceniti v celoti, pa ugotavljajo, da je vendar aktivnost na tem področju narasla. Kolegij področja za kakovost SOZD je opozoril delovne organizacije na najbolj kritične točke pri izvozu in predlagal tipski preizkus za vsak izdelek v izvozu, periodični nadzor proizvodnje, odreditev odgovorne osebe v TOZD za vse izvozne zaključke in potrdilo o kakovosti.

Ker se zahteve na področju kakovosti zaostrojujejo, mi pa reagiramo v nekaterih organizacijah še prepočasno je vendar potrebno sprejeti nekatere nove ukrepe. Tako konferenca terja od vseh samoupravnih in poslovnih struktur v Iskri strogo izvajanje samoupravnega sporazuma o kakovosti v Iskri in še posebej uveljavljanje sankcij proti kršilcem. Prav tako so udeleženci konference smatrali, da je za uspešnost Iskre enako potrebna kakovost poslovanja kot kakovost izdelkov. Zato so nujno predlagali delovnim organizacijam Iskre, naj

Inovacijski problemi ob vstopu v osemdeseta leta

MILOŠ KOBE

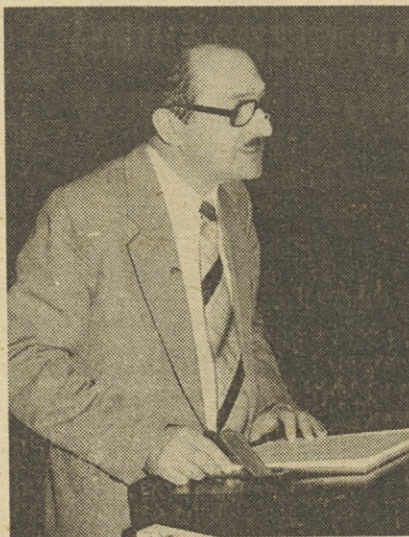
(Referat na II. internem inovacijskem posvetovanju SOZD ISKRA, 8. 2. 1979.)

Skoraj dve leti je minilo od prvega inovacijskega posvetovanja po združitvi v SOZD Iskra. Tedaj smo sicer že izoblikovali naše osnovne programske usmeritve, vendar smo ugotovljali, da je potrebno še vsem našim organizacijam vcepiti spoznanje, da nas predvsem domača raziskovalna-razvojna dejavnost lahko izvleče iz nevarnih voda hitrega tehnološkega zaostajanja. Izražali smo nezadovoljstvo nad tedaj še živimi pojmovanji, da je RR dejavnost nekakšna „režijska nadstava“, ugotavljali smo stagnacijo RR dosežkov (npr. dokaj klavrn semj elektrone 1976) in pledirali za radikalno

povečanje materialnih vlaganj v RR dejavnost.

Sedanje drugo posvetovanje imamo v času, ko se nam polagoma izteka srednjeročni plan, za katerega osnovne kvantitativne postavke je že očitno, da bodo izpolnjene. Obenem moramo že letos izoblikovati osnovne programske-strateške in ekonomske orientacije za nov plan, ki bo zajel prvo polovico nastopajoče deкаде. Temu oblikovanju bo namenjena še vrsta drugih letošnjih akcij, prav gotovo pa so inovacijski delavci tisti, ki morajo temu dati najbolj relevanten prispevek. Zato naj bi to posvetovanje:

1. analiziralo doseženo stanje RR in inovacijske dejavnosti v Iskri in opozorilo na ključne probleme, med katerimi je gotovo na prvem mestu prepočasna proizvodna in tržna realizacija inovacij in
2. na podlagi svetovnih trendov ter lastnih izhodišč podalo sugestije za programske-razvojne opredelitve

Miloš Kobe.

na posameznih področjih Iskre do leta 1985.

Najprej je treba ugotoviti, da so materialna vlaganja v RR dejavnost v Iskri narasla mnogo bolj, kot smo predvidevali. Od 295 mio din ali ca 4 % od vrednosti proizvodnje v 1. 1976 so se lani, po še nepopolnih podatkih, dvignila na ca 500 mio ali na 5,5 %. Cilj srednjeročnega plana, ki

je predvideval tolikšna vlaganja šele v 1980. letu, smo torej že presegli.

Stopnja rasti sredstev za RR je bila tako dvakrat večja od rasti proizvodnje, kar je zelo vzpodbudno. Tak trend moramo obdržati tako, da bi ta vlaganja l. 1985 dosegla blizu 8 % od vrednosti proizvodnje, kar bi nas precej približalo znanim svetovnim firmam, ki že danes vlagajo tolikšen odstotek. Še hitreje pa bi morali večati združena sredstva za strateške projekte, ki naj bi znašala l. 1985 najmanj 20 S mlrd oz. vsaj 10 % vseh RR vlaganj v Iskri (sedaj so le 2,5 %).

Ko ugotavljamo, da smo s tolikšnimi vlaganji v RR danes prav gotovo na čelu gospodarstva, moramo ponovno opozoriti, kako smo vse bolj prepriščeni lastnim virom sredstev, saj smo npr. od RSS prejeli le še ca 1 % naših vlaganj kot dotacijo. Če prištejemo še nekaj sredstev za namenski razvoj, so dotacije širše družbe znašale v l. 1978 manj kot 4 %.

Za primerjavo še povejmo, da letne dotacije nemške zvezne vlade samo v mikroelektroniki znašajo skoraj 600 mio DM, od česar preko tri četrtine dobi Siemens!

Večji del povečanja RR vlaganj je treba pripisati materialni osnovi, zlasti

neposrednim materialnim stroškom, nekaj pa tudi nabavam instrumentne opreme. Vendar smo s povprečjem vrednosti osnovnih sredstev 12 S mio din na zaposlenega v RR dejavnosti še zelo nizko za standardi v elektroni. V okviru predvidenih investicij moramo poskrbeti, da to stanje radikalno izboljšamo.

Del povečanih vlaganj gre tudi v prid zunanjih RR institucij, ki naj bi letos angažirale že več kot 12 % sredstev, predvsem pri delu na naših strateških projektih.

Kadrovski potencial Iskrine RR dejavnosti ostaja še vedno njena najšibkejša točka. Čeprav se izobrazbena struktura počasi izboljšuje, je delež RR delavcev v odnosu do vseh zaposlenih daleč premajhen (pod 6 %). To je predvsem posledica pretiranega zaposlovanja v proizvodnji in preskromnega v razvoju. Žal predvsem o osebnih dohodkih še nismo dovolj atraktivni za mlajši in dinamičnejši razvojni kader in bomo morali urediti predvsem motivacijsko nagrajevanje izven pravil, ki veljajo za vlečno proizvodnjo.

V institucionalnem pogledu lahko ugotovimo nadaljnji napredek zlasti v DO, kjer se oblikujejo koncepcije raz-

Lani smo dosegli ugodne poslovne rezultate

Potem, ko je v soboto, 17. t.m. odprl v Poreču dvodnevno, že tradicionalno delovno posvetovanje Iskre in poudaril, da sodi v okvir skupnih priprav za kvalitetno obravnavo zaključnih računov, je predsednik koordinacijskega odbora sindikata SOZD Iskra Janez Kern dal besedo članu poslovodnega kolegijskega odbora SOZD Iskra Milošu Kobetu, ki je spregovoril o inovacijski dejavnosti (podrobneje o tem v objavljenem gradivu z zunanjetrgovinske konference in v njegovem referatu na posvetovanju o inovacijah, ki ga objavljamo v podlistku). Za njim je poročal o poteku in sklepih zunanjetrgovinske konference Iskre na Bledu namestnik predsednika kolegijskega poslovodnega organa Anton Stipančič (več o tem v objavljenem gradivu z zunanjetrgovinske konference na Bledu), Lotar Kozina pa je spregovoril o problemih kvalitete (tudi o tej problematiki pišemo obširneje v okviru poročanja z zunanjetrgovinske konference Iskre na Bledu.)

JOŽE HUJS

Investicije pomenijo napredek in razvoj

V okviru delovnega srečanja je v nadaljevanju o rezultatih poslovanja spregovoril predsednik poslovodnega kolegija SOZD Iskra Jože Hujs. Ko je pregledoval pokazatelje poslovanja se je najprej ustavil pri fizičnem obsegu proizvodnje, ki smo jo v primerjavi z letom 1977 lani povečali za 12 % in tako izpolnili letni načrt z 98,4 %. S tem smo izpolnili tudi 52 % srednjeročnega plana proizvodnje. Predsednik poslovodnega kolegija je prvi ugotovil, da so od sedmih proizvodnih delovnih organizacij tri nad planom. Gledano v celoti je rast proizvodnje v skladu z dinamiko srednjeročnega plana, obenem pa lahko ugotovimo, da je zadovoljujoče in dovolj natančno tudi naše planiranje.

Veliko manj ugodni pa so podatki o zaposlovanju. Ob koncu lanskega leta je namreč SOZD Iskra štela 28.456 delavcev (v letnem poprečku 27.720) oziroma 2,3 % nad planom. Značilno je, da se s tem problemom srečujemo že nekaj let. Zato poslovodni kolegij predlaga analizo stanja po DO. Za leto 1979 smo predvideli povečanje zaposlovanja za 2,1 % ob 24 % povečanju proizvodnje in če hočemo doseči planirano produktivnost bi morale združevati delo le 28.600 ljudi. Natančnejšo analizo stanja na področju zaposlovanja je potrebno narediti predvsem zaradi tega, da bi ugotovili, koliko je le-to upravičeno – upravičeno pa je, če je namenjeno izboljšanju kvalifikacijske strukture, predvsem tako, da bo bolj ustrezala prednostnim novim programom, če pa se je le-to prelilo v povečanje administracije, pa smo si naredili medvedjo uslugo. Sele ko nam bo jasno, kako je z zaposlovanjem, bomo lahko vedeli, koliko nam se zares dviga produktivnost in kako teče prestrukturiranje proizvodnje. Zaenkrat lahko vidimo le podatek proizvodnje na zaposlenega, ki je v primerjavi z lanskim letom za 5,3 % večji. Za leto 1979 pa plan predvideva povečanje

proizvodnje na zaposlenega za 22 %. Tovariš Hujs je z zadovoljstvom ugotovil, da je tudi podatek o celotni prodaji zadovoljiv. V preteklem letu tudi ni bilo težav z zalogami. Seveda je to tudi posledica situacije v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu, saj je naš trg še vedno nenasičen in hitro pokupi proizvedeno blago.

Izvoz je bil v letu 1978 zelo uspešen, saj je presegal 100 milijonov dolarjev, kar je vsekakor rezultat dolgoročne usmeritve in strategije, ki je Iskra v zadnjih 15 letih ni morala menjati. Vendar smo si doslej prizadevali predvsem za večanje kvantitete izvoza, poslej bo treba narediti več. Doslej smo izvažali 20 % proizvodnje, ta odstotek moramo v prihodnje bistveno dvigniti in storiti vse, da bomo v naslednjem srednjeročnem obdobju postopoma povečevali izvoz na 30 do 40 % proizvodnje. Vendar tega ne bomo dosegli s tradicionalnim asortimanom in ne na tradicionalni način. V petnajstih letih, kar Iskra nastopa na zunanjih trgih, smo pripravljali in utrjevali svoje pozicije, glavni naskok pa je pred nami. Tudi glede na srednjeročni plan smo dosegli predvideni delež in nam za peto leto ostane le naloga izvoziti 135 milijonov dolarjev, kar pa ne bo problem. Odnos do plana 1978 smo dosegli s 101,5 %, vendar pa so tudi to razlike med DO pomembne. Še vedno zaostajajo DO Elementi in Kondenzatorji, več kot pol bremena in slave Iskrinega izvoza pa še vedno nosi DO Telekomunikacije iz Kranja.

Tovariš Hujs je spregovoril še o drugi komponenti zunanjetrgovinske dejavnosti – uvozu. Čeprav smo tudi ta plan presegle, je naša zunanjetrgovinska bilanca še vedno pozitivna. Lanski izvoz je bil za 16 milijonov dolarjev višji od uvoza. Ker pa smo uvoz presegle predvsem za nabavo potrebno prednostnim panogam, je bil le-ta vsekakor upravičen. Zato tudi v

in strukturah. To se je odrazilo v številnih konkretnih razvojnih dosežkih zadnjih dveh let (npr. sejem elektrone in drugi prikazi I. 1978), ki pričenjajo počasi vratači Iskri njen nekdanji „image“ tehnološke naprednosti. Lahko torej trdimo, da smo prestrukturiranje Iskre vsaj v njegovem RR delu dokaj uspešno zastavili.

Ob teh vzpodbudnih premikih pa moramo ugotoviti, da je naših novjših, zlasti zahtevnejših RR dosežkov v redni proizvodnji in na tržišču še razmeroma malo, še manj pa jih je v izvozu. Pri krepitvi RR dejavnosti smo se premalo zavedali, da je le-ta samo začetna faza kompletnega inovacijskega procesa. Nadaljnje faze tega procesa, tehnološko obdelavo, pripravo proizvodnje, novo proizvodno investiranje, marketing in izvoz smo ob tem zanemarili. Zato so naši inovacijski procesi odločno predolgi, vlečejo se vrsto let in z noviteto običajno že zamudimo optimalni tržni trenutek njene življenjske dobe.

Zaradi življenjskega pomena inovacijskih procesov na produljivih področjih, v svetu stalno analizirajo zakonitosti njihovega poteka, študirajo pospeševalne in zaviralne vplive nanje in oblikujejo modele za njihovo

Jože Hujs.

letu 1979 razmišljamo, da je pomembneje zvišati trend izvoza, kot pa ustaviti trend rasti uvoza. Ni siromak, kdor preveč troši, ampak kdor premalo ustvari, je z ljudskim rekom podkrepil svoje trditve tov. Hujs.

V nadaljevanju se je predsednik poslovodnega kolegija ustavil pri celotnem prihodku, ki je za 21 % višji kot preteklo leto in je za 2,6 % presegl tudi plan za leto 1978. Obseg našega prometa že dosega milijardo dolarjev in se s tem uvrščamo med prvih 35 podjetij te stroke v Evropi. V strukturi prihodka so porabljena sredstva manjša. Padla so na 71,1 %. Delež dohodka je pri tem zrasel na 28,2 % v celotnem prihodku, čisti dohodek pa je v odnosu na dohodek padel na 68,2 %. Razlogi so tudi v funkcioniranju celotnega ekonomskega sistema. V lanskem letu smo zabeležili porast obresti, ki smo jih plačali kar 48 starih milijard dinarjev, 50 starih milijard pa smo namenili SISom. To je skoraj toliko, kot porabimo za razvoj. Seveda bi bilo napačno govoriti, da je poraba previsoka; morda pa bi kazalo spregovoriti o tem, ali je učinek te porabe ustrezen.

Bruto osebni dohodek je v preteklem letu dosegel 77 % od čistega dohodka.

Poprečni neto osebni dohodek se je v lanskem letu za 21 % zvečal in je dosegel 551 starih tisočakov. Seveda pa so tudi to organizacije med seboj različne in zato razlike med njimi tudi precejšnje.

Če gledamo akumulacijo po starem (amortizacija in za sklade) potem smo jo dosegli 112 milijonov, po merilih Zakona o združenem delu pa 40 milijonov, kar pomeni 46 % več kot leta 1977. Tudi to pomeni ugoden rezultat, saj trend raste. Leto 1978 je torej eno boljših v zadnjem desetletju in lahko rečemo, da smo s stanjem zadovoljni, saj smo dosegli akumulacijo, ki nam omogoča razširitev, seveda če nam bo uspelo doseči primerno združevanje sredstev v okviru cele SOZD.

optimalno organiziranost. V Iskri smo glede tovrstnih analiz in izkušenj v splošnem močno skromni. Če si za nekatere pomembnejše inovacijske projekte še pripravimo npr. mrežni ali PERT diagram, ugotovimo kritične poti in celo zadolžimo ljudi za posamezne faze, nas izvedbena praksa praviloma časovno demantira, zlasti pri forsiranih rokih. Slabo in neustrezno organiziramo številne transferne prehode med posameznimi fazami procesa in med strukturami, ki v njem nastopajo. Zaradi neprilagojenosti hierarhičnih kompetenc zakonitostim pospešenega inovacijskega procesa, nastajajo številne konfliktna situacije. Vse to pa izredno upočasnjuje celovito izpeljavo procesa. Tako se torej težiče problema hitrejšega prestrukturiranja Iskre premika od RR faze vedno bolj na izvedbene, pripravljano-proizvodne in tržne faze procesa osvajanja novega izdelka, katerim smo v primerjavi z RR dejavnostjo posvečali premalo pozornosti.

Pospešitev celotnega inovacijskega procesa, skrajšanje osvajanja novih tehnologij in proizvodov pa je ključni imperativ današnjega in bodočega razvoja Iskre.

Čeprav smo z akumulativnostjo zadovoljni in nam razpoložljiva sredstva rastejo, še vedno ne investiramo dovolj. Resnici na ljubo je treba povedati, da smo prvo leto srednjeročnega plana porabili za opredelitve naših razvojnih možnosti in prednostnih dejavnosti. Mobilizacija na investicijski fronti, ki smo jo začeli pred letom dni, pa je že dala prve rezultate.

Tako smo že v preteklem letu investirali kar 73 % več kot leto prej, oziroma presegle plan za 15 %. V banki je trenutno naših elaboratov za 512 milijard investicij, ki naj bi jih investirali že v najbližji prihodnosti. Za preko 200 starih milijard investicijskih elaboratov pravkar izdelujemo, preko 120 starih milijard pa jih bomo še pripravili.

Do konca leta 1979 bomo tako pripravili za 838 starih milijard dinarjev investicij. Z njimi bomo zastavili vlaganja tako, da bomo visoko gospodarsko rast zadržali tudi v prihodnjem srednjeročnem obdobju in tako postali še pomembnejši činitelj v jugoslovanski industriji. Seveda pa je pri tem pomembno, da nadaljujemo s koordinacijo programov in preverjanje skladnosti s planom na nivoju SOZD. Pri tem je treba podčrtati, da je pri teh visokih naložbah Iskra udeležena kar s polovico lastne udeležbe, dogovoriti pa se moramo tudi o prioriteti naložb.

V ta namen se bomo morali lotiti politične akcije, da dosežemo združevanje sredstev v vsej SOZD, kajti brez združevanja ne bomo kos tako ambicioznemu programu. Ne smemo si dovoliti, da bi investirali vsi hkrati in tako zavlekli investicije v nedogled, kajti gre za naloge, ki so življenjskega pomena za naš nadaljnji razvoj in socialno varnost.

Poleg že omenjenih političnih akcij je za izvedbo tako velikega investicijskega vlaganja potrebno storiti tudi ustrezne in konkretne korake pri bankah, med njimi tudi pri Eximbanki, ki nam naj bi dala kredit za uvoz opreme.

V nadaljevanju svojega izvajanja je Jože Hujs dal pregled izpolnjevanja nalog s področja prednostnih programov. Najprej se je zadržal pri mikroelektroniki, ki je gotovo med našimi osrednjimi programi. Opozoril je, da je za razvoj te dejavnosti potrebno združiti več sredstev in hitreje, kot smo to delali doslej, saj dozdaj zbrana sredstva ne zadoščajo.

Glede programa in izvajanja računalništva pa je dejal, da nas pri tem čaka še v naprej ogromno dela in naporov. Inženiringi so v minulem letu dosegli izredne uspehe, saj so izdelali lasten sistem popolne avtomatizacije gorenjske proge, dalje avtomatizacijo ranžirnih tovornih postaj v Zagrebu in Zalogo in še vrsto drugih pomembnih sistemov kot na primer sisteme za elektrarne, prenosno omrežje, semaforizacijo križišč in podobno.

V tak zaključek nas silijo objektivni tehnološki in tržni trendi razvoja elektrone, ki še nadalje krajšajo življenjsko dobo tehnologijam in izdelkom. Čeprav je domača konjunktura dolgo zabrisovala ostrino tega problema, smo ga zadnja leta pričeli močno čutiti najprej na izvozu, kjer naš klasični asortiman že prihaja v težave. Poleg tega so nove, netradicionalne in revolucionarne tehnologije čedalje dominantnejša vloga softwarea v najširšem smislu, pa tudi nova pota transfera znanja botrovale nastanku novih dinamičnih, netradicionalnih in učinkovitih organizacij, skupin in firm. Njihove prednosti so mlajša ekipiranost, fleksibilnost, funkcionalnost, jasna ciljna orientiranost in odsotnost formalnih hierarhičnosti. Pomanjkanje tehnoloških izkušenj in proizvodnega zaledja skušajo nadomeščati z vstopanjem v inovacijske procese na najbolj pragmatične načine, predvsem s spretnim kombiniranjem softwarsko-aplikativne in tržne sfere.

Tudi doma obstajajo slične težnje celo iz proizvodnih področij, ki nimajo nobene zveze s profesionalno elektrone. Ta je naenkrat postala „obljubljena dežela“ za vse in vsakogar, ki si išče tudi ustrezne družbene

Ko je govoril o problemih razvoja in inovacij je Hujs dejal, da rastejo vlaganja v to dejavnost dva in polkrat hitreje kot v proizvodnjo, problemi so torej le v tem, kako ta sredstva vlagamo in kako hitro dobimo od tam ustrezne rezultate. To pa je gotovo v precejšnji meri odvisno od razvijalcev.

V zvezi z njihovim položajem in delom pa je opozoril na problem nagrajevanja (ki je še vedno togo in hierarhično), problem nabav za razvojnoraziskovalne potrebe in tudi na opremljenost razvoja samega. Posebno pozornost bomo morali posvetiti pospeševanju prenosa razvojnih dosežkov v proizvodnjo in v ta namen organizirati projektne time.

Izmed sredstev, namenjenih razvoju, jih kar 88 % uporabimo sami doma, 8,8 % gre inštitutom in univerzam, le 4 % sredstev pa namenimo tujim licencam, čeprav nam nekateri očitajo, da Iskrin razvoj sloni le na licencah!

Uspešen nadaljnji razvoj Iskre pa bo čedalje bolj odvisen od izobraževanja kadrov. Na tem področju se ne moremo pohvaliti s kakimi, posebno ugodnimi rezultati, saj bomo morali prav tu storiti odločne premike, da bomo tako lahko izpolnili srednjeročne obveznosti.

Glede organizacije tržišstva je Hujs dejal to, da bo regionalna mreža ostala takšna, kakršna je, in v filialah bomo morali imeti predstavnike, ki bodo Iskro zastopali celovito, ne pa zgolj kot prodajalci naših izdelkov. V ta namen bomo v kratkem organizirali posvet.

Ko je govoril o interni banki, je Hujs opozoril, da naše družbenopolitične organizacije povsod niso storile vsega, da bi bil samoupravni sporazum o interni banki dan na referendum v dogovorjenih rokih. Tako smo za to potrebovali kar pol leta. Interna banka bo končno ustanovljena s 1. aprilom letos.

Ob koncu se je Hujs zadržal še pri sistemu nagrajevanja. Na tem področju smo doslej storili bore malo, še vedno niso izdelane skupne osnove in merila. Vzroki za to pa so vsekakor v tem, ker na eni strani še premalo znamo, na drugi strani pa smo glede tega tudi slabo organizirani in medsebojno slabo informirani. Potrebno je zato več načrtnega dela in sodelovanja.

Ugodni poslovni rezultati minulega leta so vili vsem Iskrašem več samozavesti in prepričanja, da smo pravilno zastavili in začeli izpolnjevati sporazum o združevanju v SOZD. Dokaz pravilnosti doseženih dogovorov o združevanju in sporazuma o temeljnih plana pa je v tem, da je danes v Iskri neprimerno lažje doseči sporazume kot je bilo to nekoč. Za uspešnost realizacije vseh dogovorov in prevzetih obveznosti pa potrebujemo tudi ustrezno organizirano informatiko, je zaključil svoja izvajanja Jože Hujs.

verifikacije za to. V naših družbenopolitičnih razmerah je gotovo nerealno, računati s kakršnokoli administrativno delitvijo dela; sporazumevanje in dogovarjanje pa je počasen proces in bo po svojih efektih še dolgo skromen. Tudi zaradi tega je za Iskro nujno, da svoje razvojne dosežke kar najhitreje spravi v proizvodnjo in na tržišče.

Ko govorimo o pospeševanju inovacijskih procesov je prav, da ponovimo nekaj njihovih temeljnih parametrov. 1. Inovacijski proces je kompleksen proces, v katerem se prepletajo in povezujejo številne funkcije in aktivnosti, med katerimi ne obstaja samo časovno zaporedna, ampak tudi vzporedna in celo retroaktivna povratna zveza (npr. zveza od poskusne proizvodnje nazaj na razvoj zaradi korekcije).

2. Zaradi svoje kompleksnosti terja inovacijski proces izrazito funkcionalno organiziranost z visoko stopnjo komunikativnosti in kooperativnosti med posameznimi fazami in dejavniki

Analiza in naloge Iskre na mednarodnem tržišču

(Nadaljevanje z 2. strani)
opravila zrelostni izpit sodobno organizirane in tehnološko napredne organizacije. Nadaljnja značilnost tega obdobja je prav gotovo tudi ta, da smo sicer skozi sorazmerno visoke naložbe na tržišču zgradili svoj sistem trajne prisotnosti v različnih organizacijskih oblikah. Vse to je gotovo izredno ugodno vplivalo na našo uspešnost v evropski elektro industriji, kjer smo v zadnjih nekaj letih dobili vidno mesto, in kjer postajamo enakovreden partner.

Takšna usmeritev tehnološkega razvoja, hitra rast in sprememba proizvodnih programov pa je zahtevala tudi hitro prilagajanje in kakovostnejšo izvedbo v celotnem poslovnem procesu, saj smo se na tujih tržiščih srečevali s hudo konkurenco.

Vse to je terjalo določeno organsko povezanost s poslovnimi partnerji, kapitalne oziroma tehnološke naložbe ali pa kompleksnejše odnose. Posebno skrb terjajo tudi nadaljnje v tržišča, kjer moramo predvsem spremeniti način investiranja. Za razliko od minulega obdobja, bomo morali v prihodnje zlasti investirati v tako imenovani image firme in v sodobnejšo izvedbo posla ter se utrditi ne le kot dober dobavitelj, temveč kot soliden in zanesljiv poslovni partner, ki lahko kupcu nudi veliko več. Ta pristop pa zahteva večjo stopnjo angažiranja, je poudaril Ilja Medič, kar mora temeljiti na pripravljenosti vstopanja v bistveno večja poslovna tveganja.

V nadaljevanju je predsednik poslovnega kolegijskega organa IC spregovoril o nujnosti spremembe trženja, in sicer od trženja elementov

v trženju sistemov. Izvoz sistemov terja posebno prodajno tehnologijo, in v deželah (torej: zlasti v industrijsko razvitih in v deželah v razvoju.)

Da bomo lahko nastopili z novimi programi, kot na primer z računalništvom, mikroelektroniko in podobno, moramo te sisteme prilagoditi normam in potrebam tamkajšnjega kupca. To pa bo terjalo izgradnjo ustrezne organizacije, in sicer ne samo v tržni, temveč tudi v projektantski, finančni in drugih poslovnih funkcijah, ki naj imajo osnovo v strokovno močnih branžnih organizacijah in oporo v usposobljenih področnih organizacijah, ob usklajevalni vlogi drugih poslovnih funkcij sestavljene organizacije in Iskre Commerce.

Reševanje številnih problemov, ki jih terjajo novi prijemi in nov položaj na tržišču, vsekakor terja tudi določene kadrovske spremembe.

Poseben pomen imajo specializirani kadri, ki vedno – v našem primeru pa prav gotovo – predstavljajo ozko grlo tako po številu, kot izobrazbenem profilu, prilagodljivosti na določene poslovne funkcije in afinitete geografskega okolja ter odnosa do tehnologij, ki so tudi osnovni predpogoj za izvedbo poslovnih nalog.

Da zadovoljivo reši ta problem bi morala Iskra realizirati odločitve, da pospešeno vzgoji primeren tržni kader skozi kontinuiteto šolanja v Iskrinem sistemu, in sicer skozi sistem dopolnilnega šolanja vseh strokovnih profilov. Ta kader bo sposoben realizirati poslovne naloge v zunanji trgovini v prihodnjem poslovnem obdobju – je poudaril predsednik kolegijskega poslovnega organa Iskre Commerce Ilja Medič.

MARCEL BOŽIČ

Iskra na mednarodnih tržiščih

V analizi Iskrinega nastopa na mednarodnem tržišču in v oceni uresničevanja v minulem letu ter z možnostmi za letos ter v prihodnjih dveh letih srednjeročnega obdobja je vodilni delavec v zunanjetrgovinski organizaciji v Iskri Commerce Marcel Božič najprej spregovoril o nekaterih zgodovinskih prelomnicah Iskrinega nastopa na zunanjih tržiščih. Iskrin izvoz se je pravzaprav resneje začel v letih 1962-1963, ko smo prvič prekoračili milijon dolarjev izvoza. To je takrat predstavljalo poldrugi odstotek celotne Iskrine proizvodnje. Že takrat smo se v Iskri zavedali, da smo le z izvozom sledili dogajanjem na svetovnem tržišču in tako spremljali svetovni tehnični in tehnološki razvoj. To nas je v preteklosti vzpodbujalo k novim inovacijskim gibanjem, ki so jamčili hitro rast našega kolektiva. V zadnjih trinajstih letih je Iskrin izvoz rasel zelo intenzivno s povprečno vrednostjo 27 %, če pa upoštevamo popravke zaradi sprememb vrednosti dinarja do dolarja, pa je znašala ta rast 24 % na leto.

Izvozna območja bi lahko po letu 1963 razdelili na konvencionalna izvozna tržišča, tržišča, kjer smo hitro uspeli, ter tržišča, kjer stagniramo. Med prva bi uvrstili zlasti Zvezno republiko Nemčijo, med druga Irak, tipični predstavnik treh tržišč, kjer smo stagnirali, pa so Kanada, Norveška in še kje druge.

Iskra je danes prisotna v 65 deželah, pri čemer smo polovico od našega izvoza realizirali na petih tržiščih – v Iraku, Zahodni Nemčiji, Franciji, Nemški demokratični republiki in Italiji. Nadaljnjo četrtino našega izvoza smo plasirali v Sovjetsko zvezo, Češkoslovaško, Veliko Britanijo, v Švico in Poljsko. Torej smo tričetrt od našega skupnega izvoza realizirali v desetih deželah, od, kot že rečeno, skupno petinšestdesetih.

V teh deset držav smo v glavnem izvažali 21 izdelkov, medtem ko predstavlja pretežni del polovice Iskrinega izvoza 16 izdelkov, ki jih prodamo na pet tujih tržiščih, to pa gotovo terja premislek.

V nadaljevanju je Marcel Božič spregovoril o prodajnih kanalih. Poudaril je, da pri prodaji naših izdelkov uporabljamo najrazličnejše kanale, saj izvažamo širok spekter našega izvoznega programa – od široke potrošnje do profesionalne tehnike. Medtem ko sloni naš izvoz širokopotrošnih izdelkov izključno na kooperacijskem sodelovanju s tujimi partnerji, pa imamo pri elektronskih elementih še neizdelan sistem prodaje. V mnogih primerih imamo distributerje in trgovce. Najmanj dorečeni prodajni kanali so na področju profesionalne tehnike, čemur bomo morali v prihodnjem obdobju nameniti veliko pozornost, zlasti pa usposabljanju prodajnih kadrov.

Glede ekonomike izvozne dejavnosti je tovariš Božič dejal, da so stroški izvoza z vsemi obremenitvami najvišji v deželah v razvoju, na zahodu pa so nižji kot v državah SEV. V primerjavi z mednarodnimi normativi zunanjetrgovinske dejavnosti so stroški naše izvozne dejavnosti relativno nizki.

Marcel Božič je spregovoril tudi o povezanosti izvoza z inovacijami, v nadaljevanju pa se je obširno dotaknil analize poslovanja v minulem letu ter spregovoril o napovedih za letošnje leto. Lanskoletni izvoz je, kot je znano, znašal 101,5 milijona dolarjev. Čeprav smo s to vsoto še kako zadovoljni, bi lahko lani še več izvozili, zlasti če bi odpravili določena proizvodna ozka grla in izboljšali kakovost naših izdelkov. Če bi imeli dovolj zmogljivosti, in če bi bolj poskrbeli za nespremenljivo kakovost, bi lahko lani izvozili še za nadaljnjih 11 do 12 milijonov dolarjev.

Marcel Božič je analiziral tudi glavne izvozne skupine izdelkov, pri čemer je opozoril, da smo z izvozom sistemov in podsistemov napredovali, izvoz aparatov in podstavov bi bil lahko večji, nazadovani smo pri elektronskih in elektromehanskih elementih, za izvoz širokopotrošnih izdelkov pa lahko rečemo, da je bilo minulo leto nadvse uspešno. Tovariš Božič je analiziral tudi izvrševanje izvoznih nalog po delovnih organizacijah, v nadaljevanju pa je podrobno spregovoril o napovedi za letos.

Letos smo si začrtali izvoz v višini

120 milijonov dolarjev. Najmočnejši izvoznik je spet Elektromehnika z načrtovanimi 38 milijoni dolarjev.

V izredno kompleksnem referatu se je Marcel Božič dotaknil vizije Iskrinega izvoza v obdobju do leta 1985. Pri tem je opozoril na lanskoletni sklep zunanjetrgovinske konference v Portorožu, da moramo v obdobju 1976-1983 izvoziti za milijardo dolarjev. Če bo v obdobju od leta 1981-1985 izvoz naraščal z enakim tempom, bomo v obeh planskih obdobjih izvozili skupno za milijardo 630 milijonov dolarjev izdelkov.

Vsekakor je naša izvozna usmeritev v prihodnjem obdobju izvoz sistemov oziroma kompleksnih naprav, kamor štejemo telekomunikacije, računalništvo, sisteme za kontrolo in regu-

ADREJ POLENEC

Izvoz v razvite dežele

Direktor direkcije izvoza v TOZD Zunanji trg v IC Andrej Polenec, je udeležence najprej seznanil s kratkim pregledom gibanja Iskrinega izvoza na območju razvitih držav. Kot je znano, smo lani izvozili v razvite dežele za 46,5 milijona dolarjev naših izdelkov in tako realizirali plan v višini 93 %, rezultate iz leta 1977 pa presegli za 21 %.

V minulem letu so bile države zahoda v dobi oživljanja industrijske proizvodnje, kljub temu pa ekonomski položaj v teh državah ni bil ugoden in ni bilo osnovnih pogojev za večjo ekspanzijo.

V nadaljevanju se je tovariš Polenec dotaknil naših izvoznih rezultatov po posameznih področjih. Na kratko so takšni:

– najslabše rezultate smo dosegli v Veliki Britaniji, saj nam kljub temu, da imamo v Londonu močno firmo, ni uspelo kompenzirati izpadov, katerih vzrok je med drugim opek asortimanski izbor našega izvoznega programa, ki je izredno občutljiv na vsa tržna nihanja. Tržni nastop v Angliji bo treba okrepiti ter povečati nosilni program elektronskih komponent pri sedanjih kupcih, hkrati pa si moramo zagotoviti tudi dodatno tržišče.

Z zunanjetrgovinske konference Iskre na Bledu.

lacioj prometa, kontrolo in regulacijo procesov, za krmiljenje in kontrolo v energetiki, stavbni sistemi, itd. Naša proizvodnja elektronskih in elektromehanskih elementov in podstavov se bo morala vedno bolj opredeljevati za serije svetovnih proizvajalcev v okvirih svetovnih pogojev ponudbe in za serije specifičnih proizvodov za našo interno proizvodnjo aparatov in sistemov.

Tudi v prihodnje bo glavna našega izvoza usmerjena v razvite zahodne dežele, saj je to območje hkrati vir reprodukcijskega materiala za našo proizvodnjo in ponudnik najsodobnejših dosežkov. Trveda pa so za nas še kako zanimiva tržišča dežel v razvoju, nikakor pa ne bomo smeli zanemariti tudi dežel SEV.

– naš izvoz v ZDA je bil v celoti uresničen ter daje ugodno osnovo za nadaljevanje akcij,

– Zvezna republika Nemčija je še vedno največji uvoznik naših izdelkov in se še naprej povečuje,

– izvoz v Švico sloni zlasti na kooperacijski menjavi med ERO in Perlesom ter kooperaciji na področju Elektromotorjev. Vsi ostali izvozni programi so manjši in bi jih morali okrepiti.

– Podobno kot Anglija je bila tudi Italija lani v izredno težkem gospodarskem položaju. Pri naših sosedih smo v izvozu prisotni zlasti s programom izvoza števecov pogovora, nato v kooperaciji s firmo Gimmi, programom Avtoelektrike, elektronskimi komponentami, itd.

– Kot za Nemčijo je tudi za naš izvoz v Francijo značilno precejšnje povečanje, podobno pa je tudi z izvozom v Španijo in v nekatere druge dežele.

Andrej Polenec je obširno spregovoril tudi o asortimanski strukturi izvoza. Na prvem mestu so med temeljnimi organizacijami Števci, sledijo pa Električna ročna orodja, Mehanizmi, TEA, VEGA, Elektromotorji, Upori, Avtomatika in Avtoelektrika.

Ob koncu izčrpnega referata je Andrej Polenec opozoril tudi na osnovne naloge, ki jih moramo uresničiti v tem letu v izvozu v razvite zahodne dežele. Te naloge so:

– začeti s plasmanom elektronskih central s tem, da čimpreje predstavimo celotno serijo malih zasebnih central

– povečati plasma telefonskih aparatov

– izkoristiti določene možnosti plasmana kontaktorske tehnike

– predstaviti trgu čimpreje mikročitalce v programu Vege

– aktivirati čimpreje kapacitete ročnega orodja in števecv

– ponovno pridobitev naših pozicij za elektronske komponente

– tudi na področju široke potrošnje ponuditi vsaj nekaj izdelkov iz področja bele tehnike in plasirati na Zapad

– pričeti z akcijami plasmana velikih in malih zaganjalnikov za prvo in drugo vgradnjo

procesa, in zato je teamsko delo neizogibno.

3. Inovacijski proces je tipičen **upravljalni proces**, ki ga morajo poslovni organi ciljno opredeliti, krmiliti ter v vseh fazah preverjati.

Današnje posvetovanje sicer ni namenjeno podrobnejši obdelavi teorije in prakse inovacijskih procesov, čeprav mislim, da bi bilo treba tako posvetovanje kmalu sklicati in zanj pripraviti analizo ustreznih izkušenj v Iskri. Kljub temu pa bi za takojšnjo pospešitev inovacijskih procesov morali, po mojem mnenju priporočiti naslednje ukrepe:

1. V vsaki temeljni in delovni organizaciji Iskre je treba opredeliti glavne inovacijske projekte ter formirati funkcionalno organizirane projektne teame z nalogo, da najhitreje izpeljejo celoten inovacijski proces.

2. Inovacijskim procesom je treba precizirati posamezne faze in čvrste terminske plane, ki morajo vključevati tudi start proizvodnje ter potrebne tržne akcije;

3. Projektnim teamom je treba

zagotoviti učinkovito in netradicionalno vodstvo, ki naj zna tudi preskakovati ovire in iskati bližnjice, kadar institucionalna hierarhija redne, utečene proizvodnje predstavlja le preveliko časovno zavoro;

4. V projektne teame morajo sodelovati operativni dejavniki iz vseh potrebnih služb (RR, INDOK, TPP, finance, invest. služba, kadrovska služba, nabava, marketing itd.), ki morajo svoje sodelovanje pri projektu ločevati od dela, ki ga opravljajo za redno proizvodnjo.

5. Poslovodni organi v TOZD, DO in SOZD se morajo pri tem, ustrezno širini pomena, intenzivno angažirati, s tem da:

a) periodično analizirajo potek projekta, ocenjujejo izpolnjevanje nalog v njem ter sklepajo o nadaljnji strategiji in taktiki projekta;

b) tekoče podpirajo vodstvo projektne teame v akcijah, ki bistveno pospešujejo projekt;

c) moderirajo neizbežne konflikte med posameznimi hierarhičnimi sektorji pri medfaznem transferu projekta oziroma pri preskakovanju tradicionalnih hierarhičnih poti, pravil in norm.

Teamsko organiziranje naših inovacijskih projektov je nujno še iz drugih

vzrokov. Naj navedem le dva. Prvič, boljša izkoriščenost deficitarnega razvojno-tehnološkega kadra, saj je možno angažiranje posameznikov na več vzporednih projektih, zlasti pa je možna razbremenitev strokovnjakov od rutinskih neraziskovalnih opravil, ki jih prevzamejo drugi člani teame iz ustreznih resornih služb. Drugič, le v okviru projekta je možno uvesti motivacijsko nagrajevanje v odvisnosti od hitrosti in uspešnosti poteka projekta, ki mora biti izvzeto iz sistemov delitve osebnih dohodkov, ki veljajo za redno proizvodnjo.

Vse to so izredno pomembni problemi, h katerih reševanju moramo hitro pristopiti, kajti gre za pomembno bitko s časom, ki smo ji vsak dan bolj izpostavljeni.

Dovolite mi sedaj, da pridem k naslednji temi našega posvetovanja, tj. k poskusu opredelitve **RR oz. inovacijskega pogleda na programsko orientacijo Iskre ob vstopu v 80-leta.**

Letošnje leto bo v veliki meri posvečeno številnim formalnim in neformalnim akcijam, na podlagi katerih bomo v vsej Iskri oblikovali tako splošne osnove kot tudi podrobne planske opredelitve za obdobje do l. 1985. Na principih srečujočega se planiranja bomo na vseh ravneh in

področjih oblikovali potrebne planske parametre ter jih nato vsklajevali v samoupravne dokumente, ki bodo osnova našega celotnega reprodukcijskega razvoja.

Inovacijski delavci smo pri tem seveda zadolženi, da podamo svoje poglede in predloge o programsko-tehnološki razvojni orientaciji Iskre, upoštevajoč tako svetovne tehnološke trende kot tudi naš dosežani razvoj. Pri tem izhajamo iz naslednjih izhodišč:

1. V obdobju prve polovice osemdesetih let ni verjetno pričakovati kakih temeljnih, revolucionarnih novitet (kot so bili npr. elektronika ali transistor ali mikroprocesorji oziroma, kot bo to tudi naš dosežani razvoj, ki mora biti izvzeto iz sistemov delitve osebnih dohodkov, ki veljajo za redno proizvodnjo).

2. Tehnološki zaostanek Iskre v odnosu do zapadnoevropskega povprečja bo sredi osemdesetih let še vedno znašal vsaj dve do tri leta, v

odnosu do ZDA pa vsaj 5 let. Kot dosedaj, pa lahko na posameznih tehnoloških področjih pričakujemo podobne trende kar nam v znatni meri olajšuje naše prognoze.

3. V prvem srednjeročnem planu Iskre za obdobje 76-80 smo že zastavili vrsto temeljnih strateških projektov, ki bodo intenzivno tekli tudi v naslednjem obdobju. To so bodisi infrastrukturni projekti (mikroelektronika, računalništvo) ali pa glavna segmentna težišča (integrirane telekomunikacije, avtomatizacijski sistemi, profesionalizacija elementov, avtoelektronika, visokokvalitetna široka potrošnja in drugi).

Če se sedaj iz omenjenih izhodišč najprej ozremo na glavne značilnosti trendov in prognoz v svetu, lahko ugotovimo naslednje:

1. V kvantitativnem pogledu vse prognoze soglašajo, da se bo visoka letna rast proizvodnje elektronike nadaljevala s stopnjo okrog 11 do 12 %. To bo elektroniški še nadalje dajalo značaj visoke propulzivnosti, saj prognozirajo stopnjo rasti elektroindustrije le z 8 %, celotne svetovne industrije pa samo s 3,5 % Skupna vrednost proizvodnje elektronike, ki je l. 1976 bila 176 milijard dolarjev, bo l. 1986 dosegla 525 milijard dolar-

LOJZE FORTUNA

Iskra na prvem mestu v svoji panogi

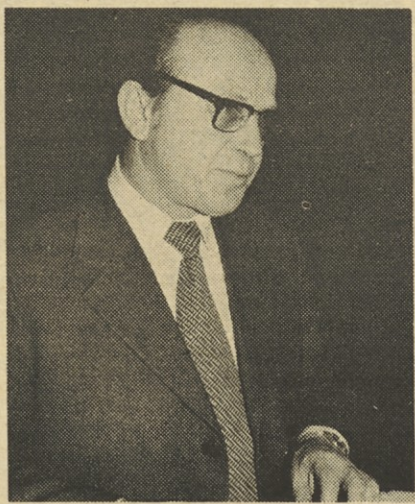
V imenu Gospodarske zbornice Slovenije je spregovoril generalni sekretar GZS Lojze Fortuna, ki je najprej obširneje govoril o rezultatih gospodarjenja v Sloveniji v preteklem letu ter skušal podati oceno, v kolikšni meri so ti rezultati zagotovili izpolnjevanje dogovorjenega srednjeročnega plana. Ko je ob koncu konkretno spregovoril tudi o Iskri, je dejal: je

Naj izkoristim to priložnost tudi za to, da opozorim na nekatere podatke, v katerih Iskra dosega boljše rezultate kot so povprečni v slovenskem gospodarstvu; še posebej bi rad izpostavil tri področja, na katerih druge organizacije združenega dela niso dosegle takih uspehov. V prvem primeru gre za dejstvo, da je struktura zaposlenih v Iskri izredno ugodna, je nad slovenskim povprečjem domala za dva poena in je na prvem mestu v panogi. Podatek je toliko pomembnejši, ker je Iskra v preteklem letu imela zaposlenih domala 8 % vseh zaposlenih v slovenski industriji. V drugem primeru gre za velik del dohodka, ki ga Iskra usmerja v lastno razvojno raziskovalno in znanstveno delo. Po podatkih, ki so mi na voljo gre za okoli 6 % dohodka.

In v tretjem primeru gre za rezultate na področju izvoza in uvoza, kjer je Iskra v preteklem letu z 114 % krila uvoz z izvozom. Pri tem velja še posebej poudariti značaj proizvodnje v tej panogi, ki se mora hitro uveljavljati na svetovnem trgu in se na tem trgu tudi povezovali, kar pomeni, da mora biti stroškovno sposobna za tako delitev dela tudi v mednarodnem merilu.

Na nedavnem posvetu vodilnih poslovnih kadrov večjih organizacij združenega dela iz Slovenije, ki ga je organizirala Gospodarska zbornica Slovenije je bilo moč slišati utemeljene pripombe k razvojnemu nalogam za leto 1981-1985, ki so jih podprli tudi predstavniki Iskre. Dogovoriti se je namreč treba za prednostne razvojne dejavnosti gospodarstva v republiki, ker je to pogoj za racionalno politiko razširjene reprodukcije in povezovalna v jugoslovanskem in svetovnem prostoru.

Nedvomno je lahko ugotoviti, da je razvoj elektronske industrije med tistimi dejavnostmi, ki jih je treba podpirati, saj elektronika vedno bolj posega v razvoj gospodarskih in družbenih dejavnosti in ima vsestranski vpliv na njihov razvoj. Razvoj elektronske je pomemben tako za razvoj proizvodnih sil kot avtomatiziranje delovnih procesov ali pa zagotovitve tehnične osnove informacijskih sistemov in razvoja intelektualnih kapacitet. Ta dejavnost je opredeljena s široko uporabo znanja, visoko kvalificiranega dela, zahteva pa tudi obsežne naložbe v raziskovalno delo in materialno podlago dela, hkrati pa omogoča manjšo odvisnost od uvoza in daje

Lojze Fortuna.

podlago ne le za izvoz v lastni dejavnosti, ampak sploh vpliva na povečanje izvoza celotnega gospodarstva. Vsem tem gre tudi za tiste komponente, ki pri izvozu izdelkov omogočajo doseganje višjih cen in s tem tudi dobrih izvoznih rezultatov.

To priložnost bi rad izkoristil tudi za to, da opozorim, da je v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976-1980 dobila SOZD Iskra kot nosilec plana na področju elektronekologije tudi nalogo, da se za uresničitev programa na tem področju samoupravno poveže tudi z drugimi proizvajalci, kar je treba ob skupnem in vzajemnem interesu pagnoge pa tudi celotnega slovenskega gospodarstva, uresničiti. To je toliko pomembnejše, ker se bomo v najkrajšem času lotili sprejemanja novega srednjeročnega dokumenta, v katerem pa bodo te razsežnosti že morale najti svojo konkretno opredelitev. Tu gre še posebej za razrešitev nekaterih nalog na področju razvoja računalništva.

Se posebej pomembno se mi zdi, da bi tudi prek Iskre stekla pobuda za ustanovitev skupnosti združenega dela za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje, ki naj bi našla svoje mesto v jugoslovanskem prostoru. Gospodarska zbornica Slovenije si bo močno prizadevala za uresničitev tega cilja, ki ima dalekosežne naloge pri nadaljnji opredelitvi strategije razvoja, delitve dela, razvoja združevanja sredstev in politike višjih oblik gospodarskega sodelovanja s tujino.

S to razpravo sem želel le opozoriti na nekatera vprašanja gibanja gospodarstva v preteklem letu in na izvajanje srednjeročnega plana in prek tega opozoriti tudi na nekatere naloge pri pripravi dokumentov našega razvoja za obdobje 1981-1985, predvsem zato, da bi jih ustrezno opredelili in da se ne bi potem nenehno srečevali s problemom izpolnjevanja planskih nalog, pa čeprav nekaterih objektivnih razmer in situacij v tem trenutku gotovo ni mogoče v vseh razsežnostih predvideti," je zaključil Lojze Fortuna

Gospodarjenje in družbena preobrazba

Poreškega srečanja Iskrinih družbeno-političnih delavcev, delavcev v samoupravnih organih in poslovnih strukturah se je, tudi to pot udeležil tudi član Predsedstva CK ZK Slovenije Roman Albreht. Spregovoril je o uveljavljanju Zakona o združenem delu s posebnim poudarkom na dohodkovne odnose in integracijske procese v naši družbi.

V nadaljevanju objavljamo krajši povzetek njegovih izjav, ki jih bomo objavili v eni izmed naslednjih števil našega glasila.

Roman Albreht je dejal, da kot je znano, sta konec minulega leta pretekli dve leti odkar smo sprejeli Zakon o združenem delu. Potekli so tudi vsi tisti formalni roki za tako imenovano pravno usklajevanje samoupravnih aktov in odnosov z Zakonom. V tem času so našo pozornost, poleg formalno pravne plati posebej pritegnila predvsem tista vprašanja, s katerimi se srečujemo pri preobrazbi, kajti ta preobrazba ni neko golo pravno vprašanje, ampak zelo globok poseg v družbene odnose.

Roman Albreht je pri tem poudaril, da ne namerava v svojem prispevku toliko govoriti o poslovnih problemih in poslovnih vidikih in iz njih izvedenih problemih, pač pa da bo dal zlasti poudarek nekaterim družbenim in družbeno-ekonomskim vidikom preobrazbe ter opozoril na nekatera opažanja, ki so rezultat zasledovanja tokov in problemov, s katerimi se srečujemo.

Roman Albreht je v zvezi s tem poudaril, da pri tako veliki delovni organizaciji, kot je Iskra, ne moremo govoriti le o notranjih problemih pač pa problemih, ki so splošno družbeni problemi, kajti delavci v Iskri so v svojih aktivnostih polivalentni, niso vezani samo na Iskro ampak tudi na druge dele združenega dela in na druge družbeno-politične organizacije.

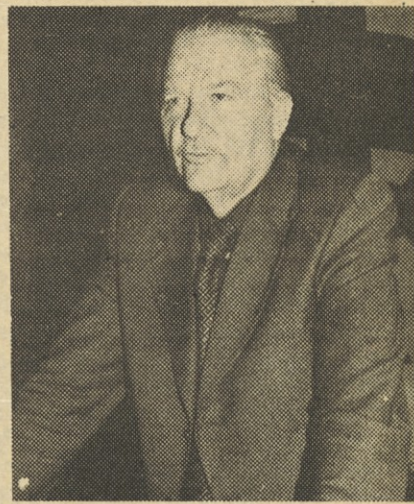
V procesu družbene preobrazbe pritegujejo našo pozornost zlasti tista vprašanja, ki so strateškega pomena za potek preobrazbenih procesov. Zato so tudi v žarišču naše pozornosti. Tu gre predvsem za tista žarišča na tistih vozliščih v organizacijah združenega dela v družbeni reprodukciji in družbi, na katerih se še vedno združujejo usledne družbenega odtujevanja, podrejanja dela drugih, družbeno neopravičeno prisvajanje rezultatov dela itd. To je tisto, kar z akcijo družbene preobrazbe, pravzaprav napadamo. To so tudi žarišča, ki so najšibkejši členi v verigi gospodarjenja. Pokazalo se je namreč, da tam, kjer imamo probleme z odtujevanjem, s prisvajanjem neodvisno od rezultatov dela itd., da je tam največ objektivnih težav tudi v gospodarskem smislu, v uresničevanju naših gospodarsko razvojnih usmeritev.

Osnove za naše družbeno delovanje v družbeni preobrazbi smo izoblikovali na kongresih ZK in drugih družbe-

nih organizacij. V temeljnih rešitvah imamo izoblikovano sistemsko podlago in s tem ustvarjene pogoje za nadaljnje utrjevanje socialističnega samoupravljanja. Zdaj ga je treba dograjevati in sicer na onovi praktični izkušeni. Pomembni sta dve osnovni vodili - prvič, da je socialistični samoupravni položaj delavca tisti temeljni družbeni kompas za naše delo, na katerem gradimo, ko izhajamo iz tega, da je cilj naše preobrazbe spreminjanje položaja delavca, da je to tudi kompas, ki nam da prave odgovore, da znamo pravilno oceniti svojo dejavnost, da znamo ločiti bistveno od nebitnega in presojati tudi družbeno učinkovitost naših rezultatov. Prav ta humanistični aspekt, nam primanjkuje. Pogosto smo preveč zaprti v te tako imenovane institucionalizirane kategorije. Govorimo o dohodku TOZD, OZD itd. Le-ta pa je lahko zanimiv le taktično, če dejansko ustreza potrebam in pogojem, v katerih delavec lahko uresničuje svoje želje. To je merilo, ali smo dohodkovno učinkoviti, ali dobro gospodarimo. To je pravo merilo in s tega zornega kota kaže obravnavati vsa vprašanja. To je tudi merilo za vrednotenje vsakega družbenega dejavnika. To kar dejansko premaknemo v položaju človeka, to je tista vrednota, ki je rezultat našega skupnega dela."

Kot drugo vodilo je Roman Albreht navedel neposredno uresničevanje nadaljnega socialističnega samoupravljanja na sedanjih stopnjah razvisti družbenih odnosov, kar je neločljivo povezano z družbeno dejavnostjo delavcev in delavskih ljudi in njihovih družbenih organizacij v treh temeljnih smereh. Prva smer je izpeljava in uveljavljanje novih družbeno lastninskih prvin dohodkovnih odnosov in institucij socialističnega samoupravljanja v vseh oblikah združevanja dela in sredstev. Sistem se bo potrdil, če bo združeno delo sposobno na strateških točkah reprodukcije nacionalnega razvoja koncentrirati potrebna sredstva.

Kot drugo smer, je tovariš Albreht omenil ustvarjanje in razvijanje osnov sistema za neposredno rabo v družbeni praksi, za urejanje odnosov pri delu, pri ustvarjanju dohodka, pri poslovanju, pri pridobivanju, razpolaganju, pri porabi dohodka, osebnem prisvajanju, pri urejanju skupnih in splošnih potreb in interesov. V zvezi s tem je član predsedstva CK ZK Slovenije poudaril, da še vedno preveč živimo pod občutkom, da so minili

Roman Albreht.

roki, ki so zapisani v Zakonu o združenem delu in da je stvar opravljena.

Dejansko pa smo v sedanjem obdobju šele začeli resneje razmišljati o nekaterih novih kvalitetah odnosov, medtem ko imamo v dejanskih odnosih lahko bolj razdrobljene sestavine ali elemente, kot nek konsistenten nov odnos, v katerem bi se vsi skupaj gibali svobodneje. Namreč, ne smemo nasesti neki formalno pravni logiki mišljenja, ker bi nas lahko odnesla daleč stran. Te nove kvalitete pa bomo lahko dosegli prav v takšnih organizacijah, kot je Iskra, kjer je stopnja podružbljenosti gotovo najvišja. V industrijskih in obrtniških delavnicah bodo imeli gotovo večje probleme pri združevanju, kot pa v večjih segmentih združenega dela. Ti segmenti so matične luke socialističnih dohodkovnih odnosov.

Kot tretjo smer je Roman Albreht omenil akcijsko premagovanje ovir in težav, omahovanja in odporov. Prekiniti moramo s tem, da drug drugemu razlagamo, kaj bi bilo pravilno in kaj ne. Ko je treba začeti v lastni praksi spreminjati, se pa ustrašimo. Bojimo se, da bomo nekoga prizadeli, da bomo nedemokratični itd., Ni preobrazbe brez spreminjanja stvari in odnosov. Osnova za te spremembe je mobilna delavska baza. Če bo ta preobrazba slonela na plečih peščice političnih aktivistov in poslovnih ljudi, ne bomo nikamor prišli. Nihče v naši družbi ne bi smel le „predavati“ o samoupravljanju in dohodkovnih odnosih, pač pa bi se morali mi vsi, angažirati, da v praksi premagamo tiste težave, pred katerimi se sicer včasih ustavimo. Smo tudi v položaju, da sama kritika obstoječega stanja ničesar ne prispeva, če ne pomagamo aktivno spremeniti to, kar kritiziramo, če ne znamo oblikovati konkretnih predlogov.

Ob tem se je tovariš Albreht spomnil na pokojnega revolucionarja in misleca Edvarda Kardelja, ki je od vsake kritike zahteval, naj poleg kritike navede tudi pot za rešitev problema.

Šele takrat, ko je človek postavljen pred odgovornost, da začne razmišljati, kako bi bilo boljše, potem zna tudi drugače ceniti predloge drugih.

(Nadaljevanje na 7. strani)

jev. Značilno pri tem je, da se pričakuje največji porast pri avtomatski obdelavi podatkov, ki bo v strukturnem deležu od 10 % v l. 1966 zraslo v l. 1986 kar za 35 % vrednosti.

2. Čedalje bolj zasledimo pojmovanje elektronike kot tkim, kompleksne obdelave informacij, ki obsega:

a) pridobivanje, zaznavanje ali zajemanje informacij, t.j. merjenje, ugotavljanje in posnemanje stanj ali dogajanj v realnem svetu;

b) prenos informacij, t.j. transport informacij po fizičnem mediju ali prostoru;

c) procesiranje informacij v ožjem smislu, t.j. predelava in kombiniranje informacij tako, da lahko izpolnijo uporabniške zahteve

d) shranjevanje oz. zapisovanje informacij tako, da jih lahko poljubno reaktiviramo;

e) prikazovanje ali reprodukcijo informacij v obliki, ki jo zaznava človek ali stroj.

Skoraj vsa proizvodnja današnje elektronike je v bistvu namenjena za eno ali več faz take kompleksne „obdelave informacij“. Tkim tehnološka elektronika, ki neposredno koristi energetske efekte elektromagnet-

nega valovanja, zajema samo marginalni delež.

3. Takšno kompleksno pojmovanje daje tudi osnovni ton konkretnim razvojnim tendencam. Predvsem je to nadaljnje plazovito naraščanje mikroelektronike v temeljno infrastrukturo reprodukcije. Nadaljnje večanje hitrosti delovanja, uvajanje vedno večjih integracijskih gostot in s tem večje kompleksnosti povzročata drastično padanje cene na funkcijo, ki bo l. 1970 dosegla tisočinko centa. S tem bo mikroelektronika prodrla ne le na vse oblike družbenega in osebnega življenja. Priča smo postopnemu nadomeščanju mehanske in elektromehanske klasične tehnike z mikroelektroniko povsod, kjer ne gre za neposredne mehanske izvršne organe. Digitalizacija vseh vrst analognih veličin in njihova obdelava, ki jo je omogočila mikroelektronika, hitro nadomešča mnoge klasične elemente in sklope (n.p. pasivne filtre), pa tudi cele tehnike (n.p. telekomunikacije), ki so še do včeraj bazirale izključno na analognih harmoničnih veličinah.

4. Dominantno vlogo dobivajo pri tem mikroprocesorji in ustrezne družbene mikroprocesorskih, zlasti pomnilniških vezij. S svojo sposobnostjo progra-

miranja, izvajanja kompleksnih funkcij in cenenostjo postajajo nepogrešljiva sestavina vseh vrst naprav in sistemov. Klasične elektrotehnične naprave z eno samo osnovno funkcijo se z vgradnjo in uporabo mikroprocesorja pretvarjajo v prave sisteme z mnogoterimi kompleksnimi funkcijami in ustrezno inteligenco, sposobnimi za povezave v višje sisteme in za komuniciranje z njimi oziroma z okolico. Vse to močno vpliva tudi na razvoj masovnejših proizvodov, kot so diskretni elementi, elektromehanski in avtoelektrični sklopi ter širokopotrošni izdelki. Sodobne diskretne komponente postajajo manjše in kvalitetnejše, zlasti pa kompatibilnejše z mikroelektronskimi vezji, s katerimi nastopajo v hibridnih kombinacijah. Pojavili so se tudi novi elementi, posebej prilagojeni zahtevam novih sistemov (displayi, senzorji, spojni elementi itd.). Elektromehanski sklopi (releji, stikala, rotacijski stroji, avtoelektrični sklopi itd.) pa bodo z uporabo integriranih vezij postopoma dobili značaj funkcionalnih podsistemov z vgrajenim in celo prostim programiranjem svojega delovanja in zaščite.

5. Posledice te mikroelektronske revolucije so številne in globoke naj-

prej v elektronski industriji sami. Klasična delitev dela na proizvajalce elementov in proizvajalce naprav postaja zabrisana; govori se o tkim. „integraciji naprej“ in „integraciji nazaj“ glede na to, ali gredo prvi v finalizacijo naprav oziroma drugi v proizvodnjo elementov. Ta problem, ki trka tudi na naša vrata, sam po sebi dokazuje, kako elektronika postaja vedno bolj funkcionalno nedeljivo področje, pri čemer sistemsko znanje prodira vedno globlje v materialno tehnološko osnovo, skoraj do same surovine. Zato je mikroelektronska tehnološka osnova nepogrešljiv atribut dolgoročnega razvoja vsake velike firme v naši panogi, saj se v njej koncentriča čedalje dominantnejši delež glavne surovine elektronekologije, to je znanja.

6. V tej luči je treba gledati na konkretne trende posameznih ožjih področij elektronike. V prilogi k referatu so podani glavni trendi, povzeti iz nekaterih prognozičnih publikacij, veljavnih predvsem za razviti Zpad in katerih ne bom ponovno navajal. Menim, da trendi vsakega področja ilustrativno potrjujejo prej rečeno. Pasivni sestavni deli se prilagajajo profesionalnim zahtevam in sistemom

z mikroelektronskimi vezji, diskretni polprevodniki se razvijajo v močnostno smer, pri integriranih vezjih pa prevladujejo trendi k visokobitnim procesorjem in visokobitnim pomnilnikom, pretežno na bazi MOS tehnologij. Merilna in testna oprema intenzivno vključuje mikroprocesorje, izrazito pa se bogati oprema za programiranje, načrtovanje, stimulacijo in funkcionalno testiranje sistemov. Prav to je pot za nadaljnje širjenje uporabe mikroprocesorjev, kjer je glavna ovira prešibko obvladovanje ustreznega softwarea s strani potencialnih uporabnikov. Vzpodbudne napovedi so tudi pri avtoelektroniki. Računalniški sistemi postajajo dominantna elektronike in kažejo nadaljnji trend disperzije obdelave, vse do delovnega mesta in doma. V telekomunikacijah nastopajo integrirani sistemi in novi mediji (fiberoptični kabli in satelitske zveze). Elektronska medicina in širokopotrošna elektronika predvidevata že prave visokofunkcionalne sisteme, še posebej pa velja to za obrambno elektroniko. Vse te prognoze je v detajlih treba jemati sicer z določeno rezervno, ker so specifičnosti posameznih trgov (Jugoslavija, Vzhod, DVR) in njihova absorpcijska struktura v istem časov-

Z DENE SKOK

Splošni položaj na vzhodnem tržišču

O Iskrini zunanje-trgovinski menjava z deželami-članicami Vzhodnoevropskega sveta za vzajemno gospodarsko pomoč ter LR Kitajsko in Albanijo je na konferenci na Bledu poročal zunanje-trgovinski strokovnjak in IC Zdene Skok. Najprej je opozoril na nekaj splošnih pokazateljev oziroma posebnosti v izvozno-uvoznih poslih s temi deželami, pri čemer je spregovoril zlasti o vezavi izvoza z uvozom pri poslovanju s temi deželami, problemu plačevanja, pa tudi prestrukturiranju naših izvoznih artiklov, ko skušamo naš izvoz premakniti s področja elementov v korist profesionalne tehnike in končnih naprav.

Zdene Skok je poudaril, da bomo plan izvoza v te dežele letos gotovo izpolnili, vprašljivo pa je, kako bo to v prihodnjih letih. Za uresničitev naših

izvoznih načrtov se bomo morali v veliko večji meri posluževati raznih trgovskih in zastopniških organizacij, ki naj bi z nakupi za potrebe jugoslovanskega tržišča bilansirali tudi naš izvoz. „Praksa je potrdila,“ je poudaril govornik, „da moramo imeti v vsaki vzhodnoevropski deželi vsaj eno ali dve kooperaciji, ki nam zagotavljata nenehno prisotnost v blagovni menjavi.“

V nadaljevanju je spregovoril o problemu cen na vzhodnih tržiščih, pa o nabavi reprodukcij materialov in še o marsičem, kar nam otežuje povečevanje izvoza. O vsem tem bomo v našem glasilu pisali v eni prihodnjih števil, saj smo se s tov. Zdenetom Skokom in vodilnimi delavci v Iskrini zunanje-trgovinski mreži že dogovorili za več prispevkov, v katerih bomo to problematiko kompleksneje orisali.

MARKO BOJC

Nastop v deželah tretjega sveta

O Iskrinih prizadevanjih za okrepitev trgovinske menjave z deželami tretjega sveta je na konferenci govoril pomočnik direktorja za izvoz v te dežele Marko Bojc. Takoj na začetku je udeležence seznanil s problemom večanja protekcionizma razvitih industrijskih držav v svetovni trgovini in s prevladujočo vlogo transnacionalnih družb v deželah v razvoju. Po podatkih specializirane organizacije OZN – UNCTAD so te številke zastrašujoče.

V nadaljevanju je tovariš Bojc orisal Iskrina prizadevanja za večji prodor na ta tržišča. V dežele v razvoju smo lani izvozili za nekaj več kot 28 milijonov dolarjev izdelkov, kar je dobrih 28 % od našega celotnega izvoza. V primerjavi z letom prej predstavlja to 40-odstotno povečanje.

V srednjeročnem planu izvoza je Iskra predvidela naslednje nosilne pro-

grame: opto-elektroniko, telekomunikacije, števec, inženiringe in druga področja.

Po podatkih, ki jih je posredoval Marko Bojc je moč ugotoviti, da je optoelektronika v izvozu v dežele tretjega sveta prehitela telekomunikacije, in sicer zaradi prepočasnih inovacijskih procesov. Položaj je zlasti kritičen v javni telefoniji, nekoliko ugodnejši pa je pri telefonskih terminalih.

V tem letu bo Iskra Commerce pospešeno pristopila k razširitvi tržišča zlasti v okviru Andskega pakta, pa v centralni in severni Afriki ter na Bližnjem in Daljnem Vzhodu. V ta namen je Iskra Commerce tudi odprla predstavništvo v Turčiji in Singapurju, drugod pa bomo okreplili našo prisotnost z intenzivnejšimi obiski naših strokovnjakov.

KARL PAVŠER

Uspehi in problemi na področju uvoza

O Iskrini uvozni dejavnosti je na blejski konferenci spregovoril Karel Pavšer. Na začetku je opozoril zlasti na vzporedne učinke, ki jih ima lahko uvoz na poslovanje neke organizacije, pri čemer je omenil zlasti spoznavanje in uvajanje najnovejših materialov in tehnoloških dosežkov, ter na koncu nadomeščanje teh materialov in njihovo proizvodnjo. Torej je poleg primarnega interesa nadvse pomemben tudi sekundarni, da si skozi uvoz zagotavljamo stik z naprednejšimi in razvitejšimi gospodarstvi v svetu.

„Želel bi poudariti, da smo bili v preteklosti prepogosto priča temu, da so proizvodne enote uporabljale uvoz bolj za to, da so krpale svoje prora-

čune, kot pa zato, da bi z njim vzpodbujale in omogočale zdrav razvoj svoje izvezno usmerjene proizvodnje.“

Tovariš Pavšer je takšen odnos povezal z restriktivnim in protekcionističnim sistemom uvoza, pri čemer je poudaril, da blagovni režimi pogosto niso le ščitili domače industrije pač pa so postali bolj instrument za bilansiranje plačilne bilance. To pa je zlasti močno prizadelo elektro in elektronsko industrijo, ki ima več kot 60 % reprodukcijkega materiala iz uvoza prav na režimih DK in RK.

V nadaljevanju je Karel Pavšer spregovoril o posebnostih Iskrinega uvoza v zadnjih letih. Zanj je bilo značilno: – opaziti je malone konstantno

rast celokupnega uvoza in to po stopnji 20 % letno,

– delež uvoza opreme v celokupnem uvozu je v povprečju okoli 11 %. Izjema je leto 1977, ko je zaradi znanih restrikcij padel celo na 8 %.

– uvoz na osnovi kooperacij se vsekozi giblje med 19 in 21 % celotnega uvoza,

– razmerje med tremi glavnimi skupinami uvoza repromateriala, to je med elementi, surovinami in sestavnimi deli je prav tako praktično konstantno. Elementov uvažamo okoli 25 %, surovin 20 in sestavnih delov ali gotovih izdelkov 55 %,

– regionalna razdelitev ali usmerjenost je tudi več ali manj nespremenjena ter se giblje med 7 do 9 %, kolikor uvažamo iz klirinškega področja ter 93 do 91 %, kolikor je uvoza s konvertibilnega področja (tu moram dodati, da je pod klirinško področje razumeti le še NDR, Češko in SZ).

V nadaljevanju je poudaril, da uvažamo s konvertibilnega področja procentualno manj, kot pa izvažamo na to področje, obratno pa je s področjem kliringa. Od 1976. leta dalje, ko je bila uvedena vezava uvoza z izvozom, se srečujemo na konvertibilnem območju z neprestanim deviznim primanjkljajem, ki se giblje med 10 in 15 milijoni dolarjev na leto. Takšno poslovanje je terjalo od uvoznikov v Iskri Commerce izredne napore, hkrati pa je bistveno podražilo tudi njihovo poslovanje.

Dotaknil se je tudi uvoznih nalog v letošnjem in prihodnjih letih ter poudaril, da je eden od pogojev za nemoteno izpolnjevanje proizvodnih načrtov tudi nemoten uvoz reprodukcijkega materiala. Da pa bomo tak nemoten uvoz tudi dosegli, mu treba z več resnosti izvajati sklepe, ki smo jih že sprejeli na zadnjih konferencah.

Te sklepe je Karel Pavšer strnil v naslednje:

1. Zmanjševati uvozno odvisnost s tem, da mora biti substituiranje uvoznih materialov in delov z domačimi permanentna naloga razvojnih in tehnoloških služb v proizvodnji.

2. Zadrževati letno rast uvoza repromateriala, tako da bi bila vedno za polovico nižja, kot je letna rast izvoza.

3. Regionalno usmerjenost uvoza spreminjati tako, da se povečuje uvoz iz klirinških področij in relativno zmanjšuje uvoz s konvertibilnega področja.

4. Zmanjševati delež uvoza izdelkov z višjo stopnjo predelave v korist uvoza čistega repromateriala in surovin.

Svoj prispevek je na zunanjetrgovinski konferenci Karel Pavšer zaključil z naslednjimi besedami: „Akcijski, ki jo je pred letom dni sprožilo vodstvo SOZD Iskra na področju uvoza opreme se bliža prvemu uspehu. Prav te dni bo slovenska SIS EOT obravnavala predlog, da dobi Iskra načelno soglasje za uvoz opreme v višini nekaj 10 milijonov dolarjev iz ZDA. Taka odobritev bi pomenila korak naprej na poti do zastavljenih ciljev v sedanjem srednjeročnem obdobju, hkrati pa je to tudi eden od pogojev za nadaljnjo rast v naslednjih letih.“

nem trenutku močno različne. Kljub temu pa moramo pri načrtovanju naših programov z njimi resno računati. Pa da ne bi na dolgo in široko dokazovali, zadostuje, da prelistamo le ducat števil najpomembnejših tujih revij iz našega področja. Ne samo, da več kot trideset občanov obdeluje mikroelektronska vezja in sisteme, zlasti mikroprocesorsko uporabo, ampak so temu namenjeni tudi skoraj vsi oglasi, torej gre za stvari, ki se redno proizvajajo, ponujajo in uporabljajo!

Ob projiciranju programskih orientacij Iskre za osemdeseta leta je gotovo, da bomo vse kvalitativne elemente prestrukturiranja naših programov iz prejšnjega obdobja ne samo obdržali, ampak še močneje poudarili. To so zlasti profesionalizacija elementov in naprav, osvajanje kompleksnih sistemov z dominantno udeležbo znanja, visoka kvaliteta in tehnološka sodobnost ter pri masovnejši proizvodnji visoka avtomatizacija. Poleg infrastrukturnih projektov, ki bodo še nadalje naša osrednja skrb, bodo morali še bolj kot dosedaj zaživeti tudi pomembnejši projekti z vseh programskih področij v DO, ki se bodo tesno naslanjali na uporabo osnovnih strateških

tehnologij, zlasti na mikroelektroniko in računalništvo.

Naj sedaj navedem le nekaj konkretnih temeljnih orientacij, za katere mislim, da moramo njihovo realizacijo v Iskri z vsemi možnimi sredstvi pospešiti. Naš cilj bi moral biti, da bi ustrezni proizvodi tekem prve polovice nastopajoče dekadde že dosegli proizvodno in tržno zrelost. Pri tem se opravičujemo za neizbežno nepopolnost, ki nikakor ne pomeni omalovaževanje tistega, kar slučajno ni našteto.

1. Vzpostavitev močnih načrtovalskih kapacitet za mikroelektronska vezja in sisteme, namenjene potrebam Iskrinih organizacij, osvojitve kompletnih tehnologij N in V-MOS procesov; poleg proizvodnje vezij po naročilu tudi proizvodnja glavnih članov mikroprocesorskih familij (CPU, RAM, ROM);

2. Proizvodnja malih podsistemov na bazi lastnega mikroročunalnika 1680, nadaljnja evolucija računalniških sistemov nivoja C-18, postopno osvajanje sistemov nivoja C-170; proizvodnja nekaterih perifernih enot; softverski inženiring in proizvodnja softwarea kot prodajne kategorije;

3. Proizvodnja lastnih sistemov za avtomatizacijo v energetiki, v cestnem in železniškem prometu, za numerično krmiljenje strojev in za nekatere druge industrijske procese na osnovi lastnih mikroročunalnikov in računalniških sistemov;

4. Mikroprocesorsko orientirani merilno-regulacijski instrumenti in naprave (merilniki, števcji, testerji, sortirniki, programatorji, elektro-medicinske naprave, naprave za varstvo okolja, signalne naprave itd.);

5. Modularni kompatibilni napajalniki za sodobne sisteme z integriranimi vezji;

6. Telekomunikacijski sistemi s PCM in časovnim multipleksiranjem; sistem Iskra 2000 in evolucija ustreznih familij telefonskih central, vključno s sistemi za prenos podatkov, vse pa na osnovi kompleksne uporabe integriranih vezij; sistemi za prenos po optičnem kablju, radijske UKV in usmerjene zveze;

7. Novi profesionalni elektronski in polelektronski elementi (senzorji mehanskih veličin, optoreleji, tekoči kristali, MF upori, trdi feriti, profesionalna hibridna vezja, močnostni tiristorji, profesionalni konektorji, sončne celice, baterije z dolgo življenj-

Med razpravo zastopnikov delovnih organizacij.

Milan Loparnik:

Uvoz ter devizna bilanca Iskre

Po referatu Karla Pavšerja o uvoznih uspehih in problemih Iskre v minulem obdobju ter o načrtih v prihodnje je o uvozu in devizni bilanci spregovoril tudi direktor uvoznega področja v Iskri Commerce Milan Loparnik. Že takoj v začetku je poudaril, da je Iskri Commerce v minulem letu kljub številnim težavam uspešno izpolniti naloge, ki so jih tej delovni organizaciji zaupale Iskrine TOZD in OZD.

Direkcija uvoza v zunanjetrgovinski temeljni organizaciji v IC je lani uvozila za skoraj 96 milijonov dolarjev, od tega večino repromateriala. S konvertibilnega območja smo uvozili za 89 % od celotne vsote, preostalo pa odpade iz držav, članic SEV, medtem ko o uvozu iz dežel tretjega sveta še ne moremo govoriti. Na videz je struktura ugodnejša od tiste iz prejšnjih let, toda če upoštevamo, da moramo uvoz iz nekaterih dežel SEV kriti z deviznimi pravicami, ustvarjenimi z izvozom na konvertibilno območje, ugotovimo, da je 92 % vsega našega uvoza dejansko konvertibilnega. To razmerje se bo letos še poslabšalo in bo treba nekako 95 % celotnega uvoza kriti z deviznimi pravicami. Pri uvozu iz zahodnih dežel je na prvem mestu Nemčija, sledijo pa ji Švica, Italija, ZDA in druge države.

Tudi Milan Loparnik je, podobno kot njegov predgovornik, spregovoril

IVO BANIČ

Novi tržni pristopi

Ivo Banič – individualni poslovni organ v temeljni organizaciji Marketing v Iskri Commerce je za zunanje-trgovinsko konferenco pripravil prispevek z naslovom „Problemi trženja v 80. letih – prehod iz trženja posamičnih proizvodov v trženje kompleksnih sistemov.“

„V svoji 30-letni zgodovini Iskra še ni bila na takšni prelomnici, kot je dandanes, ko zremo v osemdeseta leta in opazujemo prehod iz sorazmerno enostavnega tržišča v zelo kompleksno razslojeno tržno dejavnost“, je dejal Ivo Banič. „Ta sprememba je

o problematiki voznih režimov. V letošnjem letu se položaj, kar se tiče blagovnih režimov, ni v ničemer spremenil, saj spiska blaga, za katerega je bila predlagana liberalizacija, še niso sprejeli. Poleg tega tudi še niso uskladjali materialnih bilanc, ki so osnova za razdelitev vseh kontingentov.“

Negativno devizno bilanco, ki je v minulem letu nastala zaradi večjega uvoza, je uspešno delavcem Iskre Commerce omejit s posebnimi akcijami, določeni primanjkljaji pa se bodo nadaljevali tudi letos. Največji bodo v Telekomunikacijah, najmanjši pa v Široki potrošnji.

„Lanskoletna in letošnja devizna bilanca opozarjata, da ne spoštujemo sklepov zadnjih zunanjetrgovinskih konferenc, saj povečujemo uvoz nad polovično stopnjo rasti izvoza, ter tako iz leta v leto povečujemo primanjkljaj v naši devizni bilanci.“

Nezaviden položaj se nam odraža že v letošnjem uvoznem poslovanju, problemi pa se bodo nadaljevali v celotnem prvem polletju zaradi nizkega izvoza na konvertibilno območje,“ je med drugim poudaril Milan Loparnik.

Sklepe, ki jih je za izboljšanje položaja na področju uvoza predlagala uvoza direkcija v Iskri Commerce, objavljamo skupaj z drugimi sklepi blejske zunanjetrgovinske konference.

zlasti v treh stratificiranih kompleksih, in sicer v odločitvah strateškega trženja, taktičnega trženja in operativnega trženja.“

Naša današnja organiziranost oziroma miselnost sistema trženja upošteva različne faktorje, kot npr:

– naše tržišče je doma in v tujini, – merila za metodologijo in nivo tržnih metod morajo biti adekvatna pričakovanjem trga, – trženje je kontinuiran proces, ki zajema vse faze, od nabave, čez proizvodnjo do prodaje,

(Nadaljevanje na 8. strani)

sko dobo, nove vrste kondenzatorjev itd.), čimbolj prilagojeni novim tehnološkim zahtevam kompleksnih sistemov;

8. Nove elektronske naprave za široko tržišče (n.pr. videoplošče in videoreorderji, mikrovalovna pečica, funkcionalno programirani hišni aparati, hišni terminali itd.);

9. Visokozahtevne namenske naprave in kompleksni sistemi za ljudsko obrambo, javno varnost in specifične naročnike;

10. Številna izboljšanja tehničnih parametrov, povečanje kvalitete in njene enakomernosti, zlasti pa visoka avtomatizacija pri izdelkih naše masovnejše proizvodnje, kar bo ohranilo aktualnost tvorstve proizvodnje tudi v nastopajočem obdobju.

Te orientacije, ki so tu omenjene le zaradi izrazito močne razvojne komponente in gotovo niso izključne, bodo še nadalje temelj našega programskega prestrukturiranja, terjajo pa funkcionalnejšo inovacijsko organiziranost. Hitrost izpeljave prestrukturiranja postaja izredno aktualna, saj lahko v prihodnjem obdobju pričakujemo nove indikacije, kje se bo treba pripravljati na upadanje prodaje in

uvajati kompenzacijske programske alternative. Menim zato, da moramo v razvojnem smislu držati veliko „želez v ognju“, tudi če ob jasnem svetovnem trendu naše domače tržišče še ni ustrezno razvito.

Naj ob koncu izrazim misel, da je takšno posvetovanje lahko le spodbuda za hitrejšo oblikovanje konkretnih programskih načrtov v Iskri ob vstopu v naslednjo dekadde ter za organizacijske ukrepe, ki naj pospešijo izvajanje teh načrtov. Tudi za nas Iskraše velja, da smo razmeroma dobri diagnostiki, pa bolj slabi terapevti, kar pomeni, da hitro spoznavamo potrebno programsko orientacijo in pri tem ugotovimo tudi potrebne ukrepe, le da jih zelo slabo in počasi izvajamo. Na vseh RR delavcih, ki si prizadevamo za sodoben tehnološki razvoj Iskre, leži pri tem velik del soodgovornosti za uspešnost inovacijskega procesa vse do prodajne realizacije novitete, enako kot velja to za vse druge dejavnike v njem. Samo s skupnimi prizadevanji skozi ves proces bomo dosegli njegovo uspešnejšo in hitrejšo izpeljavo, kar bo nedvomno glavna preokupacija celotne Iskre v nastopajočem obdobju.

Gospodarjenje in družbena preobrazba

(Nadaljevanje s 5. strani)

V nadaljevanju je Roman Albreht opozoril na nekatere probleme, ki zavirajo hitrejšo preobrazbo. Mednje je uvrstil predvsem zaostajanje pri miranju in dozorevanja strokovnih in poslovnih delavcev v združenem

njegovo delo, seveda pa je nato pomemben socializiran kontakt tega delavca z drugimi delavci v združenem delu. Samoupravno združeno delo nikakor ne more brez ustreznih samoupravnih odločitev, te pa ne smemo sprejemati drugače, kot smo jih oblikovali — morajo biti sporazumi delavcev v združenem delu, ki so medseboj povezani in odvisni, in to na način, ki ustreza naravi stvari. Sporazumevanje je tista podlaga, na kateri sloni celoten sistem.

V nadaljevanju je govornik opozo-

sobni izpeljati. Ko se odločimo za akcijo, jo moramo tudi pripeljati do konca. S temi demokratičnimi institucijami se ne smemo igrati. Referendum ni ameriška metoda ugotavljanja javnega mnenja. Mora biti delavska potrditev, da smo tisto, o čemer smo se dogovorili, dobro zastavili. Delavci morajo imeti v predlagatelje referenduma vse zaupanje. Moramo biti družbeno, ekonomsko in strokovno odgovorni. V referendumu gremo takrat, ko smo bitko za opredelitev dobili. Ob koncu svojega, na poreškem sre-

Med izvajanjem Romana Albrehta na posvetovanju v Poreču.

delu za uspešno opravljanje dela, ki jim ga je družba zaupala.

Navedel je kot zaviralne dejavnike še vedno ne premagane podjetniško lastniške usedline v praksi, ostanke državnega administrativnega paternalizma in z druge strani levičarskega sektaštva pa tudi pomanjkanje domače strokovne literature zaradi česar bomo morali v organizacijah, kot je Iskra, ustvarjati ekipe, ki bodo združile znanje in se skupno lotevale proučevanja strateških vprašanj. Obširno je omenil tudi vprašanje ekonomske motivacije in jo povezal z Iskrino dejavnostjo, z njenimi razvojnimi načrti, ki nedvomno terjajo združevanje sredstev na ključnih točkah razvoja.

Mnogo pozornosti je ugledni gost namenil tudi področju samoupravnega sporazumevanja. Zadržal se je le na nekaterih vprašanih tega sporazumevanja, predvsem tistih, ki so trenutno v središču pozornosti našega sporazumevanja. Neodtujljiva pravica vsakega delavca je, da upravlja, upravlja s sredstvi in odloča. Delavci sami odločajo o sprožitvi pobude za izvedbo postopka za samoupravno sporazumevanje, o pristopu, o predmetu sporazumevanja, o podlagi za sporazumevanje, o sprejemu samoupravnega sporazuma, pristopu in usklajevanju konkretnega položaja s temi sprejetimi dogovori itd. V zvezi s tem je Roman Albreht poudaril, da je upravljanje družbena funkcija. Delavec jo opravlja kot osebnost združenega dela, in to v imenu družbe. Upravlja pa svobodno in enakopravno z drugimi delavci. Združeni delavci oblikujejo in sprejemajo svoje samoupravne odločitve tako, da se o njih samoupravno sporazumejo v skladu z družbeno lastninsko naravo odnosov v samoupravnem socialističnem združenem delu. V tem je vsebovana tudi opredelitev družbene odgovornosti delavcev v samoupravnem sporazumevanju.

Tej pravici delavca smo namenili v praksi premalo pozornosti. Delavčeva odgovornost ima dve razsežnosti: samoupravno sporazumevanje je način upravljalnega delovanja delavcev v združenem delu, druga razsežnost pa izvira iz preprostega dejstva, da je samoupravno sporazumevanje objektivno nujna sestavina samoupravljanja. Takoj, ko delavec združi svoje delo, stopi v celoto vrsto drugih zvez, v katere je povezan kot producent na nekem segmentu družbene reprodukcije. In tu je centralno vprašanje: kaj bo ta delavec zdaj naredil? Delavca moramo seznaniti, s kom vse je povezano

ril na številne pomanjkljivosti, oziroma nepravilnosti v postopku samoupravnega sporazumevanja. Te nepravilnosti se dogajajo v večini primerov zlasti zato, ker se na samoupravno sporazumevanje nismo dobro pripravili — družbeno in strokovno. Vsa mojstrovina sporazumevanja je v tem, da vizuelno različnim interesom najdemo skupni imenovalac s skupnimi napori.

Spregovoril je tudi o neuspehu nekaterih referendumov o združevanju dela in sredstev, in to med organizacijami, ki so vitalno povezane, o neuspehih integracijskih procesih, pobudah za razdružitev nekaterih organizacij — drobljenju, avtarkizmu itd. Vsi ti pojavi, vsak zase ne pomenijo dosti, pa se moramo globoko zamisliti, ko te probleme povežemo. Zlasti zato, ker imamo nekaj pojavov v naši družbi, kjer vidimo, da ne uresničujemo zastavljenih poti. Zamisliti se moramo tudi kot komunisti.

Če gremo na referendum, in če nam referendum propade, bi se morali komunisti najprej sami sebe resno družbeno kritizirati. Ne smemo organizirati stvari, katerih nismo spo-

čanju izredno dobro sprejetega referata, je Roman Albreht spregovoril tudi o Iskrinem problemu nadaljnega razvoja zaradi lokacijskih problemov, na območju Ljubljane.

V zvezi s tem je opozoril na razgovor tov. Kardelja z ljubljanskimi komunisti o perspektivah razvoja mesta in nujnosti njenega gospodarskega prestrukturiranja. Ob tej priložnosti je tov. Kardelj opozoril, da je Ljubljana družbena integracija z visoko stopnjo porabe in doslej se je v glavnem alimentirala z dohodkom iz tistih organizacij, ki so koncentrirale v Ljubljani tuji dohodek. Če ne bomo ustvarili visoko razvite proizvodnje v Ljubljani, nam ni perspektive. Namreč na uradniški plači ni družbene akumulacije. Na produkciji, ki sloni samo na polkvalificiranem delu, tudi ni dohodka, ni dohodka, ki bi lahko preživljal Ljubljano. Tako mora sedaj vsa republika zbirati denar za kulturni dom v Ljubljani, po drugi strani pa govorimo, kako smo razviti.

V tem duhu nam je Roman Albreht svetoval, naj se vsedemo z najodgovornejšimi ljudmi v Ljubljani in jih spomnimo na besede pokojnega Kardelja:

Z delovnega posvetovanja v Poreču.

Za graditev Ljubljane so odgovorni politični ljudje in ne urbanistični z vod. Nato je Albreht nadaljeval z mislijo, da Ljubljani moramo zagotoviti reprodukcijo, kajti tu je koncentracija okoli 400.000 ljudi z visoko reprodukcijsko potrošnjo. To je velika aglomeracija prebivalstva in če se bomo v Ljubljani mi in naši otroci šolali za uradnike, tudi ne bo dobro. Če bo 400.000 Ljubljančanov mislilo kot uradnik, bodo o delavcu govorili sentimentalno na sestanku, mislili pa uradniško.

REALIZACIJA ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU IN UVELJAVLJANJE DELEGATSKEGA SISTEMA V PRAKSI

Samoupravni delegatski sistem v Iskri, praksa v DO in TOZD ter naloge družbenopolitičnih organizacij

V SOZD Iskra smo med prvimi začeli z uveljavljanjem Zakona o združenem delu in marsikje so nas navajali za vzor. Tako smo pohitili z ustanavljanjem TOZD, združili smo sile v delovne organizacije in se povezali v močno enoto SOZD Iskra. Vendar je ta sistem šele organizacija in sam zase ne pove veliko. Važnejše od črke Zakona o združenem delu je vzdušje in smiselno prenašanje samouprave neposredno v roke proizvajalcev. Koliko nam je to uspelo?

O tem je tekla beseda popoldne prvega dne na delavnem srečanju v Poreču v soboto, 17. februarja. Seveda pa se ob tem skoro avtomatično zastavlja tudi vprašanje, kaj moramo še storiti. Tudi na to smo dobili odgovor v referatih in razpravah delegatov iz SOZD, DO in TOZD.

Delegatski sistem in tekoče naloge

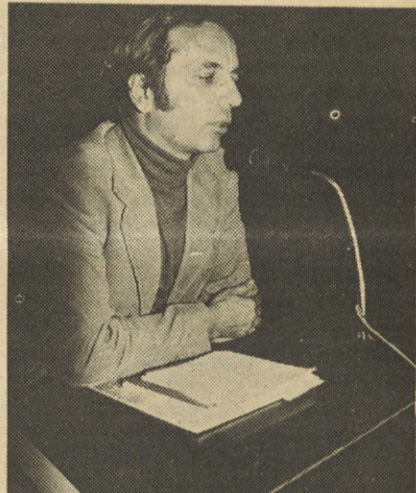
Najprej je govoril sekretar Republiškega sveta ZSS Ivan Godec, ki je dejal, da je posvetovanje dobro zastavljeno in pomeni nov prispevek k uveljavljanju dela DPO. Hkrati pomeni tudi izvrševanje sklepov CK in Republiškega sveta ZSS. Poudaril je, da delegatski sistem uvajamo šele drugo mandatno dobo in da so za tako kratek rok prisotne še objektivne in normalne pomanjkljivosti. Kajti prehod iz odborništv na delegacije prinaša novo kvaliteto. Menil je, da preveč pavšalno ocenjujemo, češ, da nam delegatski sistem ne deluje, pri tem pa nam primanjkuje objektivne in konstruktivne analize ter ukrepi. Pri tem je omenil pomen študija Edvarda Kardelja, ki pomeni usmerjanje in pomoč pri uveljavljanju delegatskega sistema. Tudi sodelovanje DPO pri delu delegacij je izrednega pomena, kot je tudi na drugi strani res, da obširni dnevni redi ovirajo uspešno delo delegatov.

Predlagal je, da pri tem lahko največ storijo osnovne organizacije DPO v TOZD in da morajo v programe svojega dela uvrstiti aktivnost dela delegacij. Sproti je treba ugotavljati, če je potrebno razpravljati o tekočih problemih v osnovnih organizacijah. Tudi delegati sami morajo dati več pobud. Pri tem je omenil tudi subjektivne

Danes pa smo že priča dejstvu, da se mnogi, ki se šolajo ob delu, ne šolajo zato, da bi bili boljši delavci, ampak zato, da bi postali uradniki.

V prej omenjeno akcijo mora iti Iskra, pa ne samo zaradi Iskre, pač pa zaradi Ljubljane in vse Slovenije.

Tako je zaključil svoj prispevek član predsedstva CK ZK Slovenije Roman Albreht.

Ivan Godec.

težave, kot premalo sestankov, nesklepnost delegacij, formalno določanje delegatov za udeležbo na sejah brez posvetovanja, ter pri tem poudaril tudi osebno in kolektivno odgovornost strokovnih služb za delo delegacij, saj je njihova dolžnost pripraviti gradivo ter pomagati delegatom. In končno, tudi vodstva ustreznih organov bi morala imeti več poslušnosti za delovanje samih delegatov, je dejal Ivan Godec.

Uveljavljanje delegatskega sistema

Za njim je spregovoril član kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra Pavle Gantar, ki je o uveljavljanju delegatskega sistema dejal:

I.

V svojem izvajanju bi se dotaknil uresničevanja delegatskega sistema po delovnih ljudeh, ki so zaposleni v SOZD ISKRA, v treh smereh in to: izvajanja delegatskega sistema

1. v okviru družbenopolitičnih skupnosti, to je zlasti občine in republike

2. v samoupravnih interesnih skupnostih in

3. v medobčinskih zborničnih organih in republiški gospodarski zbornici.

II.

V našem skupščinskem sistemu gre za proces, da bo delegatska baza pri-

(Nadaljevanje na 9. strani)

Novi tržni pristopi

(Nadaljevanje s 6. strani)

— trženje je precizno določena disciplina, ki ne trpi improvizacij ali ad hoc kratkoročnih rešitev.

Uspešno trženje lahko temelji samo na zadostnem številu kakovostnih in pravočasnih informacij.

V nadaljevanju je spregovoril o že omenjeni prelomni točki, kjer zunanje-trgovinska mreža v Iskri Commerce ozirno v celotni sestavljeni organizaciji prehaja iz prodaje posamičnih izdelkov v prodajo sistemskih podsklopov in celotnih kompleksnih sistemov. Implikacija prehoda na prodajo sistemov je v tem, da zahteva ta prehod spremembo miselne in organizacijske strukture, in to tako strategske, taktičnega, kot operativnega trženja. Uspešna tržniška dejavnost zahteva dandanes nova znanja in prijeme v celi verigi, novo kvaliteto informiranja v obe smeri ter prehod od klasične prodaje k sistemskemu svetovanju — torej k reševanju problemov kupcev.

Marketing in inovacije — dva ključna pojma sodobnega industrijskega organizacijskega sistema sta vzročna in posledično povezana med seboj. Če je inovacija materializirana kreativnost, intelektualni proces, ki ni omejen specifično na nek določen del sistema, temveč je prisoten v prav vseh delih, potem je marketing ali trženje

integralen pristop k ciljnim skupinam porabnikov, temeljna filozofija vsakega sodobnega industrijskega sistema, tista sila, ki človeški intelekt, izražen skozi kreativne ideje materializiranega, usmerja na tržišče.

Stopnja zrelosti industrijskih sistemov se danes meri po vključenosti tržnih spoznanj v inovacijo, in obratno. Snovanje kompleksnih sistemov je danes izključno teamsko delo, na katerem so soudeležene tržne raziskave, osnovne in aplikativne razvojno-raziskovalne dejavnosti, industrijsko oblikovanje, pospeševanje prodaje in vse oblike informacij o izdelkih.

„Pred nami so,“ je poudaril Ivo Banič, „popolnoma nove naloge, naloge, ki zahtevajo nove metodološke prijeme, nov način mišljenja, nova znanja interdisciplinarnega značaja, ter v zasnovi popolnoma novo sistemsko filozofijo. Probleme jutrišnjega dne lahko rešimo samo z ustreznimi novimi metodami.“

Kreativnost Iskre, njena inovacijska moč, so nam porok, da se bomo tudi tega težavnega obdobja lotili na pravi način in uspešno. Pri tem je trženje tisto, ki mora biti eden od spodbujevalcev inovacijskih idej in procesov.

Ob koncu je Ivo Banič poudaril že večkrat podčrtano resnico, da kompleksni sistemi zahtevajo kompleksne pristope, nova znanja, nove načine in nove kvalitete trženja.

kadrov. Teh namreč ob vse večjem izvozu primanjkuje, potrebno pa bi jih bilo vse več.

Iz Industrije široke potrošnje je poročal Anton Pečnikar, ki je povedal vrsto spodbudnih števil. Izvoz v Široki potrošnji raste, pravtako kvaliteta vzporedno s količinami. Ta delovna organizacija ima celo vrsto inozemskih kooperacij. Tako pri izvozu odpade 70 % na kooperacije, 30 % pa na „čisti“ izvoz. Tako so izravnali tudi devizno bilanco. Zelo si prizadevajo, tudi v načrte so zapisali, da mora mnogo hitreje rasti „čisti“ izvoz od kooperacij. Prizadevajo si tudi čimveč izvoziti v države v razvoju in lanj so napravili uspešne posle z Irakom.

Iz novogoriške Avtoelektrike je poročal Jože Eržen. Najprej se je zahvalil našim zastopnikom iz tujine za veliko prizadevanost, ki je bila zlasti uspešna lani. O izvoznih poslih pa je povedal, da bodo letos povečali izvoz le za 10 %, pač pa bodo dali več poudarka kvaliteti tega izvoza. Skrbneje bodo spremljali ekonomiko in s tem skrbeli tudi za višjo akumulativnost pri izvoznih dejavnosti. Izvažajo za svoj proizvodni program za zahtevnejša in gospodarska vozila.

Imajo pa precej težav z jugoslovanskimi proizvajalci motornih vozil. Ker ti večinoma izdelujejo avtomobile po tujih licencah, je zaplet okrog omejitev skoro nujen. Ob velikem širjenju proizvodnih kapacitet načrtujejo tudi večji izvoz. Iz Industrije elementov se je javil k razpravi Gojmir Blenkuš, ki je poudaril vse višje zahteve po kakovosti in zanesljivosti. Premik na področju proizvodnje elementov je več kakor očiten. Dohajajo ga stežka celo najboljše firme v svetu. Zato se tudi Industrija elementov vse bolj vključuje v raziskovalno delo in razvoj najnovejših elementov oziroma njihovih aplikacij. Vse sile posveča ta DO profesionalizaciji svoje proizvodnje, visoki kakovosti in zanesljivosti.

Predlagal je konferenci tudi nekaj pozitivnih sklepov, tako: Več optimizma v trženju na tujem, saj Iskra ne manjka najodobnejših artiklov za izvoz, večjo svobodo pri uvozu nujno potrebnega materiala in opreme, manj menjav v personalu na naših zastopstvih v tujini, pojačanje zastopstev personalno in ekonomsko, predvsem pa je svetoval resno delo na področju dopolnilnega izobraževanja zunanjetrgovinskih kadrov.

Tudi ta delovna organizacija je naredila pozitivne premike v izvozu, saj lahko ponudi nekatere artikle najvišjega kakovostnega razreda za profesionalno rabo, čeprav je imela lani precej izvoznih težav.

Tudi iz semiških Kondenzatorjev je poročal razpravljalca o dobri menjavi s tujino. Zlasti precej posla naredijo s kooperacijo z angleško firmo HO-OVER, čeprav ta posel ni več tako zanimiv kakor na začetku.

Ob zaključku razprave o izvozu je generalni direktor Jože Hujs pohvalil prizadevanost in spodbujal k še večji izvozni dejavnosti. Pohvalil je lanski izvozni uspeh, presegli smo vrednost izvoza nad 100 milijonov dolarjev. Rekel pa je, da je ta uspeh samo spodbuda k večji agresiji na tujih trgih, saj predvidevamo izvoziti vse več, bolj sodobno in to na najzahtevnejše trge sveta.

Metod Rotar

Prednost izvoznikom!

Daljšje izvajanje je imel na zunanjetrgovinski konferenci Iskre zvezni sekretar za zunanjo trgovino Metod Rotar, ki je zgoščeno nanizal težave, s katerimi se srečuje jugoslovanska zunanja trgovina v celoti, in perspektive, ki jih ima celotna in znotraj nje Iskra nanašajoč na dejavnost. Spregovoril je tudi o pogledih, kje se v sklopu teh aktivnosti nahajamo, kako vidimo in čutimo dejavnost grupacij, ki bi v Jugoslaviji morale biti nosilke v bitki za hitrejšo uveljavljanje družbeno-ekonomskih odnosov.

Najprej je izhajal iz dejstva, da ima Jugoslavija v vsem svojem konceptu, tako geografsko kot po resursih in seveda znanju možnosti za razvoj le, če je dosledno odprta v svet, v svetovne tokove razvoja.

V naši družbi vse bolj prihaja v ospredje spoznanje, da je izvažati potrebno, pri tem pa je nujna osveščena celotnega združenega dela. Pri tem pa je opozoril na odločitve, da bomo nekolikant umirili očitno pregreto domačo konjunkturo in tako ustvarili potrebo za večji izvoz. Vendar pa je pri tem pripomnil, da rezultati na začetku letošnjega leta v zunanji trgovini precej odstopajo od omenjenih ciljev.

Po njegovem vzbuja posebno zaskrbljenost naša menjava s posameznimi skupinami držav, saj je tu položaj še slabši kot je bil sredi leta 1978. S celo manj kot 30 odstotki namreč pokrivamo z izvozom v razviti zahodni svet na začetku letošnjega leta vrednost naših nakupov na teh tržiščih. Pri tem se celo povečuje naš primanjkljaj s tistimi socialističnimi državami, s katerimi zdaj trgujemo s konvertibilno valuto. Pri tem so še toliko bolj dobrodošla prizadevanja našega gospodarstva, kjer bi se na tujih tržiščih lahko glede na naše zmogljivosti in sposobnosti resnično lahko dolgoročno usidrali. Zanimiva je bila njegova ugotovitev, da zdaj namreč ni države na svetu, za katero bi naš izvoz pomenil več kot odstotek njenega celotnega uvoza. To ne velja po njegovih besedah le za ZRN, temveč tudi na primer za Alžirijo in Nigerijo, torej za državi, ki imata približno tolikšen

obseg svoje zunanje trgovine kot Jugoslavija.

Zato bi se morale po Rotarjevem mnenju takšne delovne organizacije kot je Iskra, dejavnije vključiti v oblikovanje in pripravo zunanjetrgovinskih predpisov, med njimi tudi modela za stimulacijo izvoza, da bi tako res stimulirali panoge, ki so perspektivne in konkurenčne v izvozu, ne pa, kot se pogosto dogaja, s stimulacijo pospeševati izvoz zaostalih tehnologij in pospeševati rast izvoza sistemu, ki naravno teh pogojev nima.

Nato je Metod Rotar opozoril tudi na blagovne režime in vse, kar je povezano z uvozom. Opozoril je, da smo v položaju, ko ugotavljamo, da znamo najbolj omejevati uvoz, pri tem ne razmišljamo, da bi dali prednost uvoza sistemu, ki je tudi izvozno uspešen. Dnevno pa se srečujemo z istim problemom: večina proizvajalcev se namreč strinja s tem, da je treba biti liberalen — seveda pa naj bi zanj, še naprej veljalo po starem.

Iskra bi morala biti tista, ki bi po naravi svoje orientacije morala biti proti zapiranju v posebne režime in bi morala zahtevati odpiranje v proste režime, v katerih naj se sposobni in produktivni uveljavijo in uspe.

Znotraj jugoslovanskih meja je še vedno preveč tistih, ki želijo uvazati na račun tistih, ki izvažajo. Opozoril je tudi na plačilne bilance republik in pokrajin ter na dejstvo, da je treba plačilne bilance tudi izpolnjevati.

Če hočemo dokazati tudi to, da je naš družbenopolitični sistem boljši od drugih sistemov v svetu, moramo to dokazati tudi s produktivnostjo. Mislim, da je potrebna generacija novih ljudi, če hočemo v odnosih s tujino predstavljati to, kar bi morali.

Iskra se je v tujem svetu uveljavila predvsem zaradi svoje kompaktnosti. V prihodnje moramo uveljaviti koordinirani nastop na tujih tržiščih in dopustiti svobodno iniciativno znanje in sposobnosti ljudi, da lahko, vse kar znajo, tudi pokažejo in na ta način utrdijo ugled in gradijo dolgoročne interese tako Iskre kot vse Jugoslavije v tujini.

Delovne organizacije o izvozu

Med konferenco so nakazali in razrešili celo vrsto problemov, ki so se nakopili med letom. Eno glavnih vprašanj je bilo seveda delo delovnih organizacij Iskre, saj te ustvarjajo kakovost in količine. Delovne organizacije so pobudnik in prodajalec na zunanjih trgih. Razpravljalci iz DO so ugotovili, da je stanje zadovoljivo, vendar bi bilo mogoče narediti še mnogo, zlasti z večjo agresijo na svetovnem najzahtevnejšem zahodnem trgu.

Tako je Sašo Mihev iz kranjske Iskre poročal, da izvažajo že 30 % svoje proizvodnje, kar je vredno preko 56 milijonov dolarjev in predstavlja več kot polovico vsega Iskrinega izvoza. Izvažajo elektrooptiko, telekomunikacijske naprave, telefone, števece in električna ročna orodja. Izvoz vztrajno in enakomerno raste že več

let in lani so dosegli indeks rasti 2,7. Tako so že presegli načrtovano rast za srednjeročno obdobje 76–80.

Največ izvažajo na konvertibilno zahodno področje, preko 49 % v dežele v razvoju. Možnosti za Elektromehaniko ne manjka. Lahko bi izvozili še več, če bi zmogljivosti to dovoljevale. Zanimiva je bila Miheva ugotovitev, zakaj je akumulacija pri izvozu nižja, kakor doma v Jugoslaviji na naših trgih: Zato, ker premalo vlagamo v raziskave in razvoj, zato pa nismo vstric z najboljšimi, kar pa seveda vpliva na cene.

Poročevalec Iskre Commerce je poročal o dobrem razvoju poslovanja. Nakazal pa je tudi nekaj konkretnih večjih možnosti za prodor na tuje trge: to bi bila predvsem prodaja sistemov, zlasti ob vse večjem prizadevanju Iskre za profesionalizacijo proizvodnega programa. Tako bi prišli v poštev merilni sistemi, računalniška tehnika, telekomunikacijske naprave in še nekateri. O uvozu pa je menil, da je še vse preveč administrativnih posegov in omejitev. Zato se bo uvoz moral nujno približati potrebam proizvodnje.

Iz DO Avtomatika je posegel v pravico Asim Perviz. Povedal je da so začetne težave uspešno prebrodili in se organsko vključili med izvoznike. Izvoz sicer še vedno ni optimalen, izvažajo 10 % proizvodnje, vendar načrtujejo precejšnjo rast. Sicer pa je tudi zanje izvoz vse bolj nujen, ker le tako bodo uravnovešali svojo zunanjetrgovinsko bilanco.

Dodal je še dobro idejo, da bi Iskra Commerce bolj pomagala delovnim organizacijam z vzgojo primernih

Anton Slapernik (levo) med svojimi izvajanci na konferenci na Bledu.

ANTON SLAPERNIK

Za še intenzivnejšo izvozno usmeritev

Anton Slapernik je opozoril, na to, da je institucij, ki se ukvarjajo z zunanjo trgovino vsak dan več, vsak dan več pa je tudi težav. Zato je poudaril, da je edina pot, da stvari uredimo ta, da uveljavimo vlogo združenega dela. Združeno delo ima namreč še vedno premalo vloge, saj bitka za prave odnose še ni dobljena. S samoupravnimi sporazumi moramo najti načine, da bomo večji del odločitev res prepustili organizacijam združenega dela. Svoje vloge na tem področju se je še najbolj zavedalo združeno delo v Sloveniji, in zato so tudi rezultati na tem področju tudi najboljši. Ob koncu je tudi povedal, da je zato, ker sporazumevanje v jugoslovanskem merilu še ni uspelo, moralo lani priti do odloka na področju pospeševanja izvoza. Ker so interesi na tem področju izrazito divergentni bo izdelati sistem praktično nemogoče, če ne bo za njim stala tudi politična volja institucij. Seveda pa kljub temu, da so težave pri urejanju gospodarskih stikov s tujino, velja vztrajati, saj bi odstopanja pomenila korak nazaj.

Vlado Sodin, član poslovodnega kolegija LB, je spregovoril v imenu Ljubljanske banke in opozoril na povezanost Iskre z delovanjem Ljubljanske banke in s področjem njenega razvoja v Jugoslaviji. Iskra velik del svojih sredstev združuje v LB in se iz njih tudi napaja. LB je povezana tudi s svetovnim tržiščem, zato se je tudi odločila, da pri prodoru na tržišča pomaga tudi OZD. Sodelovanje med Iskro in LB je torej intenzivno, saj delamo za skupne interese in skupne interese lahko prinese le usklajen nastop pri širjenju ekonomskih odnosov s tujino. Interes ustvarjanja skupne mreže jugoslovanskih in tujih bank je tudi interes gospodarstva, ki si lahko preko njih zagotovi dodaten vir tujih sredstev.

Dušan Brglez, pomočnik republiškega sekretarja za ekonomske odnose s tujino je poudaril, da se je delež slovenskega izvoza v jugoslovanskem izvozu povečal s 17,9 na 18,1 %. Izvoz naj bi realno rasel po stopnji 8,8 %. Seveda bi si morali prizadevati za še intenzivnejšo izvozno usmeritev.

Nekaj podatkov o Iskrini zunanjetrgovinski dejavnosti v letu 1978

V obdobju 15 let tudi v kritičnih letih, je rasel izvoz s povprečno stopnjo 24 %.

Delež izvoza Iskre v izvozu slovenske elektroindustrije znaša 74,6 %, v jugoslovanski elektroindustriji pa 21,2 %.

V vsem blagovnem izvozu SRS je Iskra udeležena z 9,9 %, v jugoslovanskem pa z 1,8 %.

V celotnem izvozu so elektronski izdelki udeleženi z 42 %, s čemer se je Iskra močno približala v srednjeročnem načrtu predvidenemu razmerju 50:50 med elektronskimi izdelki in raznimi elektromehanskimi izdelki, sestavnimi deli in podobnim.

V sedanjem izvozu so izdelki visoke stopnje obdelave udeleženi s 55 %. Industrijske kooperacije so v celotnem izvozu udeležene z 20 %, inženiringi, transfer tehnologije in know how pa s 5 %.

Vse to so kazalci pomembnih kakovostnih premikov v strukturi izvoza Iskre.

Vrednost izvoza v višini 101,5 milijona US\$ je presegla za 26 % vrednost uvoza v višini 80 milijonov US\$.

MITJA TAVČAR

TOZD Zastopstva pomaga pri izvozu

TOZD Zastopstva v DO Iskra Commerce je že zaradi narave svojega dela posrednik v pretoku znanja med zastopanimi firmami in Iskro. Pretok znanja pa je težko opredeliti količinsko, saj te poteka neformalno med različnimi stiki. Lažje je opredeliti tisti del znanja, ki ga zastopane firme iz tujine dajejo delavcem Iskre neposredno. Imajo svoj načrt šolanja osebja pri zastopanju tujih tvrdk in zelo razveseljivo je, da število leto za letom raste.

Te informacije je dal ob razpravi o trženju Mitja Tavčar. Poleg tega je povedal, da je na področju izmenjave tehničnega znanja na področju zastopstev naloga težka. To pa zato, ker so kvalitetni nivoji tujih firm in Iskre dokaj različni in zato ne pride do enakovredne zamenjave.

Bolj živahno je na področju kooperacij in tehničnega sodelovanja. Tu se pretaka mnogo več dognanj in s tem tudi znanja. Tako gresta vstric poslovanje in tehnično sodelovanje. Saj je v mnogih primerih nujno, da sodelujeta oba kooperanta na raziskovalnem in razvojnem delu. Takih primerov imamo več, tako na primer Girmi v Italiji, Braun v ZRN, podobni stiki pa so tudi z Londonom in nekaterimi švicarskimi podjetji.

Uveljavljanje delegatskega sistema

(Nadaljevanje s 7. strani)

tegnjena v snovanje odločitev, sprejetih v skupščinah, družbenopolitičnih skupnostih tako v občini, republiko kot federaciji. Vsaka odločitev skupščine mora namreč izraziti pobudo, samoupravni interes in potrebo delovnih ljudi v temeljnih samoupravnih skupnostih in organizacijah. Vsaka skupščinska odločitev mora biti v bistvu odločitev temeljnih organizacij.

V tem postopku delegatskega sistema v družbenopolitičnih skupnostih pa sodeluje vrsto delovnih ljudi, zaposlenih v Iskri, ki opravljajo delegatsko funkcijo. Iz TOZD v okviru SOZD ISKRE je izvoljenih v delegacije skupščine občin veliko delegatov. Od tega števila pa sodeluje v delegacijah za republiško skupščino 32 delegatov.

Ze to nam kaže veliko udeležbo delovnih ljudi Iskre pri odločanju v skupščini družbenopolitičnih skupnosti. Če hočemo, da bodo lahko delegacije in delegati v redu opravljali svojo funkcijo moramo zagotoviti vse pogoje, da se bodo že od pobude naprej uveljavljali tako interesi delovnih ljudi Iskre, kot tudi interesi drugih delovnih ljudi, t. j. skupni interesi in širši družbeni interesi. Delegacija in delegati morajo biti povezani s svojo volilno bazo, s svojo samoupravno skupnostjo in njenimi organi. Volilna baza pa mora delegacijam in delegatom zagotoviti pogoje za delo. Tu so mišljeni tako tehnični pogoji, kot tudi strokovna pomoč. Le ustrezno informiranje delegacije in delegatov, bo zagotavljalo, da bodo ti lahko aktivno sodelovali pri sprejemanju odločitev, poleg tega pa bodo lahko redno informirali o svoji dejavnosti, oz. o problemih delegatske skupščine svojo volilno bazo.

Delegacije in delegati pa morajo imeti seveda oporo ne samo v kolektivih svojih samoupravnih skupnosti, v njihovih organih in strokovnih službah, ampak tudi v družbenopolitičnih organizacijah, saj se zlasti ravno preko naših subjektivnih sil zagotavlja pri odločitvah splošni družbeni interes.

Pri delu z delegati pa se seveda odpira vrsta praktičnih nalog. Še predno steče formalna skupščinska procedura, tako v okviru občine ali republiške skupščine, mora z delegacijami in delegati v temeljnih organizacijah steči ustrezna priprava. V to delo mora biti vtakno tudi delo samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in strokovnih služb. Delegat pa seveda ne sme biti le prenašalec odločitev v nekem zaprtem krogu, marveč pooblaščen oseba, ki ga posamezna organizacija ali skupnost pošilja v Skupščino ali na posvet z jasnimi smernicami zato, da se bo sporazumeval z delegati delovnih ljudi iz drugih samoupravnih organizacij, da bo pomagal oblikovati skupno sprejemljivo stališče. Brez te pomoči in sodelovanja so delegacije in delegati prepuščeni sami sebi, svojemu znanju in vesti, ne da bi čisto mogli spoznati in uvideti pomembnost problema, gledanega iz položaja delovnega človeka v Iskri, kot pomembnost problema, gledanega iz širšega družbenega vidika ter njegovo vpletenost v celotnem družbenem dogajanju in povezovanju z globalnimi smotri družbenega razvoja. Če hočemo, da bo delo delegacij in delegatov uspešno, je potrebno, da se samoupravni organi, družbenopolitične organizacije, kjer se izraža zlasti politično razreševanje določenih vprašanj ter strokovni ljudje v Iskri, vključijo v pomoč delegacijam in delegatom. To je tudi njihova dolžnost. Koordinirano in organizirano delo bo nesporno tudi povečalo zainteresiranost dela izvoljenih delegacij in delegatov. Dolžnost delegatov pa je, da o rezultatih svojega dela obveščajo in seznanjajo delegacije in delovne ljudi, ki so jih izvolili.

III

Podobno velja tudi za delo delegacij in delegatov v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti. Svobodna menjava dela je ena izmed pomembnih področij naših novih družbeno ekonomskih odnosov, istočasno pa je tudi svobodna menjava dela zelo zahtevno področje družbene preobrazbe in družbeno ekonomskih odnosov. Gre za uveljavljanje drugačne miselnosti, za vzpostavljane novih družbeno ekonomskih odnosov,

za novo prakso in opredeljevanje interesov vseh udeležencev te menjave. Šele svobodna menjava dela bo omogočila, da bomo preko spremembe prakse dobili trdna merila za izbiro tega, kaj je združevanje dohodka na temelju zakonitih predpisov in resnična svobodna menjava dela. Na tem področju mora ravno delegatski sistem preprečiti vsako odtujevanje dohodka, saj se v okviru organov samoupravnih interesnih skupnosti, kjer se srečujeta izvajalec in uporabnik, odloča o dohodku, ustvarjenem v TOZD.

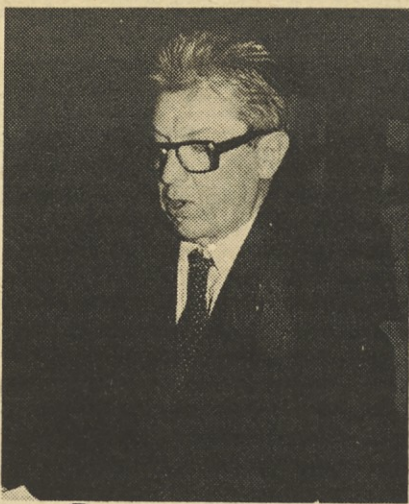
Veliko število Iskrinih delegatov predstavlja pomemben faktor v uresničevanju svobodne menjave dela na področju družbenih dejavnosti. Tudi tukaj velja kot sem omenil pri delegatih v družbenopolitičnih skupnostih, najti ustrezn sistem seznanjanja delegatov v zadevah, ki se bodo obravnavale v okviru samoupravnih interesnih skupnosti občin, odnosno republike z vsemi tistimi zadevami, ki se nanašajo na položaj delavca v Iskri in na delovanje TOZD oziroma drugih organizacij SOZD Iskra. Opozoriti je treba, da se delovni ljudje in občani ter izvajalci organizirajo v samoupravnih interesnih skupnostih ne samo zaradi kratkoročnih interesov in potreb, torej ne samo zaradi tistega dela dejavnosti, ki pomeni zadovoljitev delavčevega kratkoročnega interesa, ampak tudi zaradi zagotavljanja dolgoročnega razvoja posameznih dejavnosti. Ta dejavnost pa je seveda veliko širša od posamezne storitve. V tem okviru tudi ni prezreti sistema solidarnosti, ki se mora uveljaviti že v TOZD in krajevni skupnosti in ne šele na ravni družbenopolitične skupnosti. Temeljne samoupravne skupnosti so soodgovorne za razvoj posameznih družbenih dejavnosti, saj so one tudi nosilke planiranja družbenega razvoja. Če hočemo, da bodo naši delegati tudi tukaj svojo funkcijo v redu opravljali, upoštevajoč dejstva, da se znatni del dohodka TOZD združuje za družbene dejavnosti in to ob odločanju delegatov v samoupravnih interesnih skupnostih, morajo biti ti delegati dobro seznanjeni o dohodku, s katerim razpolgajo v TOZD in kaj lahko namestijo za družbene dejavnosti. Razumljivo pa je, da morajo pri tem upoštevati ne samo svoje interese, ampak tudi skupne in družbene interese, pri čemer morajo imeti pred seboj tudi solidarnostne načine združevanja.

Pomembna je vloga delegatov SOZD Iskra v samoupravnih interesnih skupnostih, organiziranih na področju gospodarstva. Na tem področju pride do znatnega združevanja dohodka organizacij združenega dela, kjer se delegati naših TOZD srečujejo z vrsto problemov in vprašanj, zaradi česar jim je potrebno zagotoviti ustrezno pomoč na eni strani, na drugi strani pa gre čisto za področje teh dejavnosti, kot na primer: elektrogospodarstvo, promet, letalski in luški promet, kjer naj bi se stališča delegatov Iskre v teh samoupravnih skupnostih že predhodno poenotila, ker drugače lahko pride do nerazumljivih nasprotij med delegati TOZD v okviru SOZD Iskra. Mislim, da bo treba delovanje delegatov na tem področju posvetiti prav tako ustrezno skrb.

IV.

In končno še misli o sodelovanju delegatov SOZD Iskra v zborničnih organih. Kot vemo, smo v teku preoblikovanja zborničnega sistema in to na podlagi ustave in zakona o združenem delu. Ta organiziranost in vsebina zborničnega sistema gre v smeri, da bodo lahko delavci v združenem delu preko splošnih združenj in zbornice združevali tisti del samoupravnih pravic in obveznosti, ki jih sicer ne morejo v svojih organizacijah združevati v drugih oblikah poslovnega povezovanja.

Zbornice postajajo predvsem mesto dogovarjanja in sporazumevanja o vseh vprašanjih razvoja gospodarstva, pogojev gospodarjenja in družbeno-ekonomskega sistema, mesto usklajevanja posebnih, skupnih in družbenih interesov. V občinskih in medobčinskih zbornicah bodo organizacije združenega dela lahko uspešneje poleg vprašanj, ki so pomembna za razvoj občin oziroma medobčinskega območja in, ki izhajajo iz srednjeročnih

Pavle Gantar.

družbenih planov ter drugih dogovorov, razreševale vrsto vprašanj, pa tudi vprašanja, ki so lahko specifična samo za določeno območje ali posamezno organizacijo združenega dela. V zborničnem delu bodo nenehno prisotni vsi dejanski interesi združenega dela. Le tako bo moč izoblikovati takšna izhodišča, na katerih bo možno graditi sporazumevanje in dogovarjanje na vseh področjih in vseh ravneh, kar je nesporno temeljna metoda in oblika zborničnega delovanja. To bo pa lahko učinkovito opravljala zbornica odnosno njeni organi le, če bodo v njej tudi učinkovito delovali delegati in tudi strokovnjaki iz združenega dela. Torej gre za pomembno delovanje v okviru zborničnega sistema. Vsaka TOZD v SOZD Iskra mora imeti interese za aktivno sodelovanje. Po ocenah naj bi od strani Iskre po novem zborničnem sistemu tako v medobčinskih in republiških zbornicah sodelovalo najmanj okrog 100 delegatov. Vse to pa prav tako zahteva razumljivo koordi-

nirano delo in delo z delegati v teh zborničnih organih.

V.

Če zaključim: veliko število naših delovnih ljudi sodeluje v okviru delegatskega sistema tako v družbenopolitičnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in zborničnih organih. To število se še povečuje s sodelovanjem naših delovnih ljudi v bankah, krajevnih skupnostih, stanovskih skupnostih itd. Pri tem še enkrat poudarjam, da v tem sodelovanju z delegacijami in delegati, ki so kot delavci zaposleni v organizacijah združenega dela Iskre ne gre za to, da ti delegati zastopajo nekakšne parcialne interese, ampak za tako sodelovanje, da v svojem delegatskem delu in v svojih odločitvah, zastopajo tako ožje, skupne in širše družbene interese. Ta naloga delegacij in delegatov ni enostavna. Zato morajo dobiti vso ustrezno pomoč pri vseh organih, družbenopolitičnih organizacijah, zlasti sindikatov in strokovnih služb v Iskri. Da pa bo to delo v Iskri ustrezno organizirano in koordinirano, je

Delegatski sistem v Iskri

Naslednji je prevzel besedo predsednik Odbora za razvoj samoupravljanja pri KOS Iskre Jože Čebela:

Imam težavno nalogo, da v tem kratko odmerjenem času spregovorim o problematiki delovanja delegatskega sistema v celotni Iskri. Že iz referatov tov. Ivana Godca in Pavleta Gantarja lahko razberemo, da imamo področje delovanja delegatskega sistema še dokaj nerazdelano, saj se nam v praksi poraja dokaj problemov. Sploh

treba v SOZD Iskra zgraditi model sodelovanja z delegacijami in delegati. Ta model sodelovanja naj bi bil tudi sestavni del kompleksnega modela informiranja v SOZD Iskra, katerega izdelava je tudi pred nami. S tem bomo delegacijam in delegatom olajšali opravljanje njihove funkcije, tako kot jih pred njih postavlja ustava, Zakon o združenem delu in ostali zakoniti predpisi. Pomagali jim bomo pri njihovi odgovorni nalogi, ki jo opravljajo v ustreznih organih, kjer sporazumevanje in dogovarjanje med delegati pri razreševanju vprašanj za nadaljnji razvoj našega samoupravnega in političnega sistema prevzema dominantno mesto, kjer se individualni interesi usklajujejo s skupnimi in širšimi družbenimi interesi, vse z namenom utrditve položaja in vloge našega delovnega človeka.

Pri vsem tem pa je treba izhajati iz misli tovariša Kardelja: „Bistvo delegatskega sistema ni širok formalni demokratizem, niso stotisoči izvoljenih delegatov, niti njihovi pogosti sestanki, ampak neposredno izvajanje volje in interesov delovnih ljudi.“

pa v sistemu združenega dela v katerem sestavu je Iskra, locirana z obrati TOZD in DO na tako širokem območju in spričo stanja in problemov, o čemer smo danes že toliko slišali. Sigurno pa je res, da uveljavljanje samoupravnega socializma zahteva daljši proces in pri tem aktivno vlogo vseh družbenopolitičnih organizacij.

Z Ustavo in Zakonom o združenem delu so opredeljene naloge odnosno obveznosti družbenopolitičnih organizacij in še posebej sindikata v zvezi s kandidacijskimi postopki za evidentiranje kandidatov (delegatov). Opremljen je tudi odnos, odnosno delovanje med delegacijami in delegati ter družbenopolitičnimi organizacijami ter ostalimi. V praksi pa se nam včasih dogaja, da postopek evidentiranja odnosno kandidiranja nekako izvedemo, pri tem pa ne precenimo dovolj zmožnosti kandidata za opravljanje tako odgovornih funkcij. Dogaja se nam celo, da se včasih s kandidatom že ob evidentiranju ali tudi po izvolitvi sploh ne pogovorimo in ne dobimo njegovega pristanka. Nekateri delegati so po izvolitvi prepuščeni samemu sebi, zelo rahlo, včasih celo nikakršne so njihove povezave z DPO, poslovnimi organi, strokovnimi službami itd. Tam kjer je tako stanje moramo podvzeti ukrepe. Konkreten dogovor naj bo, da se vsaj enkrat mesečno morajo sestati vodstva DPO z delegati in delegacijami svoje OZD.

Aktivnost delegatov in delegacij je neposredno povezana z delovanjem družbenopolitičnih organizacij. Odnosi med njimi so dvosmerni. Družbenopolitične organizacije si ne smejo prisvajati pravic in dolžnosti ter odgovornosti delegacij, niti ne smejo stati ob strani in nastopati le kot kritiki. Biti morajo aktiven dejavnik v vseh fazah priprave in oblikovanja stališč in sklepov. Vodstva DPO morajo češče skupaj z delegati razpravljati o najpomembnejših vprašanjih, ki so predmet delegatskega odločanja in sporazumevanja, predvsem pa morajo zagotoviti, da bodo celovito in kvalitetno razvili komunikacije z delegatsko bazo, da bo le-ta imela neposreden vpliv na oblikovanje stališč delegacije in da bo pravočasno in kvalitetno informirana o sprejetih sklepih in stališčih.

Poleg tega pa nam se poraja še kot nujnost, da sproti skrbimo za izobraževanje in usposobljenost delegatov.

Naslednje vprašanje, ki bi terjalo bolj temeljite analitične obdelave je uveljavljanje delegatskega sistema v samoupravnih organiziranosti v SOZD Iskra. Namreč z lani sprejetim samoupravnim sporazumom o združevanju v SOZD Iskra smo sprejeli tudi kriterije za sestavo delavskega sveta SOZD. Ti kriteriji namreč določajo, da ima vsaka delovna organizacija 2 delegata na prvih 1000 delavcev, na vsakih nadaljnjih začelih 1000 delavcev pa še

(Nadaljevanje na 10. strani)

Zaključki

Ugotovitve in stališča delovnega posvetovanja predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in poslovnih organov

- I. Usmeritve pri izpolnjevanju srednjeročnega načrta
 1. Ugotavljamo, da smo v SOZD Iskra uspešno zaključili prva tri leta v izvajanju srednjeročnega načrta za obdobje 1976 – 1980 v večini temeljnih postavk za katere smo se dogovorili. Ocenjujemo, da je za nadaljnje izpolnjevanje nalog iz srednjeročnega načrta posebno pomembno da:
 - a) dosledno uresničimo načrtovana investicijska vlaganja kot temelj dolgoročne zagotovitve socialne varnosti delavcev
 - b) na področju kadrovske politike zagotovimo vključevanje Iskre v sistem usmerjenega izobraževanja, razvijemo sistem lastnega izobraževanja ob delu, uveljavimo usmerjeno in stimulatívno štipendiranje in izgradimo sistem stalnega spremljanja razvoja kadrov
 - c) takoj pripravimo temeljito analizo zaposlovanja, tako po obsegu kot po kvalifikacijski strukturi na vseh nivojih samoupravne organiziranosti
 - d) dosledno uveljavimo, na področju razvojno-inovacijske dejavnosti, sistem teamskega dela od idejne zasnove do prenosa v proizvodnjo in pripravimo stimulatívnejši sistem nagrajevanja na tem področju, kar mora zagotoviti hitrejši prenos inovacije v proizvodnjo
 - e) v vseh fazah razvoja izdelkov posvetimo večjo pozornost njihovemu izboljšanju njihove kvalitete
 - f) izpolnimo dogovore, ki smo jih sprejeli na zunanjetrgovinski konferenci v strukturalnem in količinskem obsegu izvoza. Celotno našo aktivnost moramo zato usmeriti v povečanje izvoza iz sedanjih 20 % naše proizvodnje na 30 do 40 %
 2. Poleg navedenih okvirnih ugotovitev sprejemamo kot osnovo za našo nadaljnjo aktivnost tudi sklepe, ki so bili sprejeti na konferenci o kvaliteti, posvetovanju o inovacijah in zunanjetrgovinski konferenci Iskre.
- II. Utrjevanje delegatskih odnosov v SOZD Iskra
 1. Ugotavljamo, da smo na področju uveljavljanja delegatskih odnosov v skladu z Ustavo in ZZD že dosegli določene rezultate, vendar je potrebno za nadaljnjo izgradnjo delegatskega sistema predvsem:
 - a) vnesti v akcijske programe delovanja družbenopolitičnih organizacij konkretna izhodišča za delovanje delegatov in delegacij
 - b) stalno spremljati delo delegatov in evidentirati ter usposabljanje nove delegate, tako da bomo stalno krepili delegatsko bazo in s tem zagotovili kvalitetno izvedbo volilnih postopkov
 - c) organizirati usmerjene uvajalne seminarje za vse delegatske organe ob njihovi izvolitvi
 - d) izgraditi na vseh nivojih samoupravne organiziranosti enoten informacijski sistem, ki mora zagotoviti delegatom pravočasne, celovite in razumljive informacije za njihovo delovanje
 - e) povečati odgovornost strokovnih služb na vseh nivojih samoupravne organiziranosti za pripravo ustreznih informacij za delegate
 - f) krepiti samoiniciativnost v delu delegatov in delegacij
 - III. Aktivnost na področju družbene samozaščite in SLO
 1. Ugotavljamo, da družbena samozaščita v delovnih kolektivih ni zaživila v skladu s sprejetimi dogovori. Zato je potrebno da:
 - a) vse osnovne organizacije družbenopolitičnih organizacij pripravijo akcijske programe svojih aktivnosti na tem področju
 - b) vodstva družbenopolitičnih organizacij v TOZD analizirajo varnostno situacijo in sodelujejo pri oblikovanju varnostne in politične ocene v TOZD in DSSS
 - c) vodstva družbenopolitičnih organizacij na vseh ravneh organiziranosti najmanj dvakrat letno analizirajo varnostno situacijo v delovnem kolektivu in predvidijo potrebne ukrepe za odpravo pomanjkljivosti.

Delegatski sistem v Iskri

(Nadaljevanje z 9. strani)

po enega. Z ozirom na te kriterije imajo nekatere DO še enkrat večje število TOZD kot pa delegatov v delavskem svetu SOZD. To otežuje članom delavskega sveta SOZD njegovo delovanje, saj je pri vrsti odločitev vezan na odločitve, soglasja, stališča delavcev v TOZD ali njihovih delavskih svetih in je povezava delegata z delavci večjih TOZD otežkočena. Res je, da je v teh zadevah potrebno doseči uskladitev stališč v okviru svoje delovne organizacije, vendar to določilo ne olajšuje delo delegata, ker nimamo dodelanega sistema delovanja delegatov DS SOZD v okviru delovne organizacije napram vsem TOZD in usklajevanju stališč posameznih TOZD. Iz tega tudi izhaja, da včasih delegati DO zastopajo samo stališča svoje TOZD.

Ne moremo trditi, da imamo informacijski sistem v Iskri razvit, pa naj si bo za poslovno tehnične ekonomske in statistične informacije ali samoupravne in zakonske informacije. V praksi se kaže, da je informiranje v TOZD in delovnih organizacijah različno urejeno, ter v posameznih primerih precej formalno. Zaradi tega predlagam, da se danes politično opredelimo, da v celotni Iskri takoj pristopimo k uvedbi enotnega informacijskega sistema za kar smo se opredelili že s temelji plana. Možnosti za to imamo več kot kdorkoli drug, saj smo proizvajalci in razvijalci računalniške opreme in tudi ustanovitev delovne organizacije skupnega pomena Iskra Inženiring za organizacijo in informatiko je tista, ki smo ji vsi samoupravno poverili to funkcijo, pri tem pa se premalo zavzeli, da bi rezultati njihovega dela koristili vsem delom Iskre in s tem slehernemu delavcu — delegatu.

Jože Čebela.

SOZD Iskra ima svoje delovne organizacije, TOZD in obrate na področju SR Slovenije v 27 občinah, če pa bi računali še lokacije naših predstavništva in filijal ter servisov na področju SFRJ je tu zajetih več kot 80 občin. Poleg tega so TOZD po edinih delovnih organizacijah lociranih na področjih 5 in več občin. To vsekakor predstavlja problem komuniciranja med poedinimi delegacijami in delegati. Pojavljajo pa se tudi parcialni interesi, katerih vsklajevanje je težavno. Da je temu tako pričajo podatki. Da je za obravnavo in sprejemanje nekega samoupravnega sporazuma na ravni SOZD Iskre potrebno kar skoro 1 leto dni. Zato bo potrebno v Iskri zgraditi model sodelovanja med delegacijami in delegati, ker jim bo s tem olajšano medsebojno sporazumevanje in dogovarjanje pri razreševanju vprašanj medsebojnih, samoupravnih in družbenih odnosov, kjer se individualni interesi morajo uskladiti s skupnimi oziroma širše družbenimi interesi.

Predsednik aktiva ZB SOZD Iskra Franc Križnar pa je povzel nekaj misli iz razprave in polemike okrog proizvodnje računalnikov v Sloveniji. Menil je, da je treba dogovorjena načela iz srednjeročnega načrta bolj upoštevati. Premalo strokovnih sil in tudi sredstev imamo v Jugoslaviji, da bi lahko šli tako na široko in delali tako nesistematično. Predlagal je, da bi delegacije Iskre v družbenopolitičnih skupnostih skušale doseči uskladitev srednjeročnega plana s prakso in tako uskladiti proizvodne programe ključnega pomena.

Franc Križnar.

INFORMIRANJE V PRAKSI

Bojan Kodrič iz Iskra CAOP pa je v razpravi opozoril na važnost informiranja slehernega delavca. Ker živimo v času, ko je dobra informacija vir za delo in napredek, je to še posebno važno v delegatskem sistemu. Delavci so često še premalo informirani. Imamo računalniški sistem in celo posebno organizacijo združenega dela za obdelavo podatkov. Strokovnjakov nam torej ne manjka. Imamo vse možnosti, da bo vsak delavec in predvsem vsak delegat tekoče informiran. Važno pa je, da bodo informacije v taki obliki in obsegu, da bodo vsakomur dosegljive. V primerih, ko je treba več strokovnega ali tehničnega znanja, pa naj se angažirajo strokovnjaki in pomagajo delegatom do take informiranosti, da bodo na podlagi tega kar vedo lahko odločali v imenu in v korist delavcev.

Miha Nadler iz Iskra Commerca pa je opozoril na težave delovnih organizacij, ki imajo zelo dislocirano delo. Tu je informiranje še mnogo zahtevnejše. Tako je na primer v Iskrini mreži filijal — TOZD Domači trg in pa v servisih.

Sicer delegati prihajajo večkrat na seje centralnih organov, vendar je to še vse premalo za celovito informi-

AKCIJSKI PROGRAM

ZA DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE V TOZD, DO IN DSSS ZA SPROVAJANJE NALOG S PODROČJA LJUDSKE OBRAMBE IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Družbena samozaščita v delovnih kolektivih ni zažvela v polni obliki, ker se DPO niso dovolj politično angažirale. Ugotovljamo, da se v nekaterih TOZD DPO niso dovolj vključile v akcijo ob sprejemanju dokumentov s področja LO in DSZ. Samoupravni akti iz tega področja so se sprejemali formalno brez predhodne politične priprave in tolmačenja pomena in vloge podružbljanja LO in DSZ. Posledica tega pa je nepoznavanje pravic in dolžnosti delovnih ljudi o vlogi LO in DSZ.

Da zaživi delo po tem vprašanju, morajo DPO sprejeti akcijski program svoje politične aktivnosti in na podlagi tega nalog izdelati konkretni program za svoje delovne kolektive.

Področju LO in DSZ je dan polni poudarek politične pomembnosti tako v dokumentih ZK, sindikata in ZSMS. DPO naj pri sestavi akcijskega programa upoštevajo materiale „Resolucija o temeljih za uresničevanje DSZ v sistemu samoupravljanja Ur. I. SFRJ št. 40/73 od 19. 7. 1973. Vloga in glavne smeri akcije ZK v splošnem ljudskem odporu in DSZ sprejete na XI. kongresu ZKJ in Resolucija „Obramba in samozaščita“, predvsem tč. 69, 70, 71, 72, in 74 sprejete na VIII. kongresu ZKS (priloga Komunista) ter brošura izdana od RK SZDL.

Konkretna naloga aktivnosti naj izhajajo predvsem iz Pravilnika o pravicah in dolžnostih in pristojnostih samoupravnih organov in delovnih ljudi na področju LO in DSZ v TOZD, DO in DSSS in aktov, ki izhajajo iz tega pravilnika.

Vodstvo DPO naj analizira varnostno situacijo in sodeluje pri oblikovanju varnostne in politične ocene v TOZD ali DSSS, ugotovi politično stanje in pripravi program za širšo obdelavo v delovnem kolektivu.

Vodstva DPO naj najmanj dvakrat letno pregledajo varnostno situacijo v delovnem kolektivu, zavzamejo do njih določeno stališče in ukrepe in podvzamejo politično akcijo za odstranjanje pomanjkljivosti in izboljšanje varnostne situacije. ZK naj prevzame odgovornost, da se politična aktivnost na tem področju permanentno izvaja.

PROGRAM SAMOZAŠČITNE AKTIVNOSTI

Odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v TOZD so dolžni na osnovi varnostnih ocen in

načrtov izdelati letni program samozaščitne aktivnosti.

1. Sprejemanje in vsebina programa Samozaščitna aktivnost mora biti usmerjena, načrtna in organizirana. V ta namen oblikuje odbor celovit program aktivnosti, ki ga predloži delavskemu svetu TOZD v razpravo. Program samozaščitne aktivnosti in varnostnih ukrepov temelji na podlagi ocene varnostnih razmer in ugotovljenih vzrokov za nastajanje varnostnih problemov, ali točneje, na podlagi predlogov za izboljšanje varnostnih razmer, ki jih vsebuje varnostna ocena.

V okviru programa je treba opredeliti konkretne naloge in ukrepe, ki jih morajo uresničiti posamezni nosilci samoupravnih pravic in dolžnosti. Pri tem gre za naloge in ukrepe, ki jih je treba uresničiti takoj, ki se uresničujejo stalno ali pa samo v določenem času. Zlasti je treba opredeliti odgovornost vodilnih kadrov za izvajanje posameznih nalog ter opozoriti na (ne)učinkovitost različnih služb.

Program naj vsebuje zlasti naloge:

- glede osveščanja in informiranja delavcev;
- pri oblikovanju in spoštovanju notranje samoupravne zakonodaje z vidika družbene samozaščite;
- na področju fizičnega, tehničnega, protipožarnega in drugega zavarovanja,
- na področju socialne politike in socialnih ukrepov;
- v kadrovski politiki;
- za odpravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti s preventivnim delovanjem.

Občasno je treba uresničevanje programa samozaščitnih aktivnosti in varnostnih ukrepov ter sklepov in nalog, ki jih določi delavski svet ali odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, tudi pregledati in opozoriti pristojne na morebitno neizpolnjevanje programa in nalog. Opozorilo je lahko tudi pismeno, če se nanaša na določen organ ali drugo obliko samoupravne in druge organiziranosti in je treba nemudoma odpraviti ugotovljene pomanjkljivosti, ki utegnejo vplivati na varnostno stanje.

2. Izhodišča za sestavo programa Pri sestavljanju programa samozaščitnih aktivnosti in varnostnih ukrepov je treba še posebej paziti, da njegova vsebina ne bo splošna, abstraktna oziroma pomanjkljiva, ali pa da zaradi obveznosti ne bo zgolj formalnost, ki ne bi temeljila na varnostnem stanju in varnostnih potrebah.

Pri dogovarjanju o samozaščitnih aktivnostih in varnostnih ukrepih je treba še posebej upoštevati posebnosti temeljne organizacije, kajti dosedanja praksa kaže na to, da so se temeljne organizacije lotile sestave raznih načrtov predvsem tako, da so jih prepisovale in zaradi tega ni čudno, da je bil marsikateri pravilnik o družbeni samozaščiti dobesedno enak v večjih organizacijah združenega dela. Zaradi uniformiranosti lahko namreč pride do neučinkovitih ukrepov in aktivnosti v določenih varnostnih razmerah.

Pri oblikovanju programa je treba

upoštevati zlasti:

- predmet poslovanja temeljne organizacije in značaj dela;
- obstoječo varnostno problematiko, ki je najpogostejša;
- dejansko ogroženost in možnost nevarnosti;
- usklajenost s programi in varnostnimi interesi drugih organizacij združenega dela ter krajevne skupnosti;
- smernice in navodila sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito pri skupščini občine ter nasvete pristojne enote milice.

V programu je treba predvideti tudi aktivnost in ukrepanje, če nastanejo hujši varnostni problemi ali izredne varnostne razmere. Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito se v tem primeru pogosteje sestaja v celotnem ali ožjem sestavu, določiti je treba člane, ki bodo dežurali, odbor se dogovori s krajevno skupnostjo in drugimi delovnimi skupnostmi, ki so locirane na območju krajevne skupnosti, da bodo v okviru svojih nalog skrbele za varnost njihovih objektov in podobno.

Nastanejo lahko tudi razmere, ko bodo potrebni še posebni ukrepi. Takšni ukrepi so napr.: opozorilo delavcem, da povečajo budnost pri varovanju družbenega premoženja, da drug drugega opozarjajo na pomanjkljivosti v samozaščitnem vedenju in ravnanju, da organi v temeljni organizaciji poostrijo zagotavljanje varnosti določenih naprav in prostorov in podobno.

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito bo moral pri sestavi programa upoštevati tudi ukrepe sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito v občini. Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito v občini bo moral namreč na osnovi občinske ocene varnostnih razmer sprejeti določena stališča in smernice za usklajeno delovanje vseh nosilcev družbene samozaščite na območju občine.

V smislu 34. člena ZDVN mora pristojna postaja milice sodelovati z odborom za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v TOZD pri pripravi programa samozaščitnih aktivnosti in varnostnih ukrepov. Zato je vsekakor potrebno, da odbor povabi k sodelovanju pristojnega miličnika — vodjo varnostnega okoliša. Ta bo lahko zaradi svoje strokovnosti na področju varnosti koristno svetoval, kaj bi bilo treba storiti in kako ukrepati, da bi izboljšali varnostne razmere. Izhajajoč iz varnostnih razmer, pojavnih oblik, varnostnih problemov v TOZD, pa tudi iz ogroženosti posameznih dobrin, bo lahko svetoval, kateri ukrepi so potrebni, kaj je treba storiti za varnostno vzgojo, katere objekte ali del objekta je treba v določenih okoliščinah še posebej varovati, kako naj se organizira izvajanje nalog narodne zaščite, kateri poostreni ukrepi so učinkoviti in podobno.

Ob tem pa je treba poudariti, da so odbori sami odgovorni za dogovor o programu in da te naloge ne morejo prenesti na druge, najmanj pa na profesionalne varnostne delavce.

S problemske konference sindikata Iskre v Poreču.

Problemska konferenca sindikata

Druga dne delovnega posvetovanja v Poreču so se na sindikalni problemski konferenci zbrali sindikalni delavci Iskre, ki so v okviru dnevnega reda razpravljali o problemih in načrtih letovanja in rekreacije delavcev v Iskri.

Po uvodni besedi člana delovnega predsedstva Janeza Kerna — predsednika KOOS SOZD Iskra (v delovnem predsedstvu sta bila še Otmar Zorn — predsednik DS SOZD Iskra in Jože Čebela — predsednik komisije za družbenoekonomske odnose in razvoj samoupravljanja), je zbranim spregovoril Marjan Dvoraček, direktor delovne organizacije Iskra-Invest servis. Poročal je, da je bila realizacija počitniške sezone 1978 ocenjena za uspešno tako s strani delavcev, ki so preživeli dopust v Iskrinih objektih kot s strani referentov za počitniško dejavnost iz tozda, ki so jo podali na skupnem srečanju meseca septembra v Poreču. V skladu s finančnimi možnostmi je ISE kot samostojna dejavnost za rekreacijo in letovanje storila vse, da bi izboljšala pogoje letovanja. Dovolj zgovoren je že podatek, da je bilo v Iskrinih domovih izvršenih 15.314 nočitev, kar je za 12 % več kot v 1977. letu, v najetih kapacitetah

Janez Kern.

pa je bilo realiziranih 4.813 nočitev kar je za 70 % več kot leta 1977. Dobri rezultati so se pokazali tudi s strani sodelovanja s hotelsko turističnimi podjetji.

Korak naprej je bil narejen tudi na področju samoupravnega sporazumevanja o izvajanju te dejavnosti na ravni SOZD. Skupščina počitniške skupnosti Iskra za rekreacijo in letovanje je v aprilu zadolžila posebno komisijo za oblikovanje novega teksta sporazuma, ki naj ureja celotno problematiko. Predlog obeh sporazumov Sporazum o opravljanju počitniške dejavnosti in Sporazum o opravljanju posebnih dejavnosti je pripravljen in dan z dnem zasedanja problemske konference 18. 2. 1979 v javno obravnavo (rok javne obravnave je 30 dni). V predlogu načrta za leto 1979 je ISE predlagal razširitev počitniških kapacitet, kar vsebuje program, ki je bil predlagan na srečanju referentov počitniške dejavnosti v Poreču.

Podala je tudi program športno-rekreativne dejavnosti v Iskri, ki zajema Pohod Iskrašev, ki se bo v letu 1979 razširil še na „srečanje mladih“ in „Pohodno brigado“, kar je bilo do sedaj ločeno.

Srečanje športnikov elektroindustrije (v letošnjem letu bo organizirano srečanje z DO SOZD ELKOM iz Maribora), Dan Iskre, ki bo izveden v Ljubljani in katerega nosilec bo DO Avtomatika in delovanje društev in sekcij v Iskri.

Nekaj besed je bilo izrečenih tudi o izvedeni anketi o interesih in oblikah koriščenja dopustov delavcev v SOZD Iskra, s katero so zajeli 11 delovnih organizacij ali skupno 16.547 delavcev. Odgovori 9676 delavcev so pokazali, da le-ti zahtevajo od vseh odgovornih dejavnikov, da se jim zagotovi letovanje, pokazali so, da je potrebno najhitreje najti ustrezne rešitve na tem področju, ki že dolga leta tare Iskro. Sindikat je kot družbenopolitični dejavnik dolžan na tem področju delati. Tako je sindikalna konferenca v ta namen imenovala komisijo, ki je predlog sklepov o nadaljevanju počitniške dejavnosti na omenjeni problemski konferenci tudi posredovala. Oba predloga, tako s strani ISE-a kot komisije za družbeni standard in izobraževanje KOS SOZD Iskra sta predstavljala osnovni usmeritvi v javni razpravi, v kateri je aktivno sodelovalo

večje število udeležencev.

Prispevek k usmeritvi politike letovanja v SOZD Iskra je podal tudi kolegijski poslovodni organ SOZD Iskra. V njihovem imenu je zbranim spregovoril generalni direktor SOZD Iskra Jože Hujs. „V srednjeročnem programu smo zapisali, da je ena od glavnih nalog naše poslovne politike tudi ta, da zagotovimo čimbolj enotne socialne in druge pogoje vsem delavcem v Iskri,“ je spregovoril uvodoma. Prav iz tega razloga smo tudi v poslovodnem odboru razpravljali o možnostih izvajanja počitniške dejavnosti v SOZD Iskra. Mnenja smo, da je osnovna boniteta, ki naj bi jo imeli Iskraši od počitniške dejavnosti zagotovilo do odgovarjajoče kapacitete. Vendar ne po komercialni ceni pač pa po ceni, ki je odgovarjajoča deležu, ki ga delavec za ta namen odvoja od dohodka. Osnovni pristop v današnji razpravi naj bi bil sledeč: ali se bomo odločili, da gremo v gradnjo lastnih objektov ali ne? Menim, da smo prvo že zamudili. Zato vam predlagamo, da bi na ravni SOZD-a združevali sredstva, ki bi jih nato sovlagali s turističnimi delovnimi organizacijami in si na ta način zagotovili ustrezne kapacitete. Seveda bi pri tem morali iti v čim širšo disperzijo in si zagotoviti letovanje v različnih krajih vzdolž naše obale. Vaša naloga pa je, da se odločite kako določiti mero koliko združevati, koliko vlagati in kam vlagati. Predlagamo vam, da bi višina sredstev obsegala 2 do 3 % skupnih investicijskih vlaganj v naslednjih petih letih. To ni znesek, ki ga ne bi zmogli. V naslednjih treh letih pa bi to pomenilo že 20 milijard dinarjev.“

V nadaljevanju razprave je bilo s strani delegatov podanih več predlogov, mnenj in vprašanj. Med njimi so se največkrat pojavila:

- kaj z obstoječimi kapacitetami
- kakšno so možnosti za njihovo saniranje
- kako zagotoviti tako v glavni kot v tako imenovani „mrtvi sezoni“ polno izkoriščenost obstoječih zmogljivosti
- kako zagotoviti letovanje tudi delavcem z najnižjimi osebnimi dohodki
- kakšno vlogo naj imajo tako delovne kot temeljne organizacije pri organiziranju letovanja
- ali naj se delovne organizacije vključijo v dogovarjanje na občinski ravni
- podana so bila tudi dopolnila in spreminjalni predlogi k osnutku Sporazuma o opravljanju počitniške dejavnosti in Sporazuma o opravljanju posebnih dejavnosti
- pojavljala so se vprašanja kaj s Pineto.

Razprava je pokazala, da je bilo mnenj in stališč ter predlogov do organiziranja letovanja veliko, da se problemi, ki so se pojavljali iz leta v leto ne morejo rešiti naenkrat in da nas bodo še nekaj časa spremljali. Pripeljala pa je tudi do enotnega zaključka, da s takšnim načinom ne moremo in ne smemo nadaljevati. In da je edina pravilna pot, če hočemo zagotoviti čim večjemu številu delavcev letovanje, v združevanju sredstev ob pogoju, da se tudi same delovne in temeljne organizacije čim bolj aktivno in elastično vključijo v to, za delovnega človeka tako pomembno dejavnost.

Ob zaključku je konferenca na osnovi razprave sprejela naslednje sklepe:

1. Odstopamo od dosedanjih načrtov, da bi z združevanjem sredstev na ravni SOZD Iskra v lastnem aranžmaju gradili lastne počitniške objekte.
2. Skupne interese delavcev za letovanje bomo uresničevali s sovlaganji združenih sredstev na ravni SOZD Iskra, skupno s turističnimi organizacijami združenega dela. Višina sredstev bo obsegala 2 do 3 % skupnih investicijskih vlaganj v naslednjih petih letih.
3. Zadolžujemo poslovodni organ SOZD Iskra, da organizira izdelavo predloga strokovnih rešitev in samoupravnih splošnih aktov za izvedbo 2. sklepa. Predlogi morajo biti izdelani do 15. 4. 1979.
4. DO in TOZD lahko za zadovoljevanje dodatnih, lastnih potreb same pridobivajo kapacitete v okviru izvajanja počitniške dejavnosti.

S problemske konference sindikata Iskre.

5. Obstoječe letovanske kapacitete naj še vnaprej upravlja DO Iskra ISE, na temelju določil sprejetih samoupravnih splošnih aktov, do sprejetja novega sporazuma o opravljanju počitniške dejavnosti.

6. Lastniki sotorov (TOZD-DO) v kampu „Mir“ na Dugem otoku, ki niso podpisniki veljavnega samoupravnega sporazuma o izvajanju počitniške dejavnosti, morajo plačevati ekonomsko ceno penziona.

7. Problemska konferenca v celoti podpira izvajanje programa športno-rekreativne dejavnosti v Iskri in predlaga TOZD v sprejem predlog stroškov v višini 2.039.860,00 din.

Mladinci pred velikimi nalogami

Nedeljo, zadnji dan dvodnevne posvetovanja v Poreču, so izkoristili tudi mladi iz vseh DO SOZD Iskre za redno letno programsko in volilno konferenco, ki ji je prisostvoval tudi predsednik aktiva ZB SOZD Iskra Franc Križnar.

Konferenco je otvoril in vodil predsednik koordinacijskega sveta ZSM SOZD Iskra Avguštin Čiuha, ki je predlagal naslednji dnevni red: Sprejetje novega poslovnika o organiziranju in delovanju koordinacijskega sveta ZSM SOZD Iskra in njegovih organov, predlog programa dela KS ZSM, poročilo o delu KS ZSM v lanskem letu, nadomestne volitve za sekretarja KS ZSM ter predlog za sprejetje pravilnika za podelitev priznanj mladim SOZD Iskra.

Dnevni red so mladi soglasno sprejeli, prav tako tudi nov poslovnik kjer so pripomnili le, naj bi bil član predsedstva tudi komandant pohodne čete. Program dela in poročilo o delu KS ZSM sta bila objavljena v glasilu „Iskra“, zato so bili udeleženci konference s temi materiali podrobno seznanjeni. Kljub temu pa je predsednik Čiuha osvetlil nekaj najvažnejših točk iz poslovnika, poročila in programa dela KSZSM SOZD Iskra. Zlasti se je zadržal pri tistih šibkih točkah, ki v lanskem letu niso bile v celoti realizirane. Naj tu omenimo izobraževanje preko marksističnih krožkov, ki jih bo potrebno kadrovsko in vsebinsko okrepiti ter jim povrniti tisto vlogo, ki so jo imeli pri političnem izobraževanju mladih v SOZD. Zavzeli se bodo tudi za obnovu akcije „Vsi mladi osnovno šolo“ ter posvetili posebno pozornost sprejemanju mladih v ZK.

Po krajši razpravi so mladi obravnavane točke dnevnega reda soglasno sprejeli.

Predsedstvo KS ZSM je v koordinacijskem postopku zbiralo kandidate za novega sekretarja KS ZSM. Sodeč po soglasni potrditvi na sobotni konferenci se je mladim zdel najprimernejši Leon Kralj, dosedanji predsednik mladinske organizacije v TOZD — Vzdrževanje v kranjski Elektromehaniki, sicer pa že dolgoletni mladinski aktivist in član ZK.

Leon Kralj.

Med mladimi v Iskri je bila že dlje časa prisotna misel, da bi enkrat letno podelili mladim Iskrašem in drugim delavcem, tako znotraj SOZD kot izven posebna priznanja mladim Iskre. To pobudo so uresničili na nedeljski konferenci v Poreču, ko so enoglasno

Avguštin Čiuha.

sprejeli Pravilnik o podelitvi priznanj mladim Iskre. Ta priznanja bi podelili tistim, ki s svojo aktivno udeležbo pripomorejo k uspešnemu delovanju ZSMS. Pravilnik bo objavljen v eni prihodnjih številčk našega glasila.

V imenu aktiva ZB je mlade udeležence konference pozdravil predsednik Franc Križnar. Tako, kot zna le on, je nanizal nekaj vzpodbudnih besed in predvsem poudaril, da je res le delo tisto, ki ustvarja dobrine. „Vesel sem, da ste me povabili med vaš skup, kjer prevladujeta sproščenost in dobri odnosi. Vi mladi pomenite veliko v naši skupnosti, saj ste druga najmnogičnejša organizacija v naši SOZD. Zato se moramo vsi boriti, da bomo še bolj ustvarjalni, še bolj kvalitetni in konkurentnejši. Veliko tega odpade prav na vas, zato bomo tudi mi starejši ponudili vse svoje znanje prav vam, da nas boste kar najuspešneje zamenjali“, je med drugim povedal predsednik aktiva ZB. Vse prisotne je zaprosil za mnenje o prehranbenem paketu, ki ga dobimo na prazniku Iskre, dnevu borca. Lansko leto smo namreč prešli na drugo obliko prehrane, ki pa ni bila najbolj posrečena. Zato smo vsi prisotni podprli predlog tov. Križnarja, da bi letos ponovno prešli na tradicionalni partizanski golaž.

Nedeljska konferenca je vsekakor pokazala, da so mladi nosilec pomembne vloge v naši družbeni skupnosti, da so na pravi poti, na kateri so velike in odgovorne naloge, ki jim bodo, tako močni in voljni kot so, sigurno kos.

S konference mladih SOZD Iskra v Poreču

PREDLOG SKLEPOV

ZUNANJE TRGOVINSKE KONFERENCE ISKRE

A. ZUNANJA TRGOVINA ISKRE V SREDNJEROČNEM OBDOBJU 1976-83

1. Razvoj 1962-78

1. 1. Izvoz Iskre je v 15-letnem obdobju zrasel od 1 mio dolarjev na preko 100 mio dolarjev, kar pomeni povprečno letno rast 24% in edinstven dosežek.

1. 2. V tem obdobju je izvoz postal za Iskro vse pomembnejši, vendar ne samo zaradi devizno-bilančnih potreb in zadostitve zunanje trgovinske regulative, temveč predvsem kot gibalno enotne tržne usmerjenosti, sestavina racionalizacije v proizvodnji, spodbuda za inovacije v vseh poslovnih dogajanjih, vir tehnološkega napredka in pomemben združevalni dejavnik v razvoju Iskre.

1. 3. Iskra je s sorazmerno visokimi naložbami zgradila svoj sistem trajne prisotnosti na mednarodnem trgu v različnih organizacijskih oblikah, kar daje Iskri poleg sodobne tehnologije trajno možnost nadaljnje ekspanzije in ustvarja pogoje za kakovostnejše vključevanje v mednarodne blagovne tokove in s tem v mednarodno delitev dela na višji, trajni in kakovostni osnovi.

2. Stanje 1978

2. 1. Leta 1978 je Iskra dosegla 101,5 mio dolarjev izvoza (letni načrt 100 mio dolarjev) in tako dosegla svoj letni načrt ter preseгла svoje obveznosti v tekočem srednjeročnem obdobju po samoupravnem sporazumu v SR Sloveniji. Zaradi znanih in neodstranjenih ozkih grl v proizvodnji je bil izvoz Iskre tudi leta 1978 za 10-15% nižji od možnega.

2. 2. Izvoz je potekal 46% v razvite zahodne dežele, 28% v dežele v razvoju in 26% v dežele vzhodnoevropske gospodarske skupnosti. Ti deleži pomenijo že preseganje srednjeročnih ciljev Iskre do leta 1983 (razmerje 50:25:25), vendar kažejo na zaostajanje rasti izvoza v razvite zahodne dežele, največ zaradi prepočasne proizvodne realizacije razvojno že ustvarjenih novih izdelkov.

Okrog 80% izvoza je potekalo v dežele, kjer deluje mreža Iskrinih podjetij in predstavništva.

Kar 75% izvoza je potekalo v samo 10 dežel, ostalih 25% pa v kar 55 dežel, kar kaže na nezadostno optimizacijo izbora trgov ter prinaša drobljenje sil in sredstev;

2. 3. Od vseh TOZD v Iskri jih je v izvozu resneje sodelovalo 31, vendar odpade na samo 9 TOZD kar 60% izvoza Iskre v 1978.

Samo 21 izdelkov oz. ozkih skupin izdelkov je predstavljalo 75% izvoza Iskre v 1978.

Izdelki z višjo stopnjo obdelave so v izvozu Iskre leta 1978 predstavljali že 55% (srednjeročni načrt 50%), elektronski izdelki pa 42% (50%).

3. Ocena izvoza do 1983

3. 1. Načrti Iskre predvidevajo za obdobje 1976-1980 izvoz v višini 500 mio dolarjev, za obdobje 1976-1983 pa 1 mrd. dolarjev.

3. 2. V obdobju 1976-78 je izvoz dosegel 247 mio dolarjev, letni načrt za leto 1979 predvideva 120 mio dolarjev.

3. 3. Realno je pričakovanje, da bo izvoz leta 1980 dosegel 145 mio dolarjev. Potem bo celotni izvoz 1976-1980 dosegel 511 mio dolarjev.

3. 4. Predvidevanja za obdobje 1981-85 zagotavljajo ob samo enakih stopnjah rasti proizvodnje in izvoza (okrog 15% letno) izpolnitev načrtovanega obsega izvoza Iskre za obdobje 1976-1983.

3. 5. Ta predvidevanja pa so kritično pogojena s

a) pravočasnim, učinkovitim in namensko usmerjenim investiranjem v proizvodnjo ter ostale dejavnosti Iskre, še zlasti pa s pospešenim prehajanjem inovacij od razvoja do trga.

b) občutnim izboljšanjem izdelčne in poslovne kakovosti na vseh področjih delovanja Iskre, še posebej pa pri nastopanju na mednarodnem trgu.

c) nadaljnjo regionalno, kadrovsko, organizacijsko in kapitalno izgradnjo Iskrine mreže podjetij in predstavništva v tujini.

d) naglim izboljšanjem kadrovskega položaja v zunanji trgovini Iskre, tako v mreži v tujini, kot v osrednji organizaciji.

B. ZUNANJA TRGOVINA ISKRE V 80. LETIH

1. Značilnosti

1. 1. Za 80. leta napovedujejo letno rast proizvodnje v elektronski industriji 11-12% kar je znatno nad povprečkom elektro industrije (8%) in vse industrije (3,5-4%).

Sotek z dogajanjem v svetu je za Iskro predpogoj za obstoj in rast ključna ter je neločljivo vezan z nadaljnjim količinskim in kakovostnim širjenjem nastopa Iskre na mednarodnem trgu.

1. 2. Osemdeseta leta bodo imela značilnosti druge industrijske revolucije, na katero je Iskra pripravljena, zlasti v doseženi sposobnosti dojemanja, sprejemanja in kakovostne izvedbe inovacijskega procesa v celotnem poslovnem in družbeno sociološkem obsegu.

1. 3. To pomeni nadaljnje spreminjanje položaja Iskre na tržiščih kjer že postaja enakovreden partner domači konkurenci. Zaradi tega in drugih dejavnikov - recesije, zapiranje tržišč, energetskih preobrazb, sestave Iskrine ponudbe itd. - bo poslovna klima Iskri manj naklonjena.

To bo narekovalo Iskri, da se bo s tržnimi in proizvodnimi organizacijami ter drugimi poslovnimi povezavami še intenzivneje vključevala v tuje nacionalne trge, načrtno izgrajevala povezave s tujimi partnerji in lastno Iskrino podjetniško podobo.

2. Organizacija trženja

2. 1. Izziv osemdesetih let bo Iskra na mednarodnem trgu obvladala samo, če bo lastno organiziranost izgradila na višjo stopnjo kompleksnosti.

2. 2. To ne velja le za tržno, temveč tudi za ostale poslovne funkcije (izvedba projektov, financiranje itd.), ki morajo imeti temelje v strokovno močnih branžnih komercialah in oporo v celovito usposobljenih regionalnih organizacijah ob koordinativni vlogi ostalih poslovnih funkcij SOZD Iskra in Iskra Commerce.

2. 3. Ozko grlo v načrtovanju naslednjega desetletja v nastopu Iskre na mednarodnem trgu so kadri, tako po številu, izobrazbenem profilu in prilagodljivosti na določene poslovne funkcije in afinitete geografskega obsega in tehnologije, kar je predpogoj za izvedbo poslovnih nalog.

Zato mora Iskra realizirati odločitve, da pospešeno vzgoji primeren tržni kader v kontinuiranem šolanju v Iskrinem sistemu in to tako s temeljnim šolanjem, kot z izobraževanjem ob delu.

3. Odločilen pomen inovacij

3. 1. Inovacije kot gospodarske aplikacije novega znanja bodo odločilne za vsebinsko doseganje ciljev Iskre na mednarodnem trgu. To bo potekalo v kritični borbi s časom, kjer bo odločala celotna veriga aktivnosti, ki tvorijo inovacijski proces.

3. 2. Tržni kompleks ima v Iskri odločilno vlogo v inovacijskem procesu kot eden ponudnikov inovacijskih zamisli ter kot realizator novega izdelka na tržišču.

3. 3. Vlaganja v inovacijsko dejavnost Iskre so leta 1978 že dosegla 5% vrednosti proizvodnje ali 500 mio din ter naj bi zrasla do leta 1985 na vsaj 80% vrednosti proizvodnje (od tega vsaj 10% za strateške projekte).

3. 4. Pot inovacij do trga je v Iskri odločno predolga, ogroža položaj Iskre v konkurenci ter tehnološko naprednost Iskre.

3. 5. Predvsem mora Iskra uvesti teamsko delo v izvedbi inovacijskih projektov, institucionalizirati mesto tržne sfere v inovacijskem procesu, urediti inovacijsko-tržno informatiko ter prilagoditi delovanje spremljajočih dejavnosti (finansiranje, investicijske službe, priprava proizvodnje, kvaliteta, tehnološka informatika, oblikovanje).

3. 6. Razvoj v 80 letih bo izhajal pretežno iz uveljavljanja že obstoječih tehnologij. Iskra ne sme zaostajati za tehnološkim razvojem v Evropi več kot za 2-3 leta in v ZDA za več kot 5 let, to pa je mogoče samo ob izvedbi že načrtanih strateških projektov, tako v infrastrukturi, kot v programskih celotah.

3. 7. Temeljna usmeritev Iskre bo veljala uveljavljanju mikroelektronike in uvajanju mikroprocesorjev pri vrsti izdelkov, računalništvu in sistemom za avtomatizacijo, novim smerem v telekomunikacijah (elektronika v

komutaciji, PCM v prenosni optični kabli), profesionalizaciji elektronskih elementov, uvajanju elektronike v izdelke za široko potrošnjo, napravam in sistemom za ljudsko obrambo.

3. 8. Tako spremenjena struktura programa Iskre, ki se ravna po stanju na razvitih zahodnih trgih, terja seveda globoke in bistvene spremembe v organizaciji in izvedbi trženja, zlasti sistemov.

C. PREDLOGI UKREPOV

1. Organizacija ZT v Iskri

1. 1. Zunanje trgovinska dejavnost v Iskri se mora pravočasno pripraviti na vsevečji delež sistemov in kompleksnih poslov v ponudbi Iskre. To velja tako za tržne, kot za ostale dejavnosti v Iskri, ki sodelujejo pri načrtovanju, izvedbi in vzdrževanju projektov.

1. 2. Temeljni dejavnosti morajo biti strokovno močne komercialne delovnih organizacij ob delovanju celovito usposobljenih regionalnih organizacij. V postojankah mreže Iskre v tujini je treba postaviti posebne tehnične prodajne oddelke ter angažirati primerne partnerje in biroje.

1. 3. Iskra mora v skladu z izborom prednostnih tržišč nadalje izgrajevati svojo mrežo v tujini. To velja tako za trgovinska, kot za proizvodna podjetja, ki so edino učinkovito sredstvo proti zapiranju trgov.

1. 4. Konferenca zadoljuje Iskra Commerce, da organizira zunanje-trgovinsko dejavnost na maloobmejnem območju in s tem omogoči vključitev Iskre v bilateralne gospodarske odnose v obmejnem gospodarstvu.

2. Kadri za zunanjo trgovino

2. 1. Nadalje je treba podpirati naravno pretok kadrov iz proizvodnih DO Iskre v zunanjo trgovino.

2. 2. Iskra Commerce naj izvede primerne sistemske ukrepe za primerne materialno in moralno nagrajevanje osebja v zunanji trgovini.

2. 3. Konferenca pozdravlja pobudo, naj bi v Iskri ustanovili lasten Center za dopolnilno izobraževanje. V sklopu nastajajočega splošnega sistema dopolnilnega izobraževanja v Iskri naj Iskra Commerce v sodelovanju s proizvodnimi DO Iskre že v letu 1979 izvede poseben tečaj za zunanje trgovinske kadre.

Tečaj naj bi obiskovalo 20-30 mlajših delavcev Iskre, ki bi izpolnjevali pogoje internega razpisa v vsej Iskri in ki naj bi se vključili v delo ZT organizacije v domovini in mreži v tujini.

3. Zunanja trgovina in inovacije

3. 1. Proizvodne DO Iskre naj sistemsko vključijo strokovnjake delavce Zunanje trgovine Iskre v strokovne organe za področje inovacij v svojih organizacijah.

3. 2. Uveljaviti je treba načelo, da proizvodne DO Iskre ne sprejmejo v svoj proizvodni program nobenega izdelka, ki bi že od vsega začetka ne bil v vsem sposoben za prodajo na mednarodnem trgu.

4. Investicije

4. 1. SOZD Iskra je v zaključnih pripravah za izvedbo obsežnih investicijskih vlaganj. Zaradi nemogoče sočasnosti vseh vlaganj naj imajo prednost investicije v proizvodnjo za izvoz.

4. 2. Pri izvajanju investicij naj proizvodne DO prednostno izdajajo sredstva za odstranjevanje ozkih grl v proizvodnji, za katero je dovolj povpraševanja na mednarodnem trgu.

5. Kakovost

5. 1. Konferenca terja od vseh samoupravnih in poslovnih struktur v Iskri strogo izvajanje samoupravnega sporazuma o kakovosti in še posebej na uveljavljanje sankcij proti kršilecem.

5. 2. Konferenca smatra, da je za uspešnost Iskre kakovost poslovanja enako pomembna, kot kakovost izdelkov. Zato nujno predlaga DO Iskre, naj sprejmejo samoupravni sporazum o poslovnih kakovosti v Iskri, samoupravnim strukturam v vsej Iskri pa naj ga čim prej in čim dosledneje uveljavijo.

6. Prednostni izbor trgov

6. 1. Pred koncem tekočega srednjeročnega obdobja naj zunanjetrgovinska organizacija Iskre v sodelovanju s strokovnimi dejavniki v Iskri in izven nje izdela študijo o optimalnem izboru izvoznih trgov Iskre.

6. 2. Rezultati študije naj po ustrezni verifikaciji v Iskri služijo pri usmerjanju Iskre ZT dejavnosti v naslednjem obdobju, za optimalno gospodarnost in učinkovitost.

7. Uvoz Iskre

7. 1. Iskra mora skrbeti za primerno uravnovešeno svoje devizne bilance. Zato mora biti letna rast uvoza za polovico nižja od letne rasti izvoza.

7. 2. Prednost pri izvozu pripada repromaterialu in surovinam za proizvodnjo. Uvoz izdelkov za dodelavo v Iskri in prodajo na jugoslovanskem trgu naj bo v načelu omejen na nove, strateške programe in naj bo predmet dogovarjanja med DO Iskre.

7. 3. Iskra mora bolj aktivno sodelovati v vseh samoupravnih interesnih skupnostih in zborničnih organizacijah, ki usmerjajo dejavnost zunanje trgovine v smeri sprememb, da zunanjetrgovinska dejavnost postane del gospodarske aktivnosti združenega dela in vse manj rezultat posledic administrativnih odločitev.

8. Dejavnost Marketinga

Za realizacijo osnovne naloge trženja je treba okrepiti kadrovske in materialne vse sektorje v Iskri, ki se ukvarjajo dnevno s snovanjem in izvedbo novih metod trženja.

9. Zastopniška dejavnost v Iskri

9. 1. Nadaljevati je treba usmerjeno prizadevanja proizvodnih DO Iskre in Iskra Commerce za uporabo zastopniške dejavnosti:

- za pretok inovacij in znanja v Iskro

- kot sredstvo v odnosih Iskre s tujimi proizvodnimi tvrdkami

- kot vir dopolnilnega asortimana Iskre pri nastopanju na domačem in zlasti v izvozu, kar postaja vse pomembnejše ob rastočem deležu sistemov v Iskrini ponudbi.

9. 2. Zastopanje tujih tvrdk je mogoče prevzemati tudi prvenstveno zaradi povečevanja izvoza Iskre - zlasti na pobudo regionalne organizacije Iskre v tujini.

Zaključki

II. INTERNEGA POSVETOVANJA O INOVACIJSKO-PROGRAMSKI PROBLEMATIKI SOZD ISKRA Z DNE 8. 2. 1979.

1. Vodstveni delavci RR dejavnosti in programskih področij organizacij Iskre in drugi udeleženci posvetovanja ugotavljajo, da smo v obdobju po prvem posvetovanju dosegli v Iskri na področju RR dejavnosti pomembne pozitivne premike. Spoznanja o nepogrešljivosti lastne RR dejavnosti so v celoti osvojena, vlaganja vanjo so se bistveno povečala, urejajo se odnosi z zunanjimi institucijami, znotraj Iskre pa tečejo procesi institucionalizacije te dejavnosti v DO itd. Vse to daje dobra izhodišča za hitrejšo posodabljanje proizvodnih programov Iskre.

2. V prihodnjem obdobju je treba vlaganja v RR dejavnost še okrepiti tako, da bi l. 1985 namenili za to ca. 7 do 8% od vrednosti proizvodnje, pri čemer naj bi združena sredstva za strateške projekte zajela vsaj 10% teh vlaganj.

3. Na hitro zastarevanje izdelkov in tehnologij v elektroniki ter na vedno večji pritisk tržnega okolja, se v Iskri s tehnološkimi posodobitvami mnogo prepočasno odzivamo. Naši inovacijski procesi so veliko predolgi, predvsem zaradi neustrezne organiziranosti njihovega poteka od razvoja preko priprave nove proizvodnje vse do trženja. Pospešitev inovacijskih procesov je zato ključna naloga Iskre, ki mora svoje razvojne dosežke kar najhitreje spraviti v proizvodnjo in na tržišče.

4. Posvetovanje je opozorilo zlasti na naslednje zgoče probleme inovacijske dejavnosti:

4. 1. Pomanjkanje kadrov je v veliki meri posledica premajhnega materialnega in nematerialnega motiviranja RR delavcev. Njihovo nagrajevanje naj se, drugače kot pri redni proizvodnji, veže na kreativnost in uspešnost izvajanja inovacijskih projektov; s tem bomo dosegli večjo zainteresiranost RR delavcev in močnejše vključevanje mladih kadrov v inovacijski proces.

4. 2. Takoj je treba urediti lastni sistem in program dopolnilnega izobraževanja ter ažuriranja znanja, ki bo moralo postati obvezno za vse strokovne, posebej pa še RR delavce Iskre. Poleg tega je v nastajajočih posebnih izobraževalnih skupnostih in v svetih visokošolskih ustanov treba povečati naš vpliv na politiko izobraževanja strokovnih kadrov in na usmerjanje raziskovalnega dela.

4. 3. Za pospešitev inovacijskih procesov in preprečevanje podvajanj ter za bolj usmerjen napredek vseh programov je treba vzpostaviti organizirano in stalno izmenjavo informacij o razvojnih in tehnoloških dosežkih v Iskri.

4. 4. Urejanje in izvajanje dohodkovnih odnosov v teku inovacijskega procesa kot sestavni del reprodukcije je šele na začetku. Zato bo treba najti tudi ustrezne načine vrednotenja RR dosežkov.

5. Pri vseh ukrepih za pospešitev inovacijskih procesov je treba upoštevati, da gre za prepletenost številnih aktivnosti, ki terja funkcionalno organiziranost, interdisciplinarnost in zato skupinsko delo. Poslovni organi naj se zato zavzamejo za formiranje ustreznih projektivnih organizmov v katerih je treba vključiti dejavnike vseh sektorjev in služb, pomembnih za hitrejšo izvedbo inovacijskega projekta. Glede na izreden pomen te problematike naj se čimprej pripravi ustrezno strokovno posvetovanje.

6. Programske usmeritve Iskre v naslednjem srednjeročnem obdobju 1981/1985 bodo v skladu s svetovnimi tehnološkimi trendi in našo družbeno orientacijo še močnejše zajele in uresničevale kvalitativne vsebinske parametre iz obdobja 1976/1980, kot so profesionalizacija elementov in naprav, osvajanje kompleksnih sistemov s dominantno udeležbo znanja, visoka kvaliteta in tehnološka sodobnost ter avtomatizacija masovnejše proizvodnje. Pri tem mora osnovna infrastrukturna usmeritev Iskre na mikroelektronsko, mikroprocesorsko in računalniško zasnovane tehnike in tehnologije odločilno vplivati na vse programske segmente, saj je od tega življenjsko odvisna naša splošna tehnološka naprednost. V tem smislu je treba tudi zastaviti in hitreje realizirati naše strateške projekte.

Poleg tega je treba z načrtnim izpopolnjevanjem tehnologij in razvojem novih materialov oplemenititi in posodobiti tudi sedanje bogate proizvodno-tehnološke izkušnje Iskre ter skrbeti za čim širše izkoriščanje in prenašanje tega znanja med strokovnjaki in organizacijami v Iskri.

7. Oblikovanje programsko-razvojnih osnov Iskre za naslednje srednjeročno obdobje ter akcije za pospešitev naših inovacijskih procesov morajo biti v letošnjem letu ena od glavnih skrbi poslovnih in samoupravnih organov vseh Iskrinih organizacij. Zato udeleženci menimo, da mora to posvetovanje vzpodbuditi vrsto konkretnih akcij na vseh ravneh, pri čemer je aktivno sodelovanje RR delavcev nepogrešljivo.